

BRETONI

JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA

voimassa 1.1.2027-31.12.2031

Esitarkistettu SKL:n jalostustieteellisessä toimikunnassa xx.xx.2026

Hyväksytty rotujärjestön yleiskokouksessa xx.xx.2026

SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt xx.xx.2026

Päivitys xx.xx.2031.

Sisällys

1. YHTEENVETO	3
2. RODUN TAUSTA.....	6
3. ROTUJÄRJESTÖ SAKSANSEISOJAKERHO RY	8
4. RODUN NYKYTILANNE.....	9
4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja.....	9
4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos	9
4.1.2 Jalostuspohja.....	13
4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa	20
4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta	21
4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttööminaisuudet	26
4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta	26
4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin	26
4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttööminaisuuksien testaus ja/tai kuvaus	27
4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa	27
4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet	32
4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen	36
4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta	38
4.3. Terveys ja lisääntyminen.....	41
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat.....	41
4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat.....	50
4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt	59
4.3.4 Lisääntyminen	61
4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet.....	62
4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä.....	63
4.4. Ulkomuoto	66
4.4.1 Rotumääritelmä	66
4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset	67
4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus	69
4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista	69
5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA.....	72
5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso.....	72
5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen.....	78
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS.....	92
6.1 Jalostuksen tavoitteet	92

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille	97
6.3 Rotujärjestön toimenpiteet	100
6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin	100
6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta	101

1. YHTEENVETO

Rotukohtainen jalostuksen tavoiteohjelma (JTO) on tarkoitettu kaikkien rodun harrastajien ja rodusta kiinnostuneiden käyttöön. Se sisältää rotujärjestössä yhteisesti päätetyt jalostustavoitteet ja suositukset jalostuskoirille, sekä antaa tietoa rodun ominaisuuksista ja terveystilanteesta. Perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelmaa (PEVISA) käytetään yhtenä JTO:n toteutumisen apuna.

Bretoni on ranskalainen mannermainen seisova lintukoira, joka kuuluu FCI:n roturyhmään 7. Kautta aikojen rotua on vaalittu linnunmetsästäjien toimesta, sitä on käytetty ensisijaisesti seisovana koirana, mutta myös noutajana. Nykyisin bretoni on suosittu metsästyskoira niin kotimaassaan kuin myös muualla maailmassa. Suomessa rodun kasvatustoiminta alkoi 1970-luvulla, josta lähtien rekisteröinnit ovat vähitellen nousseet noin 100 pentuun vuodessa. Bretonin rotujärjestö on Saksanseisojakerho (SSK).

Johtoajatuksena kaikelle toiminnalle bretonien jalostuksessa tulee pitää rodun alkuperäistä käyttötarkoitusta. Jalostuksen tulee painottua käyttöominaisuuksien ylläpitoon ja kehittämiseen, geneettisestä monimuotoisuudesta huolehtimiseen ja koirien hyvinvointia ja metsästyskäyttöä haittaavien terveys- ja luonneongelmien karsimiseen, rotutyypillistä ulkomuotoa unohtamatta.

Luontaiset käyttöominaisuudet bretoneilla ovat pääosin erittäin hyvät. Tavoitteena on peräänantamattoman riistainnon omaava, yhteistyöhaluinen, varhaiskypsä koira, joka on hyvä linnunkäsittelijä, menee innokkaasti veteen ja on halukas tarttumaan ja kantamaan kaikenlaista riistaa. Haun tulee riittää niin laajuudeltaan kuin vauhdiltaan tulokselliseen metsästykseseen. Jalostuskoirien metsästysominaisuudet tulisi aina testata. Niiden on oltava luontaisilta ominaisuuksistaan sellaisia, että ne ovat koulutettavissa sekä seisoviksi että maalta ja vedestä noutaviksi lintukoiriksi.

KAER-kokeilla testataan rodun metsästysominaisuuksia. Koekäyntimäärät ovat pysyneet melko samoina ja edelleen eri yksilöitä tulisi saada enemmän kokeisiin, jotta niiden ominaisuuksista saataisiin tietoa jalostusta varten. Näin yhä useampi koira valikoituisi jalostuskäyttöön. Ominaisuuksiltaan erinomainen koira saattaa jäädä jalostuksen ulkopuolelle, mikäli omistaja ei tuo koiraansa missään esille.

Bretonille voi rekisteröidä yhden pentueen ilman koepalkintoa. Ennen toista astutusta on oltava vähintään KAER NUO3-koepalkinto tai vastaava ulkomainen tulos. Koepalkintovaatimus tuli voimaan 1.1.2019. Sen tavoitteena on ohjata rodun rekisteröintimääriä kasvamaan metsästyksellisistä lähtökohdista, geneettistä monimuotoisuutta rajoittamatta.

Maailmanlaajuinen bretonipopulaatio on erittäin suuri ja geenipohjan arvioidaan olevan laaja. Maiden sisällä yksittäisten koirien liikkakäyttö kuitenkin heikentää perinnöllistä monimuotoisuutta merkittävästi. Rodun-elinvoiman kannalta on positiivista, että Amerikan mantereella on eriytynyt bretonipopulaatio, joka todennäköisesti on Euroopan kannasta geneettisesti poikkeava.

Suomessa jalostuksen haasteena on pitää pieni koirakanta geneettisesti mahdollisimman heterogeenisenä. Tämä vaatii tasapainoilua kotimaisen koirakannan ja ulkomaisten koirien käytön suhteen. Suomalaiset koirat tunnetaan ominaisuuksiltaan, taustoiltaan ja terveydeltään hyvin, mutta kaikilta ominaisuuksiltaan laadukkaita yksilöitä on vähän ja geenipohja on suppea. Monimuotoisuuden vaalimiseksi tulee pyrkiä kotimaisten koirien tasaisempaan jalostuskäyttöön metsästysominaisuuksista tinkimättä. Tätä ohjataan myös PEVISA-ohjelmalla, jossa sallitaan yksilölle enintään 36 pentua ja vaaditaan koepalkinto toiseen pentueeseen.

Ulkomailla on laadukkaita yksilöitä, mutta taustat, varsinkin terveys, tunnetaan heikommin. Huolta herättää mm. tuontikoirissa ilmenneet kaihitapaukset ja lonkkaniveldysplasia sekä rodussa yleiseksi todetut välimuotoiset lanne-ristinikamat. Ulkomaisten urosten käyttö astutuksiin ja koirien tuonti ovat kuitenkin välttämättömiä, jotta saadaan kotimaisen koirakannan ominaisuuksia parannettua ja vältetään liiallista sukusiitosta ja sen tuomia ongelmia.

Terveys on keskimäärin hyvällä tasolla ja koirat lisääntyvät pääosin normaalisti. Arkea ja metsästyskäyttöä haittaavia terveysongelmia ilmenee vähän ja tapaukset ovat satunnaisia. Lonkkavikaprosentti rodulla on edelleen suuri, ja hieman kohentumassa ollut tilanne on viime vuosina kääntynyt jälleen laskuun. Geenipohjan laajuuden ja käyttöominaisuuksien ylläpitämiseksi C-lonkkaisten jalostuskäyttö on sallittua tervelonkkaiseen partneriin yhdistettynä. C-lonkkaisella tulisi kuitenkin olla muuta erityistä jalostusarvoa, jotta sen käyttö on perusteltua. Samalla tulee harkita tarkkaan jalostusnäyttöjen perusteella, onko C-lonkkaista yksilöä tarkoituksenmukaista käyttää yhtä useampaan yhdistelmään. Rodulla on myös silmätutkimuspakko, jota voidaan edelleen pitää perusteltuna mm. tuontikoirissa ja niiden jälkeläisissä ilmenneitten kaihitapausten takia.

Töpö-töpö-paritukset on kielletty Kennelliiton toimesta. Töpöhäntäisenä syntyneiden koirien osuus koirakannassa on yli 20%. Jalostusvalinnoissa ja tuontikoirissa tulisi suosia pitkähäntäisenä syntyneitä yksilöitä, sillä töpöhäntäisten koirien runsastuminen hankaloittaa jalostusvalintoja.

Bretonien luonne vastaa melko hyvin rotumääritelmää. Tavoitteena on säilyttää luonne hyväntuulisena, eloisana, toiminnanhaluisena sekä sopeutuvaisena. Liiallista pehmeyttä tai suoranaista arkuutta esiintyy jonkin verran, samoin levottomia yksilöitä. Jalostuskoirien tulee olla tyyppillisiä bretoneita, niillä tulee olla hyvä hermorakenne, toiminta- ja keskittymiskyky, eivätkä ne saa olla liian pehmeitä. Jalostukseen ei saa käyttää arkoja tai aggressiivisia koiria. Kaikenlainen äänekkyyks on ei-toivottavaa.

Ulkomuodon kehittäminen ei ole rodun jalostuksessa ensisijainen tavoite, mutta myös siihen on kiinnitettävä huomiota ja rodun kotimaan ohjeistusta on seurattava. Kyseessä on käyttökoira ja tasapainoinen, terve rakenne on pitkän käyttöiän kannalta tärkeää. Bretonin tulisi olla kauttaaltaan lyhytlinjainen, tasapainoinen, vankka ja liioittelematon ja olemukseltaan hyvin eloisa ja tarmokas. Rodun ulkomuoto on kirjavaa. Oikea rotutyyppi, koko ja pään muoto puuttuvat monilta koirilta, jopa siinä määrin että ne ovat vaikeasti tunnistettavissa bretoneiksi. Tavoitteena on ulkomuodoltaan yhteneväisempi koirakanta, jossa rotupiirteet ovat tunnistettavissa.

Tavoitteena on mm. jalostusneuvojen toimesta jatkuvasti kerätä tietoa kannassa esiintyvistä perinnöllisistä sairauksista ja ongelmista, luonteista ja käyttöominaisuuksista. Yhteistyötä ja kasvattajien välistä kommunikointia ja avointa tiedonvaihtoa kaivataan rotuun enemmän. Kaikki tieto on avuksi. Rodussa yleistyvät sairaudet ja ongelmat havaitaan ajoissa, jos harrastajat raportoivat niitä aktiivisesti jalostus-toimikunnalle. Näin voidaan paremmin estää niiden leviäminen koko populaatioon. Myös ulkomaiden osalta pyritään kokoamaan enemmän tietoa terveystilanteesta.

Tärkeimmät suositukset jalostuskoirille

- KAER-kokeista vähintään NUO3-palkinto tai vastaava ulkomainen tulos
- Näyttelytulos vähintään tulos EH ("erittäin hyvä") AVO tai KÄY-luokasta
- A tai B-lonkat, C-lonkkaisten käyttö harkiten, mikäli koiralla on muuta erityistä jalostusarvoa
- **Kyynärnivel, LTV ja VA lausunto**
- Virallinen silmätarkastus tehty
- Koirasta on täytetty SSK:n terveystarkastus. Ei arkuutta tai aggressiivisuutta tai muita koiran hyvinvointia, arkea tai metsästyskäyttöä haittaavia terveys- tai luonneongelmia
- Suositetaan pitkähäntäisiä yksilöitä mieluummin kuin töpöhäntäisenä syntyneitä
- PEVISA sallii yksilölle enintään 36 pentua, rodun monimuotoisuuden kannalta mahdollisimman harvoilla yksilöillä tulisi olla yli 14 jälkeläistä (3 % sukupolvesta)

2. RODUN TAUSTA

Bretonin taustalla on Bretagnen maaseudulla kehittynyt epagneul-tyyppinen koirapopulaatio, jonka yksilöitä on 1800-luvun puolivälissä kuvattu mm. seuraavasti: melko pieni, lyhythäntäinen, tehokas ja rohkea työskentelijä, joka osoittaa linnut ja on erinomainen noutaja.

1800-luvun lopulla briteistä tulleiden metsästäjien setterit ja spanielit sekoittuivat paikalliseen populaatioon sekä tahattomasti, että myös suunnitellusti tarkoituksena vahvistaa seisontataipumuksia ja haju-aistia. Pian kuitenkin todettiin, ettei risteytyksiä voida jatkaa vaarantamatta bretonin erityisiä piirteitä.

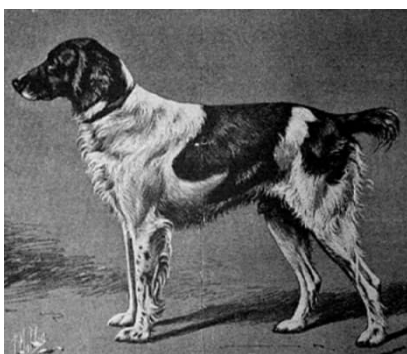
1907 Ranskassa perustettiin kaksi rotuyhdistystä, yksi bretonille ja toinen epagneul-roduille. Seuraavana vuonna hyväksyttiin bretonin ensimmäinen rotumääritelmä.

Bretonin käyttötarkoitus ei ole yli satavuotisen historiansa aikana juuri muuttunut. Se on edelleen monipuolinen lintukoira, jota käytetään kanalintujen, lehtokurppien ja jänisten metsästykseen seisonnalta kaikenlaisissa maastoissa ja kaikissa olosuhteissa. Kautta aikojen bretonia on käytetty myös noutavana lintukoirana maalta ja vedestä.

Suomessa ja muualla Pohjoismaissa bretonit ovat pääsääntöisesti metsästyskäyttöön hankittuja, perheen parissa eläviä kotikoiria. Myös jalostustyössä metsästysominaisuuksien vaaliminen on keskeinen tavoite. Riistavietistä huolimatta rotua kysytään jonkin verran myös muuhun harrastuskäyttöön tai pelkäksi kotikoiraksi.

Rodussa voi katsoa olevan kaksi päälinjaa. Ranskalainen "Epagneul Breton", sekä USA:ssa siitä eriytynyt "American Brittany". Ensimmäiset bretonit vietiin Yhdysvaltoihin 1930-luvulla, mutta jo toisen maailmansodan aikaan se lähti kehittymään omaan suuntaansa sekä ulkomuodoltaan, että jossain määrin myös käyttöominaisuuksiltaan.

Pohjoismaiset bretonit ovat osin näiden linjojen sekoituksia, sillä etenkin Norjaan on tuotu yksilöitä Yhdysvalloista. Bretoneissamme on myös puhtaasti eurooppalaisia linjoja edustavia yksilöitä. Rotu on maailmanlaajuisesti hyvin suurilukuinen, eikä erityisen yhtenäinen. Myös maailmalla kasvatustoiminta painottaa metsästysominaisuuksien vaalimista, mutta silti rodussa on niin metsästys-, koe-, näyttely-, kotikuin kennelkoiiriakin, sekä kaikkia näiden yhdistelmiä.

Kuva 3. Piirros uroksesta "Arvor du Cos-Ker". Se oli ensimmäisiä rekisteröityjä bretoneita ja palkittiin 1. palkinnolla Pariisin näyttelyssä 1908.

Kuva 2. 1926 syntynyt uros Aotrou De Cornouaille on monien nykypäivän bretonien esi-isä.

Kuva 1. Tyypillinen näyttelyvoittaja "American Brittany"-linjasta, narttu Willowick Talltean.

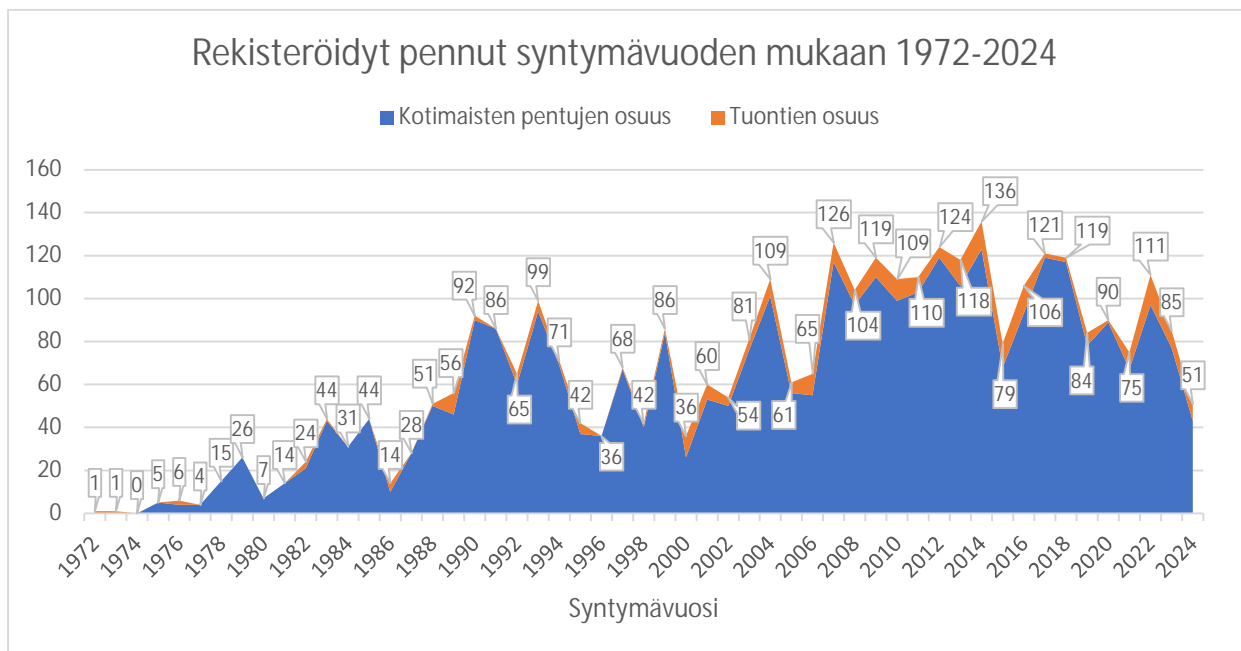
Suomen populaation kehittyminen

Suomessa kasvatus alkoi 1970-luvulla Opri Siikin toimesta. Aluksi populaatio pohjautui pääosin norjalaisiin koiriin, jotka olivat osin American Brittany-linjaisia. Vuoden 1990 loppuun mennessä oli syntynyt kaikkiaan 430 pentua 55 pentueesta. Ne kaikki pohjautuivat kahdeksaan urokseen ja kahteen narttuun, joista useat olivat keskenään toisille läheistä sukua. Käytetyimpien koirien jälkeläismäärät olivat suuria ja pentueiden sukusiitosasteet korkeita.

Oli välttämätöntä saada uutta geenivirtaa, jotta kasvatustyötä pystyttiin jatkamaan. Ranskasta vuonna 1991 tuotu uros Euz de l'Allee des Tilleuls toi pelastusta tilanteeseen ja oli 90-luvun alun käytetyin uros. 1990-luvulla tuli myös useita muita tuonteja, jotka paransivat käyttöomaisuuksia, luonteita ja ulko- muotoa. Jalostuskäytön kannalta merkittävimpiä olivat Tanskasta Midtvejs- ja Odinvejs-kenneleistä tulleet koirat. Nykypäivän jalostuspohjassa nämä koirat ovat edelleen merkittävässä osassa. Jalostukseen käytettiin myös yksittäisiä Saksan, Bulgarian, Belgian, Ruotsin ja Norjan tuonteja.

Rekisteröintimäärissä näkyy rajojen aukeaminen Eurooppaan (1989) rekisteröintimäärien nousuna ja tuontikoirien määrän lisääntymisenä. 1990-luvun alussa pentuja syntyi muutamana vuotena lähes sata, mutta määrä putosi nopeasti alle 50 vuosittaiseen pentuun. Notkahdus pentumäärissä osuu häntien tyypistyskiellon aikaan (1996), mutta todennäköisellä sillä ei ole ollut merkittävää vaikutusta asiaan. 2000-luvun vaihteessa rodun rekisteröintimäärät lähtivät jälleen kasvuun, mutta ovat lähivuosina tasoittuneet, todennäköisesti vuonna 2019 voimaan tulleen koepalkintovaatimuksen myötä.

Suomen populaation kantakoirissa sekä myös myöhemmissä tuonneissa on ollut "American Brittany"-linjaisia koiria. Nykyään jalostuksessa kuitenkin painotetaan ranskalaistyyppistä bretonia. Koirapopulaatiomme onkin eri linjojen sekoitus: osa puhtaasti ranskalaisia, toiset osin American Brittany-taustaisia.

Kaavio 1. Pentumäärien kehitys vuosina 1972-2024 syntymävuoden mukaan.

3. ROTUJÄRJESTÖ SAKSANSEISOJAKERHO RY

Bretoni kuuluu mannermaisten seisojarotujen yhteisen rotujärjestön, Saksanseisojakerho ry:n alaisuuteen. Saksanseisojakerho on perustettu vuonna 1943, jolloin yhdistyksen jäseniksi ilmoittautui 27 saksanseisojien harrastajaa. Vuoteen 1978 saakka bretonia kutsuttiin nimellä bretagnenspanieli ja se kuului Spanieliliiton alaisuuteen sekä osallistui kyseisen järjestön kokeisiin. Seisontaominaisuutensa vuoksi bretoni kuitenkin vaihdettiin sopivampaan rotujärjestöön, Saksanseisojakerho ry:n alaisuuteen.

Tällä hetkellä Suomen Kennelliittoon kuuluvan rotujärjestön jäsenmäärä on noin 2800. Aluksi rotujärjestön edustamat koirat olivat vain lyhyt- ja karkeakarvaisia saksanseisojia, mutta nyt valikoimaan kuuluu jo 33 erilaista mannermaista seisojarotua tai rotumuunnosta, joihin rekisteröidään vuosittain 750 - 950 uutta pentua.

Saksanseisojakerhon tarkoitus on ylläpitää ja kehittää mannermaisia seisovia lintukoiria metsästyksen monitoimikoirina sekä edistää kanakoiraharrastusta Suomessa. Tähän kerho pyrkii järjestämällä roduille näyttelyitä, jalostustarkastuksia sekä kanakoirien erikoiskokeita (KAER) ja kilpailuja, julkaisemalla opaskirjoja ja neljästi vuodessa ilmestyvää Saksanseisoja-lehteä. Myös monipuoliset webinaarit ovat viime vuosina vakiinnuttaneet asemaansa kerhon tarjonnassa. Kerho vaalii ja ohjaa edustamiensa rotujen rodunjalostusta sekä pyrkii kaikin keinoin torjumaan koirien terveydentilaa mahdollisesti horjuttavia perinnöllisiä vikoja ja muita eläinsairauksia sekä tiedottamaan niistä jäsenilleen.

Saksanseisojakerhon hallituksessa on 7 jäsentä ja kerhon toimihenkilöitä ovat rahastonhoitaja, sihteeri, apusihteeri ja tiedottaja. Lisäksi kerhon toimintaa ohjaavat seitsemän toimikuntaa. Näistä jalostustoimikunta vastaa PEVISA-ehtojen ja jalostuksen tavoiteohjelmien valmistelusta. Saksanseisojakerhon jalostustoimikunnassa on 10 jäsentä. Jalostusneuvot valitsee Saksanseisojakerhon vuosikokous. Lyhytkarvaisen ja karkeakarvaisen saksanseisojan jalostusneuvonnasta vastaa 3 henkilöä, bretonien jalostusneuvonnasta vastaa 2 henkilöä, pieni- ja isomünsterinseisojien sekä pitkäkarvaisen saksanseisojan jalostusneuvonnasta vastaa 1 henkilö ja muiden rotujen jalostusneuvonnasta vastaa 1 henkilö. Muiden rotujärjestön alaisuuteen kuuluvien rotujen (27 eri rotua) pentuvälityksestä ja rotutietouden jakamisesta vastaa yhdistyksen vuosikokouksen valitsevat 8 rotuyhteyshenkilöä.

Saksanseisojakerhon jalostustoimikunta määrittelee jalostuksen tavoitteet ja seuraa rotujemme tilaa. Toimikunta ohjaa jalostuksen suunnittelua antamalla lausuntoja ja suosituksia jalostusyhdistelmistä sekä hoitaa pentuvälitystä. Toimikunta pitää yllä jalostusrekisteriä jalostukseen sopiviksi katsotuista koirista. Jalostustoimikunta on mukana järjestelemässä jokavuotista nuorten koirien ikäluokan jalostustarkastusta Junkkaria, vuosikokouksen tai erikoisnäyttelyn yhteydessä järjestettäviä jalostusaiheisia luentopäiviä sekä vastaa jalostustarkastusten järjestelyistä.

4. RODUN NYKYTILANNE

Bretoni on monipuolinen seisova lintukoira, jonka pääasiallinen käyttötarkoitus on lintujen ja jänisten metsästys seisonnalta sekä noutavana koirana toimiminen.

Suomalaiset kasvattajat ovat pääosin aktiivisia metsästäjiä ja toimivat metsästyksellisestä näkökulmasta. Huomioiden, että koirien tulee soveltua käyttötarkoitukseensa. Rodun edustajat ovat usein erittäin riistaviettisiä ja niiden luontaiset käyttöominaisuudet ovat hyvällä tasolla. Terveystiedä, myös luuston ja rakenteen osalta ei tule kuitenkaan tinkiä, jotta riistaviettisen rodun käyttöura ei katkea parhaassa käyttöössään terveyden haasteisiin. Miellyttävä ulkomuoto, koko ja sosiaalinen käytös ovat saaneet aikaan sen, että bretonia hankitaan jonkin verran muuhun kuin metsästyskäyttöön, riistavietistä huolimatta.

Rodun jalostuksessa pyritään metsästysominaisuuksien ja ulkomuodon osalta seuraamaan soveltuviissa määrin rodun kotimaan ohjeistuksia. Pääosin suositetaan ranskalaista tyyppiä olevia koiria, mutta koirakantaamme on sekoittunut myös amerikkalaisia sukulinjoja. Käyttöominaisuuksissa ja luonteissa on huomioitava myös yksilöiden sopeutuminen suomalaiseen koiranpitokulttuuriin, jossa bretonit ovat yleensä käytännön metsästyskoirina ja perhekoirina.

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja

Perinnöllinen monimuotoisuus ja jalostuspohja ovat koiranjalostuksen keskeisiä periaatteita. Monimuotoisuus tarkoittaa rodussa esiintyvää geneettistä vaihtelua, eli erilaisten alleelien runsautta. Mitä enemmän vaihtelua on, sitä parempi on rodun kyky säilyttää elinvoimaisuus ja vastustuskyky perinnöllisiä sairauksia vastaan. Kun jalostuspohja kapenee, riski sairauksien yleistymiselle kasvaa ja rodun terveys voi heikentyä. Jalostuksen edistyminen edellyttää geneettistä vaihtelua, sillä ilman sitä ei voida parantaa ominaisuuksia tai vähentää sairauksia.

Jalostuspohjan kaventuminen tapahtuu, jos vain pieni osa rodun sukulinjoista on käytössä tai jos yksittäisillä koirilla on suhteettoman paljon jälkeläisiä. Tällöin haitalliset mutaatiot voivat levitä laajasti. Kennelliitto suosittelee, että yksittäisen koiran jälkeläismäärä ei ylitä 2–3 % suurilukuisissa roduissa, joihin myös bretonit kuuluvat. Suurilukuisena pidetään rotua, joissa on viimeisen viiden vuoden aikana rekisteröity vähintään 250 koiraa. Toisessa sukupolvessa vastaava raja on 4–6 % yksittäisen koiran toisen polven jälkeläisille. Näiden ohjeiden tarkoituksena on turvata rodun geneettinen monimuotoisuus ja ehkäistä jalostuspohjan liiallista kaventumista, jotta rodut säilyvät terveinä ja elinvoimaisina pitkällä ikävälillä.¹

Bretonien vuotuinen rekisteröintimäärä on suhteellisen pieni ja koirien jalostusikä on melko pitkä, joten populaation rakennetta ja jalostuspohjaa on tarkasteltu pääsääntöisesti 15 vuoden (2010–2024) eli kolmen sukupolven ajalta. Kennelliiton Jalostustietokannasta saatavissa sukupolvittaisissa tilastoissa sukupolven pituus on kuitenkin vain neljä vuotta.

4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos

Rekisteröintien ja tuontien määrä Suomessa

Taulukko 1. Vuosittilasto, syntymävuoden mukaan 2010–2024.

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Pennut (kotimaiset)	43	77	97	67	89	78	117	119	93	68	123	106	119	103	99
Tuonnit	8	8	14	8	1	6	2	2	13	11	13	12	5	7	10
Rekisteröinnit yht.	51	85	111	75	90	84	119	121	106	79	136	118	124	110	109
-joista töpöhäntäiseksi rekisteröityjä	22 (43%)	16 (19%)	16 (14%)	15 (20%)	32 (36%)	20 (25%)	23 (19%)	56 (46%)	19 (18%)	17 (18%)	29 (22%)	31 (27%)	34 (27%)	28 (26%)	22 (20%)

¹ Suomen Kennelliitto, MMT Katariina Mäki 5.8.2013, [Perinnöllinen monimuotoisuus ja jalostuspohja](#), 13.1.2026

Pentueet	8	13	17	14	15	15	18	20	18	12	19	16	16	15	13
Pentuekoko	5,4	5,9	5,7	4,8	5,9	5,2	6,5	6	5,2	5,7	6,5	6,6	7,4	6,9	7,6
Kasvattajat	8	10	15	10	13	11	18	16	15	10	17	13	15	14	12
Jalostukseen käytetyt eri urokset															
- kaikki	8	13	14	13	13	11	15	17	13	12	18	13	12	13	12
- kotimaiset	4	7	7	11	7	8	11	10	6	5	9	9	8	8	8
- tuonnit	3	3	4		6	2	4	6	5	5	6	3	1	3	3
- ulkomaiset	1	3	3	2	0	1	0	1	2	2	3	1	3	2	1
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	5 v 10 kk	6 v 2 kk	5 v 1 kk	6 v 6 kk	6 v	3 v 9 kk	5 v 11 kk	5 v 4 kk	4 v	6 v 4 kk	5 v 2 kk	4 v 4 kk	5 v 3 kk	4 v 9 kk	5 v 9 kk
Jalostukseen käytetyt eri nartut															
- kaikki	8	13	17	14	15	15	18	20	18	12	19	16	16	15	13
- kotimaiset	8	12	15	12	12	13	14	18	17	11	16	13	9	11	9
- tuonnit		1	2	2	3	2	4	2	1	1	3	3	7	4	4
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	4 v 9 kk	4 v 8 kk	5 v 4 kk	5 v 8 kk	4 v 5 kk	5 v	4 v 10 kk	4 v 3 kk	4 v 7 kk	4 v 9 kk	4 v 8 kk	5 v	4 v 11 kk	4 v 9 kk	4 v 2 kk
Isoisät	15	21	25	24	27	22	27	32	24	23	33	22	24	25	22
Isoäidit	13	22	23	25	28	23	28	29	25	24	34	24	22	24	22
Sukusiitosprosentti	0,40 %	0,94 %	0,65 %	1,04 %	1,08 %	0,90 %	1,07 %	1,52 %	0,62 %	0,72 %	0,78 %	1,85 %	0,82 %	1,19 %	1,58 %

Rodun suosio oli nousussa edellisen jalostuksen tavoiteohjelman päivityksen aikaan. Vuoden 2019 PEVISA-muutos sai aikaan notkahduksen, mutta koronavuosien eristäytyminen puolestaan loi piikin rekisteröintimäärissä. Sen jälkeen rekisteröintimäärät ovat olleet maltillisempia ja pentujen kysyntä vähäisempää. Edellisellä 10 vuoden jaksolla, 2015–2024, syntyneitä koiria on rekisteröity kaikkiaan 921, mikä on noin 150 koiraa vähemmän kuin vuosina 2005–2014 (1072). Näistä tuontikoiria on ollut 73 yksilöä eli noin 8 % (2005–2014 87 kpl 8 %; 1995–2004 44 kpl 7 %). Tiedossa on myös useita tuonteja, joita ei ole lainkaan rekisteröity Suomen Kennelliittoon. Vaikka joinakin vuosina tuonteja on rekisteröity huomattavan vähän, on tuontien määrä pidemmällä aikavälillä tarkasteltuna vakiintunut 8 %.

Viiden vuoden jaksoissa tarkasteltaessa keskimääräiset Suomessa syntyneiden pentueiden ja pentujen määrät ovat olleet seuraavat:

- 2000–2004: keskimäärin 10,4 pentuetta ja 61 pentua vuodessa,
- 2005–2009: 14 pentuetta ja 87 pentua (43 % enemmän pentuja edellisjaksoon verrattuna),
- 2010–2014: 15,8 pentuetta ja 110 pentua (26 % enemmän pentuja edellisjaksoon verrattuna),
- 2015–2019: 16,6 pentuetta ja 95 pentua (14 % vähemmän pentuja edellisjaksoon verrattuna).
- 2020–2024: 13,4 pentuetta ja 75 pentua (21 % vähemmän pentuja edellisjaksoon verrattuna)

Vuosittainen eri kasvattajien määrä nousi 2010-luvulla 2000-luvun vaihteen vajaan 10 vuosittaisesta kasvattajasta noin 15 kasvattajaan. Vuonna 2019 voimaan tulleen PEVISA-muutoksen jälkeen määrä on hieman tasaantunut. Kennelliiton jalostustietokannan kasvattajalistauksen mukaan viimeisen 5 vuoden sisällä pentueita on ollut 26 kennelnimellisellä kasvattajalla, lisäksi lähes joka vuosi on ollut yksittäisiä pentueita kasvattajilla, jotka eivät ole hankkineet kennelnimeä. Kasvatustoiminta on Suomessa varsin pienimuotoista.

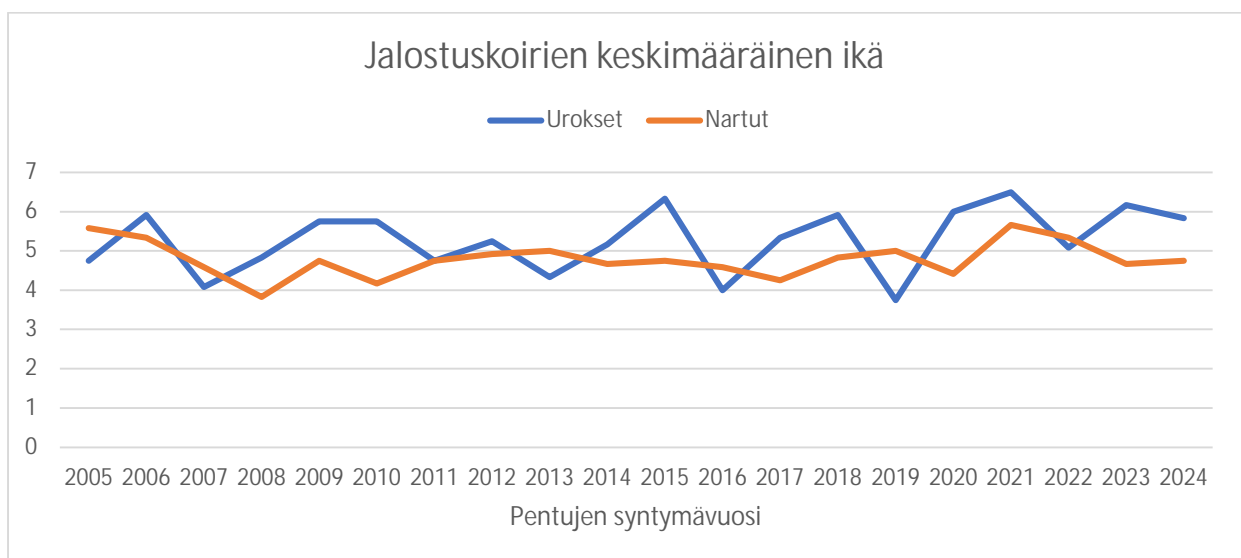
Taulukko 2. 2010–2024 rekisteröidyt tuontikoirat (Koiranet 25.1.2026). Yleisimmät maat lihavoitu.

Tuontimaa	Urokset	Nartut	Yhteensä	Käytetty jalostukseen,	Käytetty jalostukseen,	Ei käytetty jalostukseen
-----------	---------	--------	----------	------------------------	------------------------	--------------------------

				urokset	nartut	
BELGIA	6	1	7	6	-	1
ITALIA	1	5	6	-	1	5
KREIKKA	1	3	4	-	-	4
KROATIA	1	1	2	1	-	1
NORJA	2	6	8	1	1	6
PUOLA	-	1	1	-	1	
RANSKA	19	13	32	5	3	24
RUOTSI	17	6	23	6	-	17
SAKSA	4	10	14	1	4	9
SERBIA	2	3	5	-	1	4
SVEITSI	1	-	1	-	-	1
TANSKA	5	3	8	2	3	3
TSEKKI	1	-	1	-	-	1
VENÄJÄ	-	1	1	-	-	1
YHTEENSÄ	60 (53%)	53 (47%)	113	22	14	77 (68%)

Viimeisen 15 vuoden aikana rekisteröidyistä 117 (2000–2014 106) tuonnista 53 % (47 %) on ollut uroksia ja 47 % (53 %) narttuja. Tuonneista reilu kolmannes, yhteensä 39 kpl, on Pohjoismaista. Rodun kotimaasta Ranskasta on tuotu 32 koiraa eli noin neljännes kaikista tuonneista. Myös Saksasta ja Belgiasta on runsaasti tuontikoiria. Jalostukseen tarkastelujakson tuonneista on käytetty 36 % (2000–2014 35 %). Jalostukseen käyttämättömissä tuonneissa on yhteensä vajaa 20 koiraa, joissa on potentiaalia jalostuskäyttöön, mahdollisesti enemmän, mikäli PEVISA-tutkimukset olisi suoritettu.

Jalostuskoirien ikä

Kaavio 2. Vuosina 2005–2024 jalostukseen käytettyjen koirien keskimääräinen ikä.

Kaaviossa 2 tarkastellaan sitä, minkä ikäisiä koirat ovat olleet, kun ne ovat saaneet kunkin pentueensa. Vuosina 2010–2024 keskimääräinen jalostukseen käyttöikä on ollut nartuilla 4 vuotta 9 kuukautta ja uroksilla 5 vuotta 4 kuukautta (2005–2019 uroksilla 5v 1kk ja nartuilla 4v 9kk). Jalostukseen käytön keskiikää voidaan pitää myös arviona rodun keskimääräisestä sukupolven pituudesta.

lökkäitä, yli 9-vuotiaita uroksia on käytetty viimeisen 15 vuoden aikana 15 kertaa ja 8–9-vuotiaita narttuja on käytetty 13 kertaa. Vanhin käytetty uros on ollut 14-vuotias ja narttu 9-vuotias. Alle 2-vuotiaita nuoria

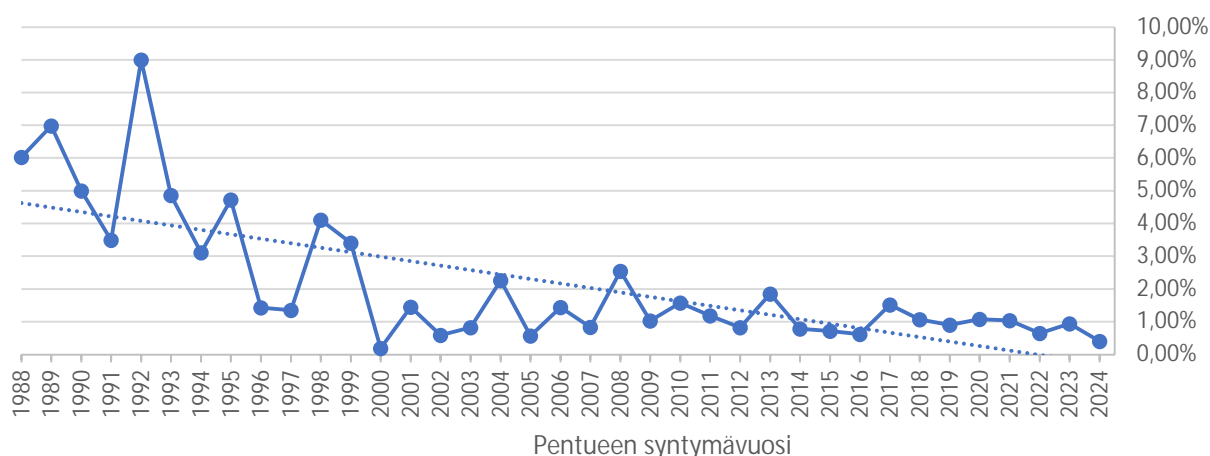
koiria on käytetty 5 kertaa, niistä 4 urosta ja 1 narttu. Suomen Kennelliiton nykyisen jalostusstrategian suosituksen mukaisesti jalostukseen käytettävän koiran tulisi olla vähintään 2-vuotias.²

Sukusiitos

Sukusiitos tarkoittaa lisääntymistä yksilöiden välillä, jotka ovat toisilleen sukua. Sukusiitosaste kertoo, kuinka suuri osa yksilön geenipareista on peräisin samoilta esivanhemmilta. Mitä korkeampi sukusiitosaste on, sitä suurempi on riski, että haitalliset, väistyvät geenimuodot lisääntyvät ja aiheuttavat perinnöllisiä sairauksia tai heikentävät elinvoimaa. Sukusiitos voi johtaa sukusiitostaantumaa, mikä näkyy esimerkiksi lisääntymisvaikeuksina, pentukuolleisuuden nousuna, pentujen epämuodostumina, vastustuskyvyn heikkenemisenä sekä tulehdusalttiutena. Jalostuksessa sukusiitosasteen hallinta on tärkeää, sillä se vaikuttaa rodun geneettiseen monimuotoisuuteen ja pitkän aikavälin kestävyteen.

Kennelliitto suosittelee, että yksittäisen yhdistelmän sukusiitosaste ei ylitä 6,25 %, mikä vastaa serkusparitusta, ja että rodun keskimääräinen sukusiitosaste pysyy mahdollisimman alhaisena. Sukusiitosaste lasketaan sukutaulujen perusteella, mutta todellinen geneettinen sukusiitos voi olla suurempi, jos jalostuspohja on kaventunut ja samat geenit kiertävät rodussa. Siksi jalostuksessa on tärkeää käyttää mahdollisimman laajaa ja monipuolista koirakantaa, välttää toistuvia lähisukulaisyhdistelmiä ja seurata rodun sukusiitoskehitystä. Näin voidaan ehkäistä sukusiitoksen haittavaikutuksia ja turvata rodun terveys ja elinvoimaisuus tulevaisuudessa.³

Sukusiitosprosentti

Kaavio 3. Bretonien sukusiitosprosentin kehitys 1988–2024.

Huomioitava on, että tämän tavoiteohjelman sukusiitosprosentit lasketaan Kennelliiton aineistoista, jotka tuontikoirien osalta kattavat vain kolme sukupolvea ja ovat siis hyvin vajavaiset. Lisäksi aineistossa esiintyy muutama bretoni useammalla kuin yhdellä rekisterinumerolla ja järjestelmä käsittää ne eri yksilöiksi. Näin ollen sukusiitosprosentit ovat todellisuudessa jonkin verran esitettyä korkeammat.

Kaavioon on otettu mukaan tilasto vuodesta 1988 lähtien. Vuoteen 2000 saakka keskimääräinen sukusiitosaste on laskenut selvästi, jonka jälkeen se on pysynyt kohtuullisella tasolla. Viimeisen 15 vuoden ajanjaksolla keskimääräinen sukusiitosaste on ollut 2010–2024 1,01 % vaihdellen vuosittain 0,40 % - 1,85 % välillä.

² Suomen Kennelliitto: [Kennelliiton yleinen jalostusstrategia 2024–2028](#), 14.1.2026

³ Suomen Kennelliitto: [Sukusiitos](#), 13.1.2026

4.1.2 Jalostuspohja

Taulukko 3. Jalostuspohja per vuosi ja per sukupolvi syntymävuosittain. Jalostuspohja per sukupolvi -luvut on muodostettu nelivuotisjaksoilta. Viimeinen kussakin jaksossa mukana oleva vuosi on se, jonka kohdalla tieto näkyy. Esim. vuosi 2010 kuvaa ajanjaksoa 2007–2010.

Per vuosi	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
- pentueet	8	13	17	14	15	15	18	20	18	12	19	16	16	15	13
- jalostukseen käytetyt eri urokset	8	13	14	13	13	11	15	17	13	12	18	13	12	13	12
- jalostukseen käytetyt eri nartut	8	13	17	14	15	15	18	20	18	12	19	16	16	15	13
- isät/emät	1	1	0,82	0,93	0,87	0,73	0,83	0,85	0,72	1	0,95	0,81	0,75	0,87	0,92
- tehollinen populaatio	11 (69%)	17 (65%)	21 (62%)	18 (64%)	19 (63%)	18 (60%)	22 (61%)	25 (62%)	21 (58%)	16 (67%)	25 (66%)	20 (62%)	19 (59%)	19 (63%)	17 (65%)
- uroksista käytetty jalostukseen	0 %	5 %	6 %	8 %	11 %	6 %	12 %	12 %	18 %	19 %	10 %	6 %	12 %	10 %	15 %
- nartuista käytetty jalostukseen	0 %	0 %	0 %	10 %	17 %	15 %	13 %	16 %	23 %	15 %	30 %	17 %	13 %	22 %	18 %
Per sukupolvi (4 vuotta)															
- pentueet	52	59	61	62	68	71	68	69	65	63	66	60	60	59	62
- jalostukseen käytetyt eri urokset	41	44	41	43	46	45	45	45	44	43	45	38	41	37	37
- jalostukseen käytetyt eri nartut	45	47	47	51	58	57	53	52	50	47	49	44	43	45	48
- isät/emät	0,91	0,94	0,87	0,84	0,79	0,79	0,85	0,87	0,88	0,91	0,92	0,86	0,95	0,82	0,77
- tehollinen populaatio	58 (56%)	61 (52%)	60 (49%)	64 (52%)	71 (52%)	70 (49%)	67 (49%)	66 (48%)	64 (49%)	61 (48%)	63 (48%)	56 (47%)	56 (47%)	56 (47%)	58 (47%)
- uroksista käytetty jalostukseen	5 %	7 %	8 %	10 %	11 %	13 %	15 %	14 %	13 %	11 %	10 %	12 %	13 %	14 %	13 %
- nartuista käytetty jalostukseen	3 %	6 %	10 %	14 %	15 %	17 %	17 %	22 %	22 %	19 %	20 %	17 %	16 %	20 %	19 %

Tehollinen populaatiokoko

Tehollinen populaatiokoko on rodun perinnöllistä monimuotoisuutta kuvaava arvio, joka ilmaisee, kuinka monen eri sukuisen yksilön geenit tosiasiallisesti osallistuvat seuraavan sukupolven muodostumiseen. Arvo on aina pienempi kuin rodun todellinen yksilömäärä, sillä jalostukseen käytettävien koirien määrä ja niiden keskinäinen sukulaisuus rajoittavat geneettisen vaihtelun säilymistä. Mitä pienempi tehollinen koko on, sitä nopeammin rodun sisäinen sukulaisuus kasvaa ja sukusiitos kertyy, mikä johtaa monimuotoisuuden vähenemiseen. Laskenta suoritetaan sukupolvea kohden, ja sukupolven pituus on käyttökoirilla noin 5 vuotta. Tehollisen populaation koko 50 vastaa geneettisesti tilannetta, jossa käytävissä olisi vain 50 tasaisesti jalostukseen osallistuvaa ja keskenään erisukuista koira. Tällöin rotu on kriittisessä tilassa, jossa geenimuotoja häviää nopeammin kuin niitä on mahdollista tasapainottaa. Lyhyellä aikavälillä rodun tehollisen koon tulisikin olla vähintään 100 ja pitkällä aikavälillä huomattavasti suurempi, jotta geneettinen monimuotoisuus säilyy. Tehollista kokoa voidaan kasvattaa käyttämällä jalostukseen laajempaa joukkoa toisilleen erisukuisia yksilöitä ja rajoittamalla yksittäisten koirien ylikorostusta jalostuskäyttöä.⁴

Bretonien sukupolvittainen tehollinen populaatiokoko on vaihdellut 15 viimeisen vuoden aikajaksolla 2010–2024 välillä 56-71. Tätä edeltävällä 15 vuoden jaksolla tehollinen populaatiokoko on ollut pienempi, kasvaen rekisteröintimäärien mukana. Voimassa oleva PEVISA-ohjelma on saattanut kääntää tehollista populaatiokokoa hieman laskuun, joten tulevaisuudessa on tärkeää varmistaa eri sukulinjojen tasainen käyttö sekä välttää yksilöiden liikakäyttöä. Koepalkintojen keskittyminen tiettyihin sukulinjoihin haastaa tasaista jalostuskäyttöä.

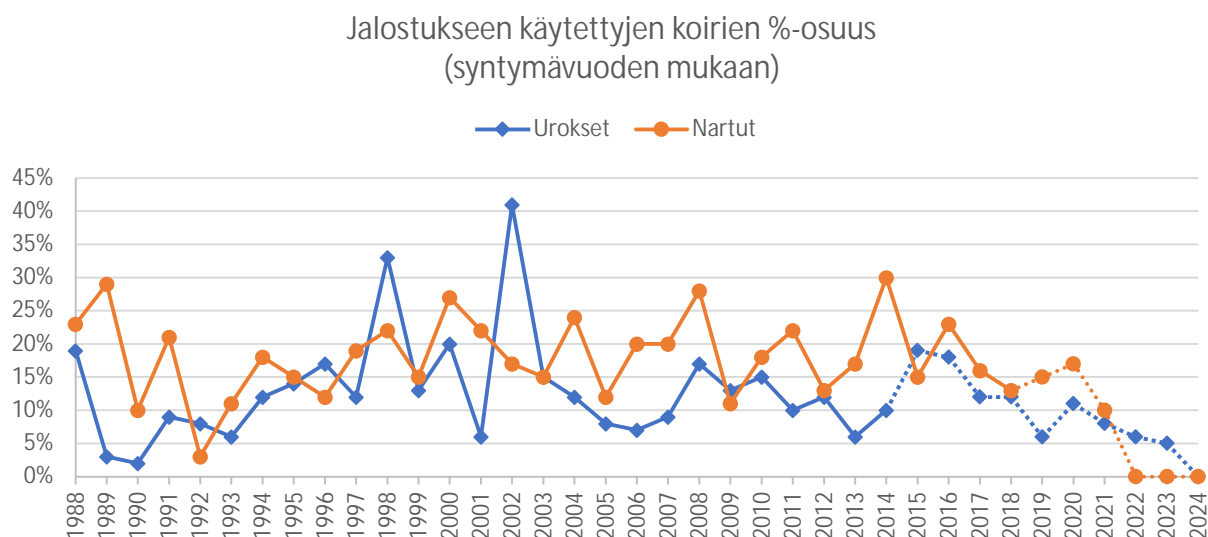
Isät/emät luku

⁴ MMT Katariina Mäki 31.10.2013, päivitetty 14.1.2016, Suomen Kennelliitto: [Tehollinen populaatio](#), 14.1.2026

Isät/emät luku on eli eri isien ja emien lukumäärien suhde. Mitä lähempänä suhde on yhtä, sitä tasaisempaa yksittäisten koirien jalostuskäyttö on. Luvun ollessa alle 1 on samoja uroksia käytetty eri nartuille. Puolestaan luvun ollessa yli 1, on samoja narttuja käytetty useasti jalostukseen, eri uroksilla astuttaen. Mitä tasaisemmin koiria käytetään jalostukseen, sitä tehokkaammin saadaan säilytettyä rodun perinnöllistä vaihtelua.

Bretoneilla sukupolvittainen isät/emät luku on tarkastelujaksolla 2010–2024 keskimäärin 0,86, joten vaakakuppi on kallellaan urosten suuntaan ja tarkastelujaksolla on käytetty samoja uroksia eri nartuille.

Jalostukseen käytettyjen koirien osuus

Kaavio 4. Jalostukseen käytettyjen koirien %-osuus 1988–2024 syntyneistä koirista. Yhä jalostusikäisiksi arvioitujen koirien osuus on kuvattu katkoviivalla. Koiranet 9.12.2025.

Kaaviosta 4 nähdään, kuinka suurta osaa suomalaisesta bretonikannasta käytetään jalostukseen. Mukana on sekä kotimaassa syntyneet koirat että tuonnit. On huomioitava, että nuorimmat ikäluokat ovat vielä jalostusikäisiä ja niiden osalta prosenttiosuuksiin pystytään vielä jalostusvalinnoilla vaikuttamaan. Kuvassa jalostusikäisten osuus on merkitty katkoviivalla, niihin on luettu nartuista 2018 syntyneet ja nuoremmat (nartun jalostuskäyttö alkaa harvoin yli 6-vuotiaana). Uroksista jalostusikäisiksi on katsottu 2014 syntyneet ja nuoremmat (uros voi saada ensimmäiset jälkeläisiä iäkkäänä, kaaviossa raja on vedetty 10 ikävuoteen).

Jalostusiän ylittäneille koirille (yhtenäinen viiva) ei ole enää odotettavissa jälkeläisiä, vaan ne jäävät kokonaan käyttämättä. Vuosina 1988–2014 syntyneistä uroksista jalostukseen on käytetty 13 % eli 87 % on jäänyt käyttämättä. Jalostusiän ylittäneistä vuosina 1988–2018 syntyneistä nartuista jalostukseen on käytetty 18 % ja 82 % on jäänyt käyttämättä. Keskimäärin jalostukseen on käytetty 16 % koirakannastamme. Jalostusiän ylittäneistä, 1999–2013 syntyneistä uroksista jalostukseen on käytetty 14 % ja 2003–2017 syntyneistä nartuista 19 %.

Taulukko 4. Ulkomaalaisten vanhempien / tuontivanhempien osuudet vuosina 2010–2024 syntyneistä pentueista. Taulukossa on huomioitu jokainen pentue erikseen. Koiranet 15.1.2026.

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	YHT	%
Pentueet	9	12	19	15	12	15	18	20	18	12	19	16	16	15	13	229	
Tuontiuroksesta	3	3	5	2	5	2	5	7	10	5	5	2	1	3	3	61	27 %
Ulkomaisesta uroksesta	2	2	4	2	0	2	-	1	2	2	4	2	6	4	1	34	15 %

Tuontinartusta	-	1	3	1	3	2	4	2	1	1	3	3	7	4	4	39	17 %
isä JA emä ulkom./tuonti	-	-	1	-	1	-	2	1	-	-	2	1	6	2	-	16	7 %
isä TAI emä ulkom./tuonti	5	6	11	5	7	6	5	9	13	7	8	5	4	7	8	106	46 %
kotimaiset vanhemmat	4	6	8	10	5	9	11	10	5	5	9	10	6	6	5	109	48 %

Vuosina 2010–2024 syntyneistä pentueista 48 % eli lähes puolet on Suomessa syntyneistä vanhemmista. Pentueista 46 % on vanhemmista, joista toinen on Suomessa syntynyt ja toinen tuonti tai ulkomaalainen koira. Pentueista 7 % kumpikin vanhemmista on tuonti tai ulkomaalainen koira. Kuudennes (17 %) tarkastelujaksolla syntyneistä pentueista on tuontinartuista. 27 % pentueista on tuontiuoksista ja 15 % on ulkomaalaisesta uroksesta.

Suosituimpien jalostuskoirien käyttömäärät ja sukulaisuussuhteet

Kennelliiton perinnöllisen monimuotoisuuden ja jalostuspohjan turvaava suositus on, että yksittäisen koiran elinikäinen jälkeläismäärä on suurilukuisissa roduissa enintään 2–3 % rodun populaatiossa yhden sukupolven jaksolla syntyneistä pennuista. Toisen polven jälkeläismäärä koiralla saisi suurilukuisissa roduissa olla korkeintaan kaksi kertaa niin suuri kuin ensimmäisen polven jälkeläisissä. Suurilukuisiksi roduiksi luetaan sellaiset rodut, joissa viimeisen viiden vuoden aikana on rekisteröity yli 250 koiraa.

Keskimääräinen jalostuskäytön ikä on bretonilla viimeisen viiden (2020–2024) vuoden aikana ollut 5 vuotta 5 kuukautta, joten sukupolven pituutena käytetään taulukoissa pyöristettynä viittä vuotta. Keskimääräinen jalostuskäytön ikä on kohonnut yli 6 kk edelliseen viisivuotiskäyttöön verrattuna. Viimeisen kymmenen vuoden aikana (2015–2024) bretoneita on rekisteröity 921 koiraa. Tällä perusteella yhden sukupolven eli viiden vuoden aikana rekisteröidään keskimäärin 461 koiraa. Tästä keskiarvosta 2–3 % on 9-14 koiraa. Näin ollen liikakäytöksi katsotaan, mikäli bretonin oma jälkeläismäärä ylittää 14 pentua tai toisen polven jälkeläismäärä ylittää 28 pentua. Edellisessä jalostuksen tavoiteohjelmassa liikakäytön rajana pidettiin 5 % viiden vuoden keskiarvosta. Koska pentumäärät ovat hieman laskeneet ja liikakäytön raja madaltunut, liikakäytön raja on nyt kymmenen jälkeläistä vähemmän. On selvä, että tällä perusteella valtaosa edellisen kymmenen vuoden jalostuskoirista ylittää liikakäytön rajan.

10 vuoden käytetyimmät urokset

2015–2024 syntyneissä pentueissa on isänä 92 eri urosta ja 106 eri narttua.

Taulukko 5. Viimeisen 10 vuoden (2015–2024) aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt 20 urosta. %-osuus = uroksen jälkeläisten osuus Suomessa syntyneistä tarkastelujaksolla rekisteröidyistä pennuista. Kumulat. % = ko. ja sitä edeltävien urosten jälkeläisten yhteinen prosenttiosuus tarkastelujaksolla rekisteröidyistä jälkeläisistä. Esim. kun kolmannen uroksen kohdalla kumulatiivinen prosenttiosuus on 10 %, tarkoittaa se, että kolme ensimmäistä urosta on tuottanut 10% kaikista tilastointiaikana syntyneistä pennuista.

#	Uros	Synt	Ensimmäisessä polvessa				Toisessa polvessa		Yhteensä	
			Pentueita	Pentuja	%-osuus	kumulat.%	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	Odi de l'Hospitalier (tuonti, Frangio de Saint Lubin – Hydromel de Keranlouan)	2015	4	31	3,66 %	4 %	0	0	4	31
2	Ken (tuonti, Chublaichan – Amy)	2012	5	31	3,66 %	7 %	4	22	5	31
3	Riekkobuksen Enzo TÖ (Gede von Friesland – Riekkobuksen Bianca)	2014	4	27	3,18 %	10 %	5	29	4	27
4	Grand's Uniq Jasper (tuonti, Midtvejs Loke –	2014	4	25	2,95 %	13 %	1	3	4	25

	Klaphattens Benna)									
5	Majaniemen Hazzel Koda (Haipakan Rocci – Majaniemen Hazzel Nougat)	2010	4	24	2,83 %	16 %	3	22	4	24
6	Jipsian de l’Hospitalier (tuonti, Daix de Saint Lubin – Gachette de l’Hospitalier)	2010	4	23	2,71 %	19 %	6	31	5	30
7	Majaniemen Prized Dream (Eirams Rosso Runner – Majaniemen Dream Cola)	2013	3	23	2,71 %	22 %	1	4	3	23
8	Taikamäen Ezu (Klippforsens Konung – Taikamäen Ciara)	2016	4	22	2,59 %	24 %	2	13	4	22
9	Klippforsens Konung (SA Traste – Höghalens WR Eira)	2011	3	21	2,48 %	27 %	11	64	3	21
10	Taikamäen Igor (Retu – Taikamäen Ciara)	2019	3	21	2,48 %	29 %	0	0	3	21
11	Retu (Jipsian de l’Hospitalier – Haipakan Emma)	2016	3	20	2,36 %	32 %	6	42	3	20
12	Yavanna’s Orlando TÖ (Tico du Domaine des Pres aux Perces – Jarlein Queen Scarlett)	2009	3	19	2,24 %	34 %	1	5	3	19
13	Ilo d’Alpha Umi et Sigma Oct (tuonti, Gaid des Genets de l’Azur – Eox de la Croix de l’Hermitte)	2013	3	18	2,12 %	36 %	9	53	3	18
14	Van’t Passant Cash TÖ (Danmark Van Het Patryzenveld – Tråsletten’s Aabitte)	2007	3	16	1,89 %	38 %	4	15	5	33
15	Elroy du Vallon de la Rigaude TÖ (tuonti, Uzbek De Sous Les Viviers – Chona Du Vallon)	2009	4	16	1,89 %	40 %	8	37	6	30
16	Kieppikurun Culcuri TÖ (Bourdon de l’Ardour – Rowanberrie’s Like Life)	2012	2	16	1,89 %	42 %	0	0	2	16
17	Majaniemen Truly Perfect (Van’t Passant Hope – Majaniemen Perfect Dream)	2018	2	16	1,89 %	44 %	1	9	2	16
18	Almkullens Frasse (tuonti, Bob des Landes du Pech – Pålalmens Elva)	2015	3	16	1,89 %	45 %	1	1	3	16
19	Rickardssons Idi (tuonti, Jerpsetra’s A-Spiro – Rickardssons Nova)	2019	3	16	1,89 %	47 %	1	4	3	16
20	Sudenpalon Hirnu Hukka (Eirams Wanted Willy – Haipakan Rinsessa)	2007	2	15	1,77 %	49 %	2	12	3	24

Liikakäytön rajan (14 pentua) ylittää kaikki 20 käytetyintä urosta. Ne ovat tuottaneet 2015-2024 syntyneistä pennuista 49 %. Näistä uroksista voidaan ikänsä puolesta (alle 10 v) katsoa vielä olevan jalostuskäytössä vain Taikamäen Igor, Majaniemen Truly Perfect ja Rickardssons Idi. Viimeksi mainitun kohdalla on hyvä huomioda, että koiralla on jälkeläisiä myös Ruotsissa (21 pentua). Vuoden 2019 alusta astui voimaan bretonien PEVISA-ehto, jonka mukaan jatkossa toisen pentueen rekisteröimistä varten tulee

saavuttaa käyttötulos. Se näkyy siinä, että nyt lähes kolme neljäsosaa käytetyimmistä uroksista ovat koepalkittuja ja listalla olevien koepalkitsemattomien urosten jälkeläiset ovat syntyneet ennen vuotta 2019. PEVISA-ohjelman mukaisesti bretonille rekisteröidään enintään 36 pentua, kuitenkin siten että rajan ylityksen aiheuttava pentue rekisteröidään kokonaisuudessaan. Yhdenkään käytetyimmän uroksen jälkeläismäärä ei ole PEVISA-ohjelman mukaan täynnä.

Toisessa polvessa liiakäytön rajan (yli 28 pentua) ylittää käytetyimmistä uroksista Riekkokalbuksen Enzo (29), Jipsian de l’Hospitalier (31), Klippforsens Konung (64), Retu (42) ja Elroy du Vallon de la Rigaude (30). Muutamalla listan koirista ei vielä ole jälkeläisiä toisessa polvessa. Listan ulkopuolelle jääneitä uroksia tarkasteltaessa on huomattavissa myös muutamia muita uroksia, joilla toisen polven jälkeläismäärä on varsin suuri: Riekkokalbuksen Fernand (45), Eirams Rosso Runner (48) ja Pollistas Cluny (74). Nämä luvut ovat kuitenkin Pollistas Clunya lukuunottamatta varsin maltillisia verrattuna edellisen jalostustavoiteohjelman käytetyimpiin uroksiin. Jalostuskäytössä nämä urokset eivät itse enää ole, eivätkä jälkeläisetkään suurelta osin, ainoastaan Riekkokalbuksen Fernandin toisen polven jälkeläismäärä tulee luultavasti vielä kasvamaan.

Käytetyimmistä uroksista useat ovat keskenään läheistä sukua:

- Kuurakairan Shemeikka löytyy kolmannesta polvesta sekä Riekkokalbuksen Enzon että Kieppikurun Culcurin takaa.
- Bourdon de l’Ardour on Kieppikurun Culcurin isä ja Grand’s Uniq Jasperin emän isä.
- Haipakan Rocci on useamman uroksen takana: 1. polvi Majaniemen Hazzel Koda, 2. polvi Majaniemen Prized Dream, 3. polvi Retu ja Majaniemen Truly Perfect, 4. polvi Taikamäen Igor.
- SA Traste on Klippforsens Konungin isä ja Rickardssons Idin isän isä.
- Klippforsens Konung on Taikamäen Ezun isä.
- Jipsian de l’Hospitalier on Retun isä ja Retu puolestaan Taikamäen Igorin isä.
- Majaniemen Truly Perfect on Majaniemen Prized Dreamin siskon poika.
- Sudenpalon Hirmu Hukan emä on Haipakan Roccin sisko.

Valtavirrasta poikkeavia sukulinjoja edustavat tuonnit Odi de l’Hospitalier, Ken, Ilo d’Alpha Umi et Sigma Oct, Elroy Du Vallon De La Rigaude ja Almkullens Frasse sekä Yavanna’s Orlando. Monien näiden koirien takana on kuitenkin joko rodun kotimaassa runsaasti käytettyjä uroksia, kuten Almkullens Frassen isä Bob des Landes du Pech ja Odi de l’Hospitalierin isän isä Cyrano de Saint Lubin tai Yavanna’s Orlandon tapauksessa paikallisia runsaasti käytettyjä koiria. Tämä on tärkeää ottaa huomioon tuonteja suunniteltaessa, jotta ne olisivat mahdollisimman erisukuisia suhteessa paikalliseen populaatioon.

Koepalkittujen urosten nimet on lihavoitu. Huomattavaa on, että vain kuusi taulukon uroksista on koepalkitsemattomia, mutta ne yltyvät myös huomattavan korkeille sijoille, toiseksi ja neljänneksi käytetyimmiksi uroksiksi. Nykyisen PEVISA-ohjelman mukaan vastaava ei enää kuitenkaan ole mahdollista, joten tulevaisuudessa koepalkitsemattomat koirat tulevat jäämään tämän listan ulkopuolelle. TÖ-merkityt ovat töpöhäntäisinä syntyneitä.

10 vuoden käytetyimmät nartut

Taulukko 6. Viimeisen 10 vuoden aikana (2015–2024) syntyneet pentueet) jalostukseen runsaimmin käytetyt 20 narttua. %-osuus = nartun jälkeläisten osuus Suomessa syntyneistä tarkastelujaksolla rekisteröidyistä pennuista.

		Ensimmäisessä polvessa			Toisessa polvessa		Yhteensä		
#	Narttu	Synt	Pentueita	Pentuja	%-osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja

1	Jarlein Summernight Dancer (Pollistas Cluny – Licinia)	2011	3	26	3,07 %	4	20	5	43
2	Nuolikurun Esmekaramain (Alpoksen Ricki – Kuurakairan Ansa)	2014	4	26	3,07 %	3	15	4	26
3	Lola von Friesland (tuonti, Elvis vom Junkenhof – Cerise)	2015	3	25	2,95 %	0	0	3	25
4	Taikamäen Floora (Ilo d'Alpha Umi et Sigma Oct – Taikamäen Ciara)	2017	3	21	2,48 %	2	8	3	21
5	Jola vom Junkenhof (tuonti, Boy de la Plume Picarde – Greta vom Junkenhof)	2014	3	20	2,36 %	2	11	3	20
6	Van't Passant lina (Elroy du Vallon de la Rigaude – Bonnee des Plaines Dauxeenes)	2013	3	20	2,36 %	0	0	3	20
7	Poppalaisen Browning (Ransu – Majaniemen Jade's Joy)	2014	3	18	2,12 %	3	24	3	18
8	Snow Grouse's Spring Sun (Torro Z Taranky – Kieppikurun Belle Debout)	2015	2	17	2,00 %	2	10	2	17
9	Majaniemen Hazzel Kathlee (Haipakan Rocci – Majaniemen Hazzel Nougat)	2010	3	17	2,00 %	2	16	3	17
10	Majaniemen Uskomaton Unna (Jobig de l'Hospitalier – Majaniemen Hazzel Kathlee)	2017	2	16	1,89 %	1	4	2	16
11	Yavanna's Milana TÖ (Jarlein Pico – Jarlein Queen Scarlett)	2008	2	15	1,77 %	5	29	3	23
12	Leinikan Belinda (Decorum Kille – Calpurnia)	2010	2	15	1,77 %	2	14	2	15
13	Majaniemen Perfect Dream (Eirams Rosso Runner – Majaniemen Dream Cola)	2013	2	15	1,77 %	4	28	2	15
14	Anonyymi Hevirokkari (Jobig de l'Hospitalier – Anonyymi Tequila)	2016	3	14	1,65 %	8	42	3	14
15	Leinikan Dooris TÖ (Riekkoolbuksen Enzo – Leinikan Belinda)	2016	2	14	1,65 %	1	4	2	14
16	Taikamäen Ciara TÖ (Van't Passant Cox – Alpoksen Piitu)	2012	4	14	1,65 %	16	102	4	14
17	Yavanna's Sidney TÖ (Kuurakairan Aarre – Yavanna's Milana)	2013	2	13	1,53 %	1	6	2	13
18	Jarlein Beau Beau (Taikamäen Alfonso – Rowanberrie's Ainoa Oikea)	2013	3	13	1,53 %	2	11	3	13
19	Van't Passant Le Mans (Dracula du mas d'Eyraud – Bonnee des Plaines Dauxeenes)	2015	3	13	1,53 %	1	8	3	13
20	Kuurakairan Ansa (Bono – Midvejs Rubi)	2011	2	12	1,42 %	7	42	3	19

Liikakäytön rajan (14 pentua) ylittää 13 käytetyintä narttua, muutamalla reilummin, kun tarkastelua ei rajata pelkästään tilastointiaikaan. Näiden joukkoon kuuluu myös käytetyin narttu, jolla on jälkeläisiä lisäksi ennen tilastointiaikaa. Liikakäytetyt nartut on taulukossa merkitty harmaalla taustavärillä. Ne ovat tuottaneet 2015-2024 syntyneistä pennuista 30 %. PEVISA-ohjelman mukaisesti bretonille rekisteröidään enintään 36 pentua, kuitenkin siten että rajan ylityksen aiheuttava pentue rekisteröidään kokonaisuudessaan. Vain käytetyimmällä nartulla jälkeläismäärä on täynnä. Ikänsä puolesta liikakäytön rajan ylittävät nartut ovat jo pois jalostuskäytöstä.

Toisessa polvessa liikakäytön rajan (yli 28 pentua) ylittää käytetyimmistä nartuista Yavanna's Milana (29), Anonyymi Hevirokkari (42), Taikamäen Ciara (102) ja Kuurakairan Ansa (42). Kahdella nartuista ei ole lainkaan jälkeläisiä toisessa polvessa. Joukossa on kuitenkin sen verran nuoria jälkeläisiä, että toisen polven jälkeläisiä saattaa vielä syntyä. Listan ulkopuolelle jääneitä narttuja tarkasteltaessa huomataan myös muutamia muita narttuja, joilla toisen polven jälkeläismäärä on varsin suuri: Kieppikurun Belle Debout (39), Bonnee des Plaines Dauxeenes (72) ja Rowanberrie's Ainoa Oikea (47). Jalostuskäytössä nämä nartut eivät itse enää ole ja jälkeläistenkin kautta toisen polven jälkeläismäärien kasvaminen on jo hyvin epätodennäköistä. Uusien sukupolvien sukutauluissa nämä yksilöt tulevat kuitenkin esiintymään usein.

Nartuissa tilanne on sama kuin uroksissa, useat niistä ovat keskenään läheistä sukua tai sukua käytetyimpien urosten kanssa:

- Pentuesisarukset Kuurakairan Ansa ja Kuurakairan Aarre ovat Nuolikurun Esmekaramain emä ja Yavanna's Sidneyn isä.
- Alpoksen Ricki on Nuolikurun Esmekaramain isä ja Anonyymi Hevirokkarin emän isä.
- Pentuesisarukset Jarlein Queen Scarlett ja Jarlein Quicksilver ovat Yavanna's Orlandon ja Yavanna's Milanan emä sekä Jarlein Summernight Dancerin että Jarlein Beau Beaun emän isä.
- Daix de Saint Lubin on Lola von Frieslandin isän isä ja Jipsian de l'Hospitalierin isä.
- Taikamäen Ciara on Taikamäen Flooran ja Taikamäen Ezun emä.
- Elroy du Vallon de la Rigaude on Van't Passant linan isä.
- Majaniemen Hazzel Kathlee on Majaniemen Hazzel Kodan sisko ja Majaniemen Uskomaton Unnan emä.
- Jobig de l'Hospitalier on Majaniemen Uskomaton Unnan ja Anonyymi Hevirokkarin isä sekä Jipsian de l'Hospitalierin veli.
- Jarlein Summernight Dancerin emä Licinia ja Leinikan Belindan emä Calpurnia ovat pentuesisaruksia.
- Majaniemen Perfect Dreamin veli Majaniemen Prized Dream on urosten listalla sijalla 7.
- Leinikan Dooriksen molemmat vanhemmat löytyvät käytetyimpien koirien listalta.
- Taikamäen Ciaran isä Van't Passant Cox on urosten listalta löytyvän Van't Passant Cashin veli.
- Yavanna's Milana on Yavanna's Sidneyn emä.

Erisukuisia ovat Jola vom Junkenhof, Poppalaisen Browning ja Van't Passant Le Mans.

Koepalkittujen narttujen nimet on lihavoitu. Taulukon nartuista 4 ei ole käynyt lainkaan kokeissa tai saavuttanut koepalkintoa, mukaan lukien kaikkein käytetyin narttu. TÖ-merkityt ovat töpöhäntäisinä syntyneitä.

4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa

Bretoni on varsin suurilukuinen rotu Etelä-Euroopassa, erityisesti rodun kotimaassa Ranskassa, Italiassa ja Espanjassa. Myös USA:ssa on lukumääräisesti merkittävä populaatio. Suomen bretonikannalle tärkeitä maita ovat olleet Ranska, Tanska, Norja ja Ruotsi, joista tulee tuontien ja ulkomaisten urosten jalostuskäytön myötä jatkuvasti geenivirtaa.

Taulukko 7. Bretonipopulaatio eräissä Euroopan maissa.

Rekisteröinnit	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Belgia						64	37	62	63	44	88	53	45	62	39
Espanja ⁵			1690	2042	977	1430	1610	1492	1598	1486	1272	1317	1308	1694	1721
Alankomaat ⁶	13	7	24	28	13	5	25	5	15	25	27	15	15	8	24
Iso-Britannia ⁷	22	106	61	123	65	80	67	73	114	111	123	158	137	94	136
Italia ⁸	2234	2439	2867	3445	2967	2988	3023	3186	3091	3426	3172	3253	3653	4202	4917
Norja ⁹	159	188	304	389	184	215	334	208	184	170	164	233	189	170	133
Portugali ¹⁰	456	463	490	580	429	460	385	330	359	376	256	296	427	357	400
Ranska ¹¹	3953	4388	5193	5837	5198	4562	4506	4539	4553	4804	4684	4965	4943	5092	5361
Ruotsi ¹²	73	98	137	136	116	129	93	115	113	88	74	86	71	59	65
Saksa ¹³	23	40	43	41	44	39	37	40	23	64	27	59	40	51	50
Tanska ¹⁴	49	55	84	94	120	92	72	89	124	107	100	80	119	110	138

Pohjoismaat

Norjaan ensimmäiset bretonit saapuivat 1950-luvun puolessa välissä, Amerikasta 3 koiraa ja Ranskasta 1 koira. 1960-luvulla tuotiin kaksi koiraa Ranskasta; Nydams Buster ja Varh de Cornouaille. Näillä koirilla on ollut suuri vaikutus Norjan omaan ja sen myötä myös Ruotsin, Suomen ja myös Tanskan bretonikantaan. Norjasta Ruotsiin rotua vietiin jo 1950-luvun lopulla. Tanskaan ensimmäiset bretonit tulivat 1960-luvun alussa Norjasta, Kanadasta ja Ranskasta. Tällä hetkellä Norjan, Ruotsin ja Tanskan kanta on yhteensä arviolta noin 4000 koiraa. Rekisteröintimäärät ovat Tanskassa laskeneet 2000-luvulta, vakiintuen 2010-luvulla noin 100 koiran tuntumaan vuodessa. Ruotsissa puolestaan rekisteröinnit ovat olleet nousussa, ylittäen 100 koiraa useamman kerran viimeisen kymmenen vuoden sisällä. Norjassa suosio vaikuttaa olevan jatkuvaa, rekisteröintimäärien yltäessä parhaillaan jopa lähes 400 yksilöön. Pohjoismaissa näyttäisi olevan nähtävissä COVID-19 pandemian aikaansaama pentubuumi, jonka jälkeen pentumäärät ovat selvästi laskeneet.

Metsästykseen käytettävien koirien osuuden arvioidaan olevan korkea, 80–90 % kaikissa Pohjoismaissa, ja monet kasvattajat myyvät pentuja ainoastaan metsästyskäyttöön. Toisin kuin muissa Pohjoismaissa,

⁵ Real Sociedad Canina de España: [Comparativo de inscripciones en LOE y RRC](#), 25.1.2026

⁶ Dutch Dog Data: <https://www.dutchdogdata.nl/>, 25.1.2026

⁷ Royal Kennel Club: [10-yearly breed statistics](#), 25.1.2026

⁸ Ente Nazionale Cinofilia Italiana: [Statistiche iscrizioni ultimi 10 anni](#), 25.1.2026

⁹ Norsk Kennel Klub: [2024 Mest registrerte hunder](#), 25.1.2026

¹⁰ Clube Português de Canicultura: [Registos individuais por raça 2020-2024](#), 25.1.2026

¹¹ Centrale Canine: [Statistiques LOF 2020-2024](#), 25.1.2026

¹² Svenska Kennelklubben: Breton, Statistik registrering, <https://hundar.skk.se/avelsdata>, 25.1.2026

¹³ Verband für das Deutsche Hundewesen: [Welpenstatistik](#), 25.1.2026

¹⁴ Dansk Kennel Klub: [Registreringer 2020-2024](#), 25.1.2026

saa Tanskassa edelleen tyypistä bretonien hännät metsästyksellisin perustein. Norjassa on bretonin jalostuksessa osittain lähdeetty seuraamaan amerikkalaisten esimerkkiä. Maassa käytetään edelleen American Brittany -tyyppisiä koiria jalostukseen ja kanta on melko suurelta osin rodun alkuperämaan ohjeistuksesta poikkeavaa.

Muut maat

Euroopan bretonikannassa Ranskan, Italian ja Espanjan osuudet ovat merkittäviä. Maiden bretonipopulaatioissa näkyy pohjoismaiden tapaan COVID-19 pandemian vaikutukset eli viimeisen viiden vuoden aikana pentuja rekisteröitiin pandemiarajoitusten aikaan runsaasti, mutta määrät ovat sittemmin laskeutuneet.

Ranskassa CEB Selection -pentueeksi merkitään pentue, joiden vanhemmilla on yhteensä vähintään 4 jalostusarvopistettä (cotation 2+2 tai 3+1) tai vaihtoehtoisesti toisella vanhemmalla voi olla tietty mestaruustitteli ja kumppanilla vähintään 1 jalostusarvopiste, sekä lonkkatulokset A tai B, mahdollisesti myös C. Kun 2015–2019 CEB Selection -pentueiden osuus oli noin 25 %, 2020–2024 näiden pentueiden osuus oli tuplaantunut, ollen 50 %. Ajanjaksolla 2020-2024 confirmation -rotutarkastuksessa on käynyt vuosittain 1000–1400 bretonia eli muutosta 10 vuoden takaiseen tilanteeseen ei ole juurikaan tapahtunut. Tarkastuksen suorittaa siis edelleen parhaimmillaan noin kolmannes ranskalaisista bretoneista. Rotutarkastus on vapaaehtoinen, sen läpäistyään koira saa rekisteritunnukseensa viimeiset 5 numeroa (LOFxxxxx/xxxxx). Rotumääritelmässä mainitut hylkäävät virheet aiheuttavat sen, ettei koira läpäise tarkastusta. Hylkäystiedot eivät ole julkisia, hylkääminen ei myöskään estä koiran jalostuskäyttöä.

Suurista bretonimaista on huonosti saatavilla tilastotietoa metsästyksessä, kokeissa tai näyttelyissä käytettävistä koirista. Selvää kuitenkin on, että suureen koiramäärään mahtuu paljon kirjoja niin ominaisuuksien kuin käyttötarkoituksen osalta. Lisäksi huomioitavaa on, että Etelä-Euroopassa osa koirista on pelkästään kilpakoirina, joita käytetään kokeissa, muttei käytännön metsästyksessä ja kasvattajilla koirat ovat usein tarhakoiria, jotka eivät asu ihmisten parissa perhekoirina. Tuonnit ovat kuitenkin sopeutuneet hyvin suomalaiseen koiranpitokulttuuriin.

Useissa maissa järjestetään rotukohtaisia erikoisnäyttelyitä. Ranskassa rodun päänäyttely on Nationale d'Élevage joka järjestetään perinteisesti vuosittain kesäkuussa ja tuomareina toimivat rotujärjestön hyväksymät tuomarit.

Ajoittain mm. entisen Jugoslavian alueelta, Kreikasta, Tšekistä ja Espanjasta nousee esiin koiria, jotka saavat osakseen huomioita rodun alkuperämaassa.

Yhdysvalloissa bretonien rekisteröintimäärät ovat huomattavat. Amerikan kennelliitto AKC rekisteröi vuosittain noin 8000 bretonia ja maassa on yksi maailman suurimmista bretonipopulaatioista. Suurin osa näistä on rodun alkuperäisestä tyypistä poikkeavia American Brittany -tyyppisiä yksilöitä. Yhdysvaltojen bretonikerho The American Brittany Club käsitteli syksyllä 2019 esityksen jakaa American Brittany ja Epagneul Breton kahdeksi eri roduksi. Esitystä ei hyväksytty.

Avoimia sukutaulutietokantoja on Ranskan ja Norjan rotujärjestöillä ja Ruotsin, Italian ja Iso-Britannian Kennelliitolla. Tanskan kennelliitolla on rekisteröityneille käyttäjille tarkoitettu tietokanta. Tietokannoista on saatavilla koirakohtaisia tietoja, kuten sukutauluja sekä koe- ja terveystutkimustuloksia, mutta niistä saa huonosti yhteenvetoja.

4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta

Populaation rakenne

Bretoneja on viimeisen viiden vuoden aikana rekisteröity keskimäärin reilu 80 yksilöä ja 13 kotimaista pentuetta vuodessa. Vuosittaiset rekisteröintimäärät liikkuvat suunnilleen 50 ja 110 yksilön välillä. Edelliseen viisivuotiskausiin verrattuna pentueita on syntynyt keskimäärin hieman vähemmän ja pentueet

ovat olleet pienempiä. Viimeisen 15 vuoden aikana ulkomailta on tuotu noin 8 koiraa vuosittain. Vuosien välillä on kuitenkin runsasta vaihtelua, kun parhaimmillaan tuotuja bretoneja on rekisteröity lähes 20 yksilöä (2016) ja huonoimmillaan vain 2 yksilöä (2019). Rekisteröintimäärien odotetaan säilyvän ennallaan huolimatta PEVISA:ssa voimaan tulleesta muutoksesta, jonka mukaan toista pentuetta varten koiralla tulee olla tulos rotukohtaisista kokeista. Myös kasvattajien määrä rodun parissa on jatkuvasti lisääntynyt.

Vaikka rodun maailmanlaajuinen populaatio on suuri, on haastavaa löytää tuontikoiria, jotka olisivat sekä erisukuisia että kaikilla osa-alueilla laadukkaita. Terveystutkimusten puute tai epäily niiden vertailukelpoisuudesta tuovat epävarmuutta pentueiden valintaan ulkomailta. Lisäksi Suomen eläinsuojelulain mukainen typistyskielto ja rodussa esiintyvä T-Box-mutaatio sekä sen haitallisuuteen perustuva rajoite jalostusyhdistelmien valinnassa vaikeuttavat tilannetta merkittävästi. Monissa suurissa bretonimaissa typistetään edelleen koiria. Siksi pentu on usein valittava jo parin päivän ikäisenä, mikäli haluaa pitkähäntäisen yksilön, jota voi tulevaisuudessa käyttää kokeissa ja näyttelyissä. Luonnostaan töpöhäntäisiä pentuja on ulkomailla saatavilla, mutta niiden jalostuskäyttö Suomessa on haastavaa ja suositus on tuoda ensisijaisesti pitkähäntäisiä koiria. Kannastamme noin 25% syntyy töpöhäntäisinä.

Ulkomaisten urosten käyttäminen on erinomainen vaihtoehto. Nykyään tämä alkaa olla vakiintunut mahdollisuus kasvattajille ja noin 15 %:ssa pentueista on käytetty ulkomaalaista urosta.

Rodun keskimääräinen jalostukseen käyttöikä on noin 5 vuotta, eikä huolestuttavia muutoksia ole nähtävissä. Jalostukseen valikoitujen koirien ensimmäinen pentue suositellaan teetettäväksi lähempänä 3-4 vuotta, jolloin koiran ja sen sisarusten metsästysominaisuuksista, luonteista ja terveydestä on jo pystytty keräämään hyvin tietoa jalostusta ajatellen. Etenkin vierassukuisten tuontikoirien ja sukunsa puolesta terveysriskejä (esim. kaihi, epilepsia) omaavien yksilöiden osalta suositellaan mahdollisimman myöhäistä jalostuskäytön aloittamista, jotta saadaan varmistus niiden terveydestä. Ehdottomana jalostuskäytön alaikärajana voidaan pitää 2-vuoden ikää.

Koirien jalostuskäyttö on hyvä jakaa usealle vuodelle, etenkin urosten osalta läpi koiran elämän, siten että ensimmäisten 1–2 pentueen tasosta saadaan tietoa ennen mahdollista jatkokäyttöä. Läkkeitä, terveytensä ja elinvoimansa osoittaneita uroksia kannattaa suosia jalostusvalinnoissa.

Sukusiitosaste on Kennelliiton jalostustietojärjestelmän lukujen mukaan hyvällä tasolla, mutta rodussa käytetään paljon tuontikoiria, joiden sukutaulut ovat järjestelmässä vajavaiset ja sukusiitosasteet ovat todellisuudessa esitettyä suuremmat. Tämä on huomioitava jalostusyhdistelmiä suunniteltaessa.

Jalostuspohjan laajuus

Bretonin tehollinen populaatiokokoo on Suomessa alhainen johtuen pienestä populaatiosta ja suppeasta jalostuskäytöstä. Todellisuudessa kannan tilanne on vielä huonompi kuin luvut antavat ymmärtää johtuen jalostuskoirien keskinäisistä sukulaisuuksista. Tehollinen populaatio on Kennelliiton jalostustilastoissa käytetyn sukupolven pituuden (4 vuotta) laskettuna noin 60 %. Luku on viimeisen 10 vuoden aikana vaihdellut 60 ja 70 välillä. Käyttökoirarotuna bretonin sukupolven pituudeksi katsotaan 5 vuotta, mikä pitää myös laskennallisesti paikkansa, kun keskimääräinen jalostuskäytön ikä on 4 vuotta 11 kk. Laskutavalla tuskin on suurta vaikutusta tehollisen populaation kokoon tässä tapauksessa. Sen sijaan voimavaroja tulee suunnata populaation entistä laajempaan jalostuskäyttöön.

Isä-emä lukujen suhde on bretonilla kohtuullinen. Uroksissa käytetään hieman harvempia yksilöitä jalostukseen kuin nartuissa. Yksittäisten koirien jalostuskäyttöä rajoittaa PEVISA, joten valtavia ylilyöntejä ei pääse tapahtumaan. Silti, etenkin hyvin yleisiä sukulinjoja edustavien koirien osalta olisi syytä maltillisempaan jalostuskäyttöön. Edelleen kuluneella tarkastelujaksolla 2015–2024 osalla koirista on teetetty useita pentueita ilman, että niillä on näyttöä aiempienkaan jälkeläistensä terveys- ja käyttöominaisuuksista. Tällaiselle toiminnalle ei ole mitään jalostuksellisia perusteita, joten bretonin PEVISA:ssa astui vuoden 2019 alusta voimaan ehto, jonka mukaan koiran toisen pentueen rekisteröimistä varten tulee olla käyttökoetulos. Muutos on tuonut mukanaan positiivista kehitystä, vaikka pentujen rekisteröintimäärät

ovatkin laskeneet. Käytetyimpien jalostuskoirien osalta on nähtävissä, että niiden jälkeläiset alkavat olla kattavasti tutkittuja erityisesti lonkkien osalta ja useampi jälkeläinen on osallistunut erityisesti junkkariin, sekä jalostustarkastukseen että nuortenluokan KAER-osuuteen.

Tarkasteltaessa jo jalostusiän ylittäneitä, 1988–2014 syntyneitä uroksia ja 1988–2017 syntyneitä narttuja, on niistä jalostukseen käytetty vain noin 16 %. Uroksista lähes 90 % ja nartuista reilu 80 % on jäänyt kokonaan käyttämättä jalostukseen. Luvuissa ei tapahdu suurta muutosta, vaikka tarkasteltaisiin vain viimeisintä kymmentä vuotta jalostusiän ylittäneissä koirissa (urokset 2005–2014 11 %, nartut 2008–2017 19 %, keskiarvo 15 %). On vaikea uskoa, että vain vajaa kuudesosa koirakannastamme on ollut ominaisuuksiltaan riittävän laadukkaita, jalostuskäyttöön sopivia yksilöitä.

Jotta bretonien terveys ja elinvoimaisuus voidaan turvata tulevaisuudessa, on perinnölliseen monimuotoisuuteen kiinnitettävä nykyistä enemmän huomiota. Koirakantaamme tulisi käyttää nykyistä tasaisemmin jalostukseen. Käytännössä tämä tarkoittaa, että jalostukseen käytetään useampia eri yksilöitä, kattavasti eri sukulinjoista ja niiden jälkeläismäärät pidetään tasaisina ja kohtuullisina. Vuonna 2019 voimaan tulleen PEVISA-muutoksen on tarkoitus nimenomaan osaltaan tukea tätä asiaa. Samaa urosta ei pitäisi käyttää monelle nartulle, sisaruksille tulisi etsiä mahdollisimman erisukuisia kumppaneita, eikä samoja yhdistelmiä tulisi uusia. Lisäksi yksittäisten koirien jälkeläismäärän tulisi jakautua mahdollisimman tasaisesti koiran koko jalostusialle, erityisesti urosten osalta tämä on huomioitava.

Viimeisen 15 vuoden aikana (2010–2024) lähes puolet pentueista ovat Suomessa syntyneistä vanhemmista, 46 %:ssa (2000–2014 40 %) pentueista toinen vanhemmista on tuonti tai ulkomaalainen yksilö ja 7 %:ssa (2000–2014 12 %) pentueista on molemmat vanhemmat tuonteja tai ulkomaalaisia yksilöitä. Vierassukuisten koirien tuominen ja ulkomaalaisten urosten käyttäminen on edelleen välttämätöntä, jotta Suomen populaation saadaan uusia geenejä ja jalostustyötä voidaan jatkaa säilyttäen kohtuulliset sukusiitosasteet. On huomioitava, että tuontikoiratkaan eivät tuo täysin uutta geenivirtaa. Monet niistä ovat jo sukua nykyiselle koirapopulaatiollemme, tyypillisesti rodun kotimaan matadorurosten ansiosta.

Kennelliiton yleisen jalostusstrategian 2024–2028¹⁵ mukaisesti jalostuksen ohjauksessa pitää mahdollistaa, että kaikki kriteerit (esim. PEVISA ja rotukohtaiset erityisehdot) huomioon ottaen vähintään 50 % rodun kannasta jää jalostuskäyttöön. Näin turvataan rodun perinnöllistä monimuotoisuutta. Jalostuskoirat tulisi valita tärkeimmät ominaisuudet huomioiden mahdollisimman tasaisesti eri pentueista. Jalostuskoirien ominaisuuksien suhteen sallitaan kompromisseja, kun kyseessä on koiran hyvinvoinnin kannalta vähämerkityksellisistä virheistä, jotta perinnöllistä monimuotoisuutta voidaan ylläpitää tai jopa lisätä. Tämä ei kuitenkaan tarkoita kliinisesti sairaiden tai käytökseltään epätasapainoisten jalostuskäyttöä. Samaa virhettä ei tule kerrata ja jalostuskoiria arvioitaessa tulee erityisesti ottaa huomioon koiran terveyden, hyvinvoinnin ja pitkän eliniän vaarantavat sairaudet.

Käytetyimmät koirat

Bretonin elinikäisen jälkeläismäärän tulisi Kennelliiton perinnöllisen monimuotoisuuden ja jalostuspohjan turvaavan suosituksen mukaan olla ensimmäisessä polvessa enintään 14 yksilöä. Toisessa polvessa määrän tulisi olla enintään 28 yksilöä. Bretonien PEVISA –ohjelmassa on 1.7.2006 alkaen rajoitettu koirakohtaisia jälkeläismääriä siten, että yhdelle koiralle rekisteröidään korkeintaan 36 jälkeläistä, kuitenkin niin, että viimeinen, rajan ylittävä, pentue rekisteröidään kokonaisuudessaan. Määrä on tällä hetkellä lähes 8 % yhden sukupolven aikana syntyvien pentujen kokonaismäärästä, ollen melkein kolminkertainen verrattuna suositeltuun jälkeläismäärään.

Ajanjaksolla 2015–2024 jalostukseen runsaimmin käytettyjen urosten ensimmäisen polven jälkeläismääriä tarkasteltaessa liikkäytön rajan 14 pentua ylittää kaikki 20 käytetyintä urosta, niillä on kaikilla 2–6 pentuetta. Toisessa polvessa liikkäytön rajan 28 pentua ylittää 20 käytetyimmän uroksen joukosta 6 ja listan ulkopuolelta lisäksi 5 urosta. Runsaimmin käytetyistä nartuista liikkäytön rajan ylittää 13 narttua.

¹⁵ Suomen Kennelliitto: [Kennelliiton yleinen jalostusstrategia 2024-2028](#), 26.1.2026

Niillä on 2–5 pentuetta. Toisessa polvessa liikkäytön rajan ylittää 20 käytetyimmän nartun joukossa 1 ja tämän listan ulkopuolelta 3 narttua. Jatkossa on seurattava erityisesti näiden runsaasti käytettyjen yksilöiden esiintymistä jalostusyhdistelmien taustoissa, jotta ne eivät yleistyisi kaikkien koirien taustoihin.

Käytetyimpien yksilöiden jälkeläismäärät ovat tarpeettoman suuret. Täysien jälkeläismäärien voidaan katsoa olevan perusteltuja hyvin harvoin. Pääsääntöisesti sekä uroksilla että nartuilla on 1-3 pentuetta, mitä voidaan pitää kohtuullisena määränä. Yksittäisten koirien jälkeläismääriä merkittävämpi ongelma on toisen ja kolmannen polven jälkeläisten määrät sekä käytetyimpien yksilöiden runsaat sukulaisuussuhteet. Tällä hetkellä jalostuskäisten koirien taustoissa esiintyy merkittävässä määrin muutamat koirat, minkä vuoksi on haastavaa löytää Suomessa kasvatetusta koirakannasta yhdistelmiä, joissa sukusiitosprosentti pysyy alhaisena.

Suuria toisen polven jälkeläismääriä omaavien koirien osalta mainittakoon, että useilla myös kolmannen polven jälkeläismäärät ovat suuria. Kuitenkin seuraavilla uroksilla on toisessa polvessa jälkeläisiä tois-taiseksi huomattavan vähän: Odi de l'Hospitalier, Grand's Uniq Jasper, Majaniemen Prized Dream, Takamäen Igor, Yavanna's Orlando, Kieppikurun Culcuri ja Almkullens Frasse. Näistä ainoastaan Grand's Uniq Jasperin ja Yavanna's Orlandon jälkeläiset alkavat olla sen verran iäkkäitä, että toisen polven jälkeläismäärä luultavasti jääkin pieneksi. Muiden kohdalla voi odottaa kasvua. Nartuissa toisen polven jälkeläisiä on huomattavan vähän koirilla: Lola von Friesland, Van't Passant Iina, Majaniemen Uskomaton Unna, Leinikan Dooris ja Yavanna's Sidney. Ainoastaan viimeksi mainitun nartun jälkeläiset alkavat olla jo melko iäkkäitä, mutta muiden kohdalla toisen polven jälkeläismäärä todennäköisesti kasvaa.

Jalostukseen käytettyjen koirien tasoa on tarkasteltu kohdassa 5.

Tärkeimmät jalostuspohjaa kaventavat tekijät

Yksittäisten koirien liian runsas jalostuskäyttö kaventaa jalostuspohjaa. Lisäksi tiettyjen linjojen laaja käyttäminen ja toisten välttäminen aiheuttaa joidenkin sukulinjojen yleistymiseen kannassa ja johtaa koirien toisen polven jälkeläisten suuriin määriin.

Etenkin urosten jalostuskäyttöön päätymistä rajaa ensisijaisesti lonkkakuvaustuloksen ja suvullisesti sopivien narttujen puute sekä toissijaisesti koekäyntien puute. Nartuista jalostuskäyttöön valikoituu usein kasvattajan itselle jättämä yksilö.

Ulkomailla yksittäisten koirien merkittävä liikkäyttö johtaa jalostuspohjan kaventumiseen ja erisukuis-ten tuontikoirien löytäminen on jossain määrin haasteellista.

Kuva 4. Piiros Seppo Polameri.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

FCI luokittelee bretoni kuuluvaksi ryhmään 7, kanakoirat, ja alaryhmään 1.2, mannermaiset ja spanieli-tyyppiset kanakoirat. Bretonin rotumääritelmä¹⁶ kuvaa ulkomuodon ja luonteen lisäksi myös rodulta vaadittavia metsästysominaisuuksia.

Seuraavat lainaukset ovat rotumääritelmästä.

- Käyttötarkoitus: seisova lintukoira.
- Yleisvaikutelma: ... Se on tarmokas koira, jolla on eloisa ja älykäs ilme. Bretoni on olemukseltaan kuin pieni, vankka ja hyvin energinen ratsuponi. ...
- Käyttäytyminen / luonne: Bretoni on sosiaalinen ja sopeutuu kaikkiin oloihin. Sillä on älykäs ja tarkkaavainen ilme sekä tasapainoinen luonne. Se on monipuolinen lintukoira, jolla voidaan metsästää kaikenlaista riistaa, kaikenlaisissa maastoissa ja se on metsästysinnoltaan varhaiskypsä. Se on erinomainen hakija ja liikkuja, sillä on erinomainen hajuaisti, maastonpeittävyys, omaaloitteinen ja kestävä seisona, se on hyvä noutaja ja helppo kouluttaa.
- Virheet: Käyttäytyminen / luonne: Arkuus; pelokas ilme.
- Vakavat virheet: Käyttäytyminen / luonne: Laiska luonne.
- Hylkäävät virheet: Vihaisuus tai liiallinen arkuus. Selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen.

4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin

Bretonipopulaatio on hyvin kirjavaa kaikilta ominaisuuksiltaan, mutta Suomessa rodun ei voida katsoa jakaantuneen eri linjoihin käyttötarkoitusten perusteella. Kyseessä on ensisijaisesti käyttökoirarotu. Sellaisena se pysyy vain, mikäli se säilyy pääasiallisesti metsästäjien käsissä, vaikka rotua toisinaan hankitaan myös muuhun kuin metsästyskäyttöön.

Rodun PEVISA-ehdoin hyväksyttiin 1.1.2019 alkaen koepalkintovaatimus toiseen pentueeseen. Aiemmin rodun parissa esitettiin huolenilmauksia siitä, että kaikki kasvattajat eivät arvio koiriaan metsästyksellisistä lähtökohdista. Rodussa syntyi Suomen populaation kokoon nähden suhteellisen suuria pentumääriä koirille, jotka eivät käyneet kokeissa, tai edes olleet metsästyskäytössä. Myös niiden jälkeläiset osallistuivat harvoin kokeisiin. Koepalkintovaatimuksella haluttiin varmistaa, ettei rodusta eriydy näyttely- ja seurakoirapainotteista populaatiota, vaan bretoni säilyy Suomessa ensisijaisesti metsästyskoirana. Odotetusti koepalkitseemattomien koirien jälkeläismäärät ovat nyt huomattavasti kohtuullisemmat kuin aiemmin. Metsästysominaisuuksia on ylläpidettävä kaikissa jalostuslinjoissa, eikä laajamittainen kasvatustoiminta ole mahdollista ilman panostusta koiran metsästyskoulutukseen ja koetoimintaan. Yksittäisiä palkitseemattomien koirien pentueita ei haluttu rajoittaa, vaan ne ovat edelleen mahdollisia. Siten omistajan koulutustaidot tai haluttomuus osallistua kokeisiin ei jätä koiraa kokonaan jalostuskäytön ulkopuolelle. Koepalkintovaatimuksen vaikutuksia rodun jalostukseen on laajemmin tarkasteltu osiossa [5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen](#).

¹⁶ Kennelliitto: [Bretonin rotumääritelmä](#)

Suvullisesti ja ulkomuodollisesti rotu on ulkomailla jakautunut ranskalaistyyppiseen ja amerikkalaistyyppiseen (American Brittany) linjaan. Suomessa nämä linjat ovat osin sekoittuneet keskenään, mutta jalostuksen ohjauksessa noudatetaan FCI:n rotumääritelmiä ja rodun kotimaan esimerkkiä bretonin ulkomuodon jalostuksessa.

4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus

Bretonin PEVISA-ohjelman muutokset käytös- ja käyttöominaisuuksien osalta

Muutos-ajankohta	Toimenpide/rajoitus	Kuvaus
1.1.2019	Toiseen pentueeseen koetulos väh. NUO3 tai vastaava.	Ennen toista astutusta koiralla tulee olla vähintään 3. palkinto kokeesta (KAER/KAKE/KAME/KATU) tai WCC = working class certificate. Myös vastaava ulkomainen metsästyskoetulos hyväksytään rotujärjestön lausunnon perusteella.

Bretonien PEVISA-ohjelmaan on rotujärjestön aloitteesta lisätty rotukohtaiseksi pentujen rekisteröinti-vaatimukseksi koepalkinto ennen toista astutusta. Käytännössä vaatimus tarkoittaa kotimaasta vähintään nuorten luokan 3. palkintoa KAER-, KAKE-, KAME- tai KATU-kokeesta. Ulkomailla saavutetusta tuloesta koiralle on hankittava WCC (FCI:n hyväksymä käyttökoetodistus) tai pyydettävä rotujärjestöltä lausunto koetuloksen hyväksymiseksi.

4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Luonteiden ja päivittäistilanteissa käyttäytymisen nykytilanteen arviointiin tarjoavat kirjattua tietoa rotujärjestön tekemä terveys- ja käytöskysely koirien omistajille ja kasvattajille, ulkomuodon jalostustarkastusten ja näyttelyarvostelujen käytösmerkinnät sekä luonnetestitulokset. Lisäksi jonkin verran tietoa antaa Koiranetin kuolinsyytilasto ja KAER-kokeissa tehdyt käytösmerkinnät.

Jalostuksen vastuuhenkilöt, kasvattajat ja rodun harrastajat seuraavat kokeissa, testeissä ja näyttelyissä tuomareiden tekemiä havaintoja ja merkintöjä koirien luonteesta. Lisäksi erilaisissa tapahtumissa tehdään itse havaintoja koirien käyttäytymisestä.

Rotujärjestön terveysilmoitus

Rotujärjestön terveys- ja käytösilmoitus on bretonien osalta tehty 272 kertaa vuosina 2013–2025. Kyselyyn voi vastata minkäikäisestä koirasta tahansa. Kyselyn tulokset eivät välttämättä kuvaa ongelmien todellista osuutta koko populaatiossa.¹⁷

Tässä osiossa käsitellään annetut vastaukset käytöksen osalta. Koirista 95 % prosentilla on merkitty "Koiran käytös täyttää normaalielämän ja metsästyskäytön vaatimukset". Kymmenestä koirasta on ilmoitettu erityyppisiä luonteeseen tai käytökseen liittyviä huomioita, jotka on esitetty taulukossa Kolmeen ilmoitukseen ei ole merkitty käyttäytymistä.

Taulukko 8. Saksanseisojakerhon terveys- ja käytösilmoituksessa ilmoitetut käytösongelmat. Viimeinen 5-vuotiskausko eroteltu.

Aika	Yht.	Käytös OK ¹⁸	Käyttöhuomiot

¹⁷ Lomakkeesta on kerrottu tarkemmin osiossa 4.3.2. kohdassa "Rotujärjestön terveystietokysely".

¹⁸ "Koiran käytös täyttää normaalielämän ja metsästyskäytön vaatimukset".

2021–2025	139	135	1 paukkuarkuus 1 resurssiaggressiivisuus 1 hieman arka 1 herkkähaukkaisuus
2013–2020	133	124	2 lievä arkuus 2 yksinolo-ongelmat 1 levottomuus, paniikkihäiriöitä 1 nuorena vaikea käsiteltävä 1 yliseksuaalisuus 3 käytöstä ei ilmoitettu

Luonnetesti ja MH-kuvaus

Luonnetestissä kerätään tietoa koiran käyttäytymisestä hermostoa kuormittavissa tilanteissa. Se mittaa koiran toimintakykyä, antaa tietoa temperamentista ja keskittymiskyvystä, hermorakenteesta, luoksepäästävydestä ja kovuudesta/pehmeystä, sekä laukauksien sietämisestä. Myös koiran taipumuksesta reagoida asioihin aggressiolla saadaan informaatiota. Lopputulos on pisteytetty, mutta tärkeämpää katsoa lomakkeesta mitä koirasta kerrotaan.¹⁹ Luonnetestiin voi osallistua 2–7-vuotias koira.

MH-luonnekuvauksessa kerätään aineistoa koiran käyttäytymisestä kymmenessä osiossa, jossa kuvataan koiran 31 eri käyttäytymisreaktiota. Kaksi henkilöä tarkastelee koiran luonteenominaisuuksia kuten leikkisyyttä, uteliaisuutta, pelkoa, saalisviettiä, sosiaalisuutta, aggressioita ja miten koira reagoi laukauksiin.²⁰

Luonnetesteihin bretoneita osallistuu satunnaisesti. Vuodesta 1994 lähtien rodulla on ollut yhteensä 50 luonnetestikäyntiä. 2014–2023 syntyneistä 927 bretonista on testattu 18 koiraa eli noin 2%. (Koiranet 22.1.2026). Tätä nuoremmat ikäluokat eivät ole vielä olleet testausiässä. Osallistuneiden osuus on pieni, mutta antaa tietoa bretonien luonteiden vaihtelusta luonnetestitermistön pohjalta.

Koirien kokonaispisteet ovat vaihdelleet 48 ja 221 välillä, keskiarvon ollessa noin 128 p. Lisäksi yksi bretoni on saanut tuloksen LTE0-tuloksen, eikä ko. koiralla ole arvioituja osa-alueita.

MH-luonnekuvaukseen on osallistunut vain kolme bretonia vuosina 2009, 2011 ja 2018. Ne ovat kaikki saaneet tuloksen ”suoritettu”.

Taulukko 9. Bretonien osallistuminen luonnetesteihin tapahtumavuoden mukaan (Koiranet 22.1.2026)

	2025	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016
LTE	1	2		3	2	1	3	9	2	1
LTE0										
LTE-										
Yhteensä	1	2	0	3	2	1	3	9	2	1

Vuosina 2016–2025 bretonit osallistuivat luonnetestiin 24 kertaa. Eri osa-alueista saadut arviot kuvaavat niiden käyttäytymistä testitilanteessa. On huomioitava, että pisteytys on alun perin kehitetty palveluskoirille, minkä vuoksi bretonille korkeimmat pisteet eivät ole kaikissa ominaisuuksissa ne toivotuimmat.

¹⁹ Kennelliitto: [Luonnetesti](#). 22.1.2026

²⁰ Kennelliitto: [MH-luonnekuvaus](#). 22.1.2026

Laukkausensieto on ollut erittäin hyvä, sillä 96 % testatuista on arvioitu laukausvarmoiksi (23/24) ja yksi laukauskokemattomaksi. Luoksepäästävyydessä 92 % (22/24) on saanut rodun jalostustavoitteita vastaavan arvion "Hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin +3" ja kaksi koiraa arvion "Luoksepäästävä, aavisuuden pidättäväinen +2", jolloin koira hieman välttää kontaktia, mutta ei osoita pelkoa.

Hermorakenne kuvaa koiran palautumista kuormittavista tilanteista ja toimintakyky sen kykyä tehdä järjellisiä ja itsenäisiä ratkaisuja pelottavissa tilanteissa. Molemmilla ominaisuuksilla pidetään yleisesti tärkeinä positiivisia arvosanoja. Hermorakenne on 88 %:lla (21/24) arvioitu tasolle "hieman rauhaton +1" ja kolmella koiralla tasolle "tasapainoinen +2". Toimintakykyyn voidaan ajatella tarkoittavan rohkeutta. Se on 79 %:lla ollut "kohtuullinen +1" (12/24) tai "kohtuullisen pieni +1" (7/24). Yhdellä koiralla se on ollut "hyvä +2". Neljän koiran toimintakyky on ollut "pieni -1", mikä on lievin negatiivinen arvosana, kuvastaen koiraa, jolla on ollut vaikeuksia selvittää pelostaan, ja joka on vaatinut ohjaajalta paljon tukea.

Temperamentti kuvastaa koiran vilkkautta, reagointinopeutta, keskittymiskykyä ja sopeutumista uusiin tilanteisiin. Rodunomainen bretoni on energinen, iloinen ja tarkkaavainen, joten siltä voidaan odottaa luonnetestissä vilkkautta. Koirista 96 % on ollut joko vilkkaita +3 (8/24), kohtuullisen vilkkaita +2 (7/24) tai erittäin vilkkaita +1 (8/24). Yksi koira on arvioitu häiritsevän vilkkaaksi -1, mikä kuvastaa testissä yli-reagoimista ympäristön tapahtumiin ja keskittymisen häiriintymistä.

Kovuus/pehmeys kertoo luonnetestissä koiran taipumuksesta muistaa epämiellyttäviä kokemuksia. Sekä liiallinen kovuus, että pehmeys voivat tehdä koirasta haastavan ja tuovat testissä miinus pisteitä. Testatuista koirista 67 % (16/24) on arvioitu kohtuullisen koviksi +3 ja 33 % (8/24) hieman pehmeiksi +1.

Taisteluhalu kuvaa koiran halua käyttää leukojaan ja lihaksiaan leikinomaisessa tilanteessa, ja samalla sen sitkeyttä ponnistella fyysisesti. Testituloksissa negatiivisia pisteitä bretoneilla tuottaa yleisimmin juuri taisteluhalu. Se on 58 %:lla (14/24) ollut pieni -1 ja yhdellä koiralla riittämätön -2. Kolmella se on ollut kohtuullinen +2 ja kuudella kohtuullisen pieni +1.

Terävyys kuvaa kuinka herkästi koira reagoi aggressiivisesti tuntiessaan olonsa uhatuksi. Bretonin tulisi olla kaikissa tilanteissa ystävällinen, eikä aggressiivisuus kuulu rodulle missään muodossa. Testitulokset vastaavat tätä: 75 % (18/24) ei ole osoittanut terävyyttä lainkaan +1, ja kahdella terävyys on arvioitu pieneksi ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua +1. Kolmella koiralla terävyys on arvioitu kohtuulliseksi +3 ja yhdellä suureksi +2, mutta näillekään koirille ei ole jäänyt hyökkäyshalua uhkaajan muututtua ystävälliseksi. Puolustushalukkuus kuvaa koiran halua puolustaa itseään ja ohjaajaansa. Ominaisuus ei ole bretonille erityisen tyypillinen. Koirista 58 %:lla (14/24) puolustushalu on arvioitu pieneksi +1 ja 21 %:lla (5/24) haluttomaksi -1. Kohtuullinen, hillitty puolustushalu +3 on todettu viidellä koiralla.

Edelliseen tarkastelujaksoon (2009–2019, 29 tulosta) verrattuna joissakin ominaisuuksissa on havaittavissa muutoksia. Taisteluhalu on nykyjaksolla useammin arvioitu pieneksi -1, kun aiemmin se oli 72 %:lla kohtuullisen pieni +2. Pehmeiden osuus on hieman kasvanut, sillä aiemmin hieman pehmeitä +1 oli 10 % ja yksi koira oli pehmeä -2 (3 %). Kohtuullisen, hillityn puolustushalun +3 osuus on kasvanut, sillä edellisellä tarkastelujaksolla sitä esiintyi vain yhdellä koiralla, ja muilla puolustushalu oli pieni tai haluton.

Jalostustarkastukset

Rotujärjestön ikäluokan jalostustarkastuksessa, Junkkarissa, arvioidaan 9–24 kuukauden ikäisiä mannermaisia kanakoiria niin käyttöominaisuuksien kuin rakenteen osalta. Rakennearvostelun osana arvioidaan myös käytös samantyyppisessä tilanteessa kuin näyttelyissä.

Junkkarin jalostustarkastuksen arvostelulomake on kokenut useita muutoksia, joten käytöksen ja temperamentin arviot eri vuosina eivät ole täysin keskenään verrattavissa. Vuodesta 2018 on ollut käytössä lomake, jossa käytöksen, temperamentin ja ääntelyn arvioinnissa käytetään numeerista asteikkoa 1–9. Asteikon keskiarvo (arvosana 5) vastaa ihannetta eli rodulle toivottua käytöstä ja temperamenttia, joka on käytöksestä "avoin, luottavainen" koira, temperamentista "vireä" ja lisäksi koiran ei haluta ääntelevän. Arvio heikkenee asteittain molempiin suuntiin kohti asteikon ääripäitä (1 ja 9), kuvaten poikkeamaa

ihanteesta. Jos käytöksestä, temperamentista tai ääntelystä saa arvosanan 1–2 tai 8–9, koiralle merkitään käytösmerkintä SSK tietokantaan. Käytöksessä tämä tarkoittaa arkaa tai hyökkäävää koira, temperamentissa flegmaattista tai hyvin levotonta koira ja ääntelyssä vinkuvaa tai murisevaa koira.

Myös tuomarikohtaisesti on vaihtelua, kuinka kriittisesti käytöksen puutteet laskevat arviota.

Taulukko 10. Junkkarin ulkomuotoarvostelussa ihannearvion saaneet koirat nykymuotoisen arvostelulomakkeen tultua käyttöön 2018–2025.

Ajanjakso	Osallistujat	Ääntely: Ei ääntele	Käytös: Avoin luottavainen	Temperamentti: Vireä	Käytösmerkintä tietokantaan
2020–2024	163 kpl	99 % (162 kpl)	89 % (145 kpl)	93 % (152 kpl)	1 koira
2018–2019	54 kpl	96 % (54 kpl)	65 % (35 kpl)	70 % (38 kpl)	4 koira

Junkkarin osallistujamäärät ovat kasvaneet. Tapahtumaan 2020–2024 osallistui 38% osallistumisoikeuden omaavasta ikäluokasta. Ihannearvion 5 on saanut käytöksestä 89 % ja temperamentista 93 % bretonista. Käytöksessä ihanteesta poikkeavat arviot liittyivät varautuneisuuteen tai arkuuteen: 13 koira sai arvion 4, neljä arvion 3 ja yksi koira arvion 2, josta kirjattiin käytösmerkintä SSK:n tietokantaan. Temperamentista 11 koira sai lieviä huomioita: 10 kpl arvion 6 (lievä levottomuus) ja yksi arvion 4 (lievä flegmaattisuus). Lähes kaikki bretonit ovat olleet kehässä hiljaisia, ääntelystä yhdellä koiralla on lievä merkintä 6, joka kuvaa haukahtelua.

Vuosina 2018–2019 Junkkariin osallistui 22 % ikäluokasta. Kahden koiran on todettu vinkuneen hieman. Ihannekäytöksestä poikkeavia arvioita on jaettu seuraavasti: 12 kpl arvio 4, 4 kpl arvio 3, 2 kpl arvio 2 ja 1 kpl arvio 1, ja temperamentissa poikkeavat arviot olivat seuraavat: 1 kpl arvio 8, 3 kpl arvio 6, 6 kpl arvio 4, 3 kpl arvio 3 ja 3 kpl arvio 2. Käytösmerkintöjä kirjattiin neljälle koiralle; kahdelle arkuuden ja flegmaattisuuden, yhdelle arkuuden ja levottomuuden, ja yhdelle flegmaattisuuden vuoksi.

Tätä ennen on lomake ollut nykyisestä poikkeava, eikä suoraan vertailukelpoinen. Vuosina 2015–2017 osallistui 86 bretonia (29 % ikäluokasta). Avoimen luottavaisiksi on luokiteltu 56 (65 %) koira ja temperamentiltaan rauhalliseksi on 56 (65 %) koira ja vireäksi 20 (23 %) koira. Muut käytöksen arviot ovat jakautuneet seuraavasti: väistelee 5 kpl, ujo 19 kpl, arka 4 kpl ja hyökkäävä 1 kpl, ja temperamentin arviot: rauhaton/vähän levoton 3 kpl, levoton/hyvin levoton 4 kpl ja flegmaattinen 2 kpl.

Vuosina 2005–2014 tapahtumaan osallistui yhteensä 212 bretonia. Valtaosa koirista arvioitiin käytökseltään avoimiksi tai luottavaisiksi ja temperamentiltaan vilkkaiksi, vireiksi tai rauhallisiksi, eikä ääntelystä ole merkintöjä. Rodulle ei-toivottu käytös ja/tai temperamentti todettiin 19 koiralla. 9 on arvioitu ujoksi ja 4 varautuneiksi. 1 koira on saanut merkinnän arka ja käytöksen vuoksi arvosanan Hylätty, sillä se ei ole antanut käsittellä itseään. Yhtään koira ei ole saanut mainintaa vihainen. Temperamentiltaan rauhatomaksi on arvioitu 6 koira ja levottomaksi 3.

Vuonna 2014 ja 2020 on järjestetty Junkkarin jalostustarkastusta vastaavat aikuisten koirien jalostustarkastukset. Jalostustarkastuksiin on osallistunut 6 bretonia. Kaikkien osalta käytös oli avointa tai luottavaista, temperamentti rauhallinen tai vireä, ja ääntelyn osalta on maininta "ei ääntele".

Näyttelyt

Näyttelykänneistä alle yhdessä prosentissa bretonit ovat saaneet EVA:n (ei voida arvostella) tai hylätyn käytöksen vuoksi. Nämä EVA-tulokset ovat tulleet pääosin ujostelusta ja arkuudesta johtuvista käsittelyvaikeuksista. Hylätyn on käytöksen takia saanut 2010–2014 yksi koira ollessaan pelokas eikä tuomari voinut koskea siihen. Vuosina 2005–2009 käytöksen takia hylätyn sai kolme koira: yksi koira arkuuden vuoksi, yksi tuomaria kohtaan uhkaavan käytöksen vuoksi ja yksi on ollut aggressiivinen toisia koira kohtaan.

On kuitenkin huomattavaa, että muita palkintoja saaneiden bretonien näyttelykertomuksista löytyy vuosittain jonkin verran mainintoja, jotka viittaavat varautuneisuuteen ja arkuuteen, mm. "saisi esiintyä vapautuneemmin", "aristele käsittelyä", "ei anna katsoa hampaita", "itsevarmuus saisi lisääntyä", "käytös alentaa laatuarvosanaa". Esimerkiksi yhden koiran arvostelussa todetaan "Koira ei anna lainkaan koskea itseänsä, jonka vuoksi palkinto olisi EVA, mutta tyyppin vuoksi se on hylkäävä".

Taulukko 11. Näyttelyissä käytöksen tai luonteen takia arvosanan HYL tai EVA saaneet bretonit

Aikajakso	Näyttelykäynnit	HYL käytös	EVA käytös
2020–2024	963	0	2
2015–2019	1258	0	5
2010–2014	1312	1	0
2005–2009	1028	3	5

KAER-kokeiden käytösmerkinnät

KAER-kokeessa ylituomari kiinnittää huomiota myös koiran käyttäytymiseen, kuten luoksepäästävyys-teen, ääntelyyn ja kuinka koira reagoi ampumiseen. Havainnoista voi tehdä merkinnän koekertomukseen, jos koiran käytöksessä on huomautettavaa. Koira voidaan sulkea kokeesta, jos ylituomari toteaa sen olevan koepäivän aikana aggressiivinen ihmisille tai koirille, selvästi paukuarka tai häiritsevän äänekäs.

Tietokannasta nousee tilastoon "Käyttäytyminen"-kenttään tehdyt maininnat. Käytännöt kirjaamisessa ovat vaihdelleet, ja havaintoja on voitu tehdä eräkertomus-kenttään, jolloin ne eivät näy koontitiedoissa.

Bretoneille on kirjattu kaikkiaan 9 käytösmerkintää koekertomuksen Käyttäytyminen-kenttään. Yhtään niistä ei ole suljettu kokeesta käyttäytymisen vuoksi.

- Paukuarkuus: kolme mainintaa lievästä paukuarkuudesta tai laukukseen reagoinnista.
- Ääntely: neljä mainintaa haukkumisesta tai vinkumisesta jälkijoukoissa
- Luoksepäästävyys: yksi maininta ettei annan tuomarin koskettaa
- Lisäksi yksi maininta, jossa koira väistää ampujaa omassa suorituksessaan kylmän linnun noudon valmisteluvaiheessa.

Kennelliiton kuolinsyytilasto

Kennelliiton jalostustietojärjestelmään koirien omistajat ovat ilmoittaneet viiden bretonin kuolinsyyksi lopetuksen, jonka syynä on käyttäytymisongelmat.

Taulukko 12. Kuolinsyytilasto, lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi (Koiranet 22.1.2026).

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	5v 10kk	5
• Pelokkuus	6v 11kk	2
• Vihaisuus	3v 11kk	2
• Yksinolo-ongelmat	3v 6kk	1

Erot eri maiden populaatioiden ja sukupuolten välillä

Eri maiden populaatiosta on heikosti saatavilla tietoa. Koirakanta vaikuttaa olevan yhtä kirjavaa ulkomailta kuin Suomessakin, eikä tietoon ole tullut merkittäviä eroja. Tuontikoirat ovat olleet

luonteeltaan pääosin tyypillisiä, avoimia, iloisia bretoneja. Pientä varautuneisuutta on raportoitu muutamilla tuoduilla yksilöillä ja ainakin yksi on lopetettu vihaisuuden takia.

Sukupuolten välillä ei ole merkittäviä käytöseroja, vaan ne ovat enemmän sukulinja- ja yksilökohtaisia.

4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet

Rodun alkuperäinen käyttö

Bretonin alkuperäinen ja nykyinen käyttötarkoitus on seisova lintukoira. Rotu on yhä käytännön metsästyskoira ympäri maailmaa. Suomessa sillä metsästetään pääasiassa kanalintuja, lehtokurppia ja jäniksiä seisonnalta kaikenlaisissa maastoissa ja kaikissa olosuhteissa, sekä sitä käytetään maalta ja vedestä noutavana lintukoirana.

Bretonin tulee liikkua maastossa riittävän laajasti maastoa ja tuulta hyödyntäen, kuitenkin säilyttäen yhteydenpidon ohjaajaan. Hajuaintinsa avulla se etsii ja paikallistaa riista, osoittaa sen seisomalla, ajaa käskystä liikkeelle ja noutaa pudotetun tai jäljittää haavoittuneen riistan. Bretoni voidaan myös kouluttaa tiedottamaan ohjaajalleen löytämänsä elävä riista, jonka jälkeen se kuljettaa ohjaajan seisonnalle. Osa bretoneista tiedottaa luonnostaan oma-aloitteisesti. Jotkut bretoneista ovat kiinnostuneet pienpeto-työskentelystä, piirre on toivottava, mutta ei jalostuksessa merkitsevä.

Bretonin rotumääritelmä kuvaa rodulta vaadittavia metsästys- ja käytösominaisuuksia. Lisäksi Ranskan rotujärjestöllä on määritelmä bretonin työskentelytavasta, "Standard de travail de l'Épagneul Breton":

- Liikunta: Iloinen, eloisa, pirteä. Energinen ja rullaava laukka, nopeat ja kootut liikkeet. Ei sallittua: lisätty tai nykivä laukka
- Pään asento: Pää tulee kantaa korkealla, ilman että se olisi liioitellusti selkälinjan yläpuolella, pään asento kevyesti viisto. Ilmentää haussa vakuuttavasti jatkuvaa ja joustavaa vainuun nojaamista. Kuitenkin tietyissä vaikeissa olosuhteissa, pikaiset maaston tarkastukset on sallittu.
- Haku: Tulee olla älykästä, suunnitelmallista, olematta mekaanista, osoittaen että koira työskentelee jatkuvasti, sovittaen haun olosuhteisiin ja maastoon sekä pysyen kaiken aikaa kontaktissa ohjaajaansa.
- Seisonta: Uholla, nopean tarkistuksen jälkeen, koiran tulee osoittaa suurta auktoriteettia ja varmuutta riistan "piikkiin" saamisessa. Seisonnan tulee tapahtua seisoen, myös spontaanisti; kuitenkin yllättävässä tilanteessa muunlainen asento sallitaan edellyttäen, että pää on melko korkealla riistan suuntaisesti, osoittaen että koira hallitsee tilannetta hyvin.
- Nosto: Ohjaajan käskystä sekä spontaanisti, noston tulee tapahtua osoittaen päättäväisyyttä ja harkitsevaisuutta säilyttäen kontaktin riistaan, kunnes se siivittää. Kieltäytyminen nostosta on vakava virhe (paitsi riistan välittömässä läheisyydessä).
- Nouto: Maalta ja vedestä; tulee tapahtua käskystä iloisesti ja nopeasti spontaanilla tavalla.

Käyttöominaisuuksien säilyttäminen

Käyttöominaisuuksien säilyttäminen ja kehittäminen on keskeinen lähtökohta bretonin jalostuksessa. Seisovalta lintukoiralta vaaditaan useita eri ominaisuuksia, joita on kehitettävä. Rodussa ei tule olla yhtään jalostuslinjaa, joissa metsästysominaisuuksiin ei kiinnitetä huomiota. Jalostukseen käytettävien koirien metsästysominaisuudet tulee testata, eikä ominaisuuksiltaan heikkoja yksilöitä tule käyttää jalostukseen. Metsästysominaisuuksien ja laajan jalostuspohjan säilymisen kannalta on myös tärkeää, että pennut myydään metsästystä harrastaviin koteihin, joissa ne pääsevät rodunomaiseen käyttöön.

Suosittelavaa on testata koirien metsästysominaisuudet kanakoirien erikoiskokeessa (KAER), joka kuvaa hyvin koiran kyvykkyyttä metsästyksessä ja sopii bretonin rodunomaisten taipumusten testaamiseen

erittäin hyvin. Kokeet tuottavat puolueettoman ja dokumentoidun arvion. Koekertomuksesta saatava tieto on jalostuksen kannalta merkityksellistä myös silloin, kun koira ei saavuta koepalkintoa esimerkiksi koulutuksellisista syistä. Tällaisella koiralla voi tehdä yhden pentueen, ellei sillä ole muita jalostuksesta pois sulkevia vikoja. Käytännön metsästys tarjoaa myös arvokasta tietoa koiran toiminnasta, mutta arvio jää silloin usein omistajan oman näkemyksen varaan.

Koepalkintovaatimuksen käyttöönotto koiran toiseen pentueeseen 1.1.2019 on ohjannut suosimaan jalostuksessa koiria, joiden metsästysominaisuudet on osoitettu kokeissa ja siten varmistetaan käyttöominaisuuksien säilymisen rodussa ja rodun säilyminen metsästyskoirana. Koiralle voidaan rekisteröidä yksi pentue ilman koetulosta, mutta laajamittaisempi kasvatustoiminta ei ole mahdollista ilman koetoimintaan osallistumista. Se on selvästi ohjannut maltillisempaan palkitsemattomien koirien käyttöön. Vaikutuksia on käsitelty tarkemmin osiossa [5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen](#).

Vertailu rodun kotimaahan ja muihin tärkeisiin maihin

Rotua vaalitaan kaikkialla maailmassa erityisesti metsästäjien toimesta, mutta rodun sisällä on jonkin verran myös muussa käytössä olevia yksilöitä.

Metsästystavoissa ja koemuodoissa on eroja maiden välillä. Esimerkiksi kaikkialla ei vaadita riistan ajamista käskystä liikkeelle, vaan ohjaaja voi kävellä riistan ylös joko yksin tai koiran kanssa, eikä kaikissa koemuodoissa ole noutoa, vesityöskentelyä ja ampumista. Suomen lisäksi tiedottamista ei bretonille juuri muualla kouluteta, koska seisonnan jättäminen ei useinkaan ole koesäännöissä sallittua.

Rodun kotimaassa Ranskassa käyttöominaisuuksien testaamiseen on erilaisia taipumus- ja metsästyskokeilla, mm. seuraavasti:

- TAN on 6-36kk ikäisille koirille tarkoitettu taipumuskokeen tyyppinen testi, jossa tarkastellaan koiran luontaista metsästysintoa ja seisonnataipumusta. Läpäistäkseen testin koiran tulee hakea riistaintoisesti, löydettävä maastosta lintu, seisottava sitä, eikä se ammuttaessa saa pelätä laukausta. Testin voi uusia.
- Field Trial kokeita järjestetään kevät ja syyskokeina. Kevätkokeet ovat luonnonlinnuilla, riistaa ei pudoteta. Syyskokeet ovat yleensä istutetuilla ja joskus luonnonlinnuilla, niissä riistaa pudotetaan. Maasto ja riista vaihtelevat peitteisessä maastossa tapahtuvista kurppakokeista avoimen maaston peltokokeisiin, joissa riistana fasaaneja tai pyitä. Kokeissa ei ole eri luokkia, vaan kaikenikäiset ja tasoiset koirat keskenään. Osaan valionarvoista vaaditaan vesityökoe (REEP).
- Le Concours Saint-Hubert- kilpailut ovat metsästys- ja rotujärjestöjen järjestämiä. Testeissä arvioidaan koiran ja ohjaajan yhteistyötä, kun 100 pistettä on maksimi pistemäärä, ohjaajan osuus on 60 ja koiran 40 pistettä. Kilpailuissa arvioidaan metsästäjän kyvyt, kuten saadun saaliin määrä, käyttäytyminen, urheiluhenkisyys, turvallisuus ja ympäristön kunnioittaminen, sekä koiran yhteistyö, metsästys halu, riistatyö, haku ja rodunomainen työskentely.

Kokeet

Bretonin metsästysominaisuuksien testaamisen soveltuvin koemuoto on kanakoirien erikoiskokeet (KAER). Ne ovat metsästyskokeita, joiden tarkoituksena on saada tietoja koirien metsästysominaisuuksista seisovien lintukoiritien jalostusta varten ja edistää koirien metsästyskäyttöä. Kokeissa arvioidaan koirien kykyä löytää ja käsitellä riistaa luonnon olosuhteissa. Kokeita järjestetään pelto-, metsä- ja tunturi- maastoissa. Vesi- ja jälkikokeet järjestetään yleensä erillisenä kokeena, jossa arvioidaan koiran kykyä vesinoutoon ja laahausjäljen suorittamiseen. Lisäksi huomiota kiinnitetään koiran luonteeseen sekä toimintaan sen kohdatessa petoeläimiä.

KAER-kokeessa koeluokkia on kolme. Nuorten luokkaan (NUO) saa osallistua koira, joka on täyttänyt 9 kk ja on enintään 24 kk. Avoimeen luokkaan (AVO) saa osallistua koira, joka ei ole oikeutettu osallistua

voittajaluokkaan, ja jolla on hyväksytty näyttely- tai jalostustarkastustulos. Voittajaluokkaan (VOI) osallistuu koira, joka on saanut 1. palkinnon avoimessa luokassa.

Kaikissa luokissa käytetään laatuarvostelua ja annetaan niin monta 1., 2. ja 3. palkintoa (esim. AVO2) kuin koirien saamat pistemäärät edellyttävät. Tullakseen palkituksi nuorten luokassa (NUO) ja avoimessa luokassa (AVO) koiran on saatava hyväksytty arvosana hausta ja riistatyöstä. Nuorten luokassa kiinnitetään eniten huomiota koiran synnynnäisistä taipumuksista johtuvaan suorituskyykyyn. Tullakseen palkituksi AVO1-palkinnolla koiran on saatava hyväksytty arvosana jokaisesta osasuorituksesta ja sillä on oltava vähintään kaksi (2) hyväksyttyä riistatyötä. Tullakseen palkituksi voittajaluokassa (VOI) koiran on saatava hyväksytty arvosana jokaisesta osasuorituksesta.

Eri rotuihin kuuluvat koirat arvostellaan samojen perusteiden mukaan ottaen huomioon rotukohtaiset eroavat ominaisuudet (esim. spinone ja italiandiseisoja saavat hakea muista poiketen ravaamalla).

Maasto-osuudessa ylituomari arvioi kunkin koiran haun tuloksellisuutta sekä mm. juoksuvauhtia, tuulenkäyttöä, maastonpeittävyttä, laajuutta, yhteistyötä ja metsästyshalua. Riistatyötapahtumasta arvioidaan mm. seisontaherkkyys, seisonnan kiinteys, eteneminen, paikallistaminen ja käyttäytyminen riistan karkottuessa. Noutosuorituksessa arvioidaan noutohalukkuus, kantaminen, pureskelu, luovutus ja käyttäytyminen riistan pudotessa. Voittajaluokan koirasta arvioidaan lisäksi tiedotus. Lisäksi kirjataan, jos koiran käytöksessä on huomauttamista, esim. jos se on vihainen muille koirille tai ihmisille, hätyyttää kotieläimiä tai poroja, on paukuarka tai äänтелеe häiritsevästi kokeen aikana.²¹

Taulukko 13. Bretonien osallistuminen ja tulokset KAER-kokeissa tapahtumavuoden mukaan (KoiraNet 30.1.2026)

Aikajakso	Eri koiria	J1	nuo1-3	avo1-3	voi1-3	nuo-/0	avo-/0	Voi-/0	Startit	palk/lkm	palk%
1985–1989	18	0	0	11	0	3	13	3	30	11	37 %
1990–1994	65	0	22	22	1	31	40	7	123	45	37 %
1995–1999	74	0	11	59	3	31	72	7	183	73	40 %
2000–2004	146	1	36	60	25	78	97	36	332	121	36 %
2005–2009	250	0	50	122	28	104	169	62	535	199	37 %
2010–2014	323	0	79	166	52	141	198	79	707	297	42 %
2015–2019	368	1	124	145	66	163	166	77	741	335	45 %
2020	61	0	29	17	9	18	27	23	123	55	45 %
2021	80	0	32	27	12	45	28	17	161	71	44 %
2022	69	0	14	45	7	24	39	11	140	66	47 %
2023	98	1	33	28	16	51	31	21	181	77	43 %
2024	78	0	10	34	15	30	32	15	136	59	43 %
2020–2024	386	1	118	151	59	168	157	87	741	328	44 %

Koekäyntejä 5-vuotisella seurantajaksolla 2020–2024 on yhteensä 741 kpl. Määrä on täysin sama kuin edellisjaksolla. Tämä tarkoittaa keskimäärin 148 starttia vuodessa. Vuosittain kokeissa on startannut keskimäärin 77 eri koiraa (edellisjaksolla 74). Pitkällä aikavälillä koekäynnit ovat kasvaneet. Palkitsemisprosentti on 44 %, joka on yhden prosenttiyksikön pienempi kuin aiemmalla jaksolla. Pitkällä aikavälillä bretonien koekäynnit ja palkitsemisprosentti ovat kasvaneet, mutta viimeisen 10 vuoden aikana ne ovat vakiintuneet nykytasolle.

²¹ Kennelliitto: [Kanakoerien erikoiskokeiden \(KAER\) säännöt](#)

Taulukko 14 on koottu selitteet KAER-kokeen ominaisuuspisteille, joita käsitellään Taulukko 15. Huomiointavaa on, että korkein numero ei ole aina paras, eikä jalostusmielessä toivottavin. Lisäksi kokeessa arvioidaan käytöksen osalta luoksepäästävyys, mahdollinen paukkuarkuus, äänekkyys, sekä tiedottaminen, joka vaaditaan voittajaluokassa.

Taulukko 14. KAER-ominaisuuspisteiden selitteet

Hakuvauhti, kiinnitetään huomioita juoksu- vauhtiin ja haun keskeytyksettömyyteen	0 ... 5	Kävelee → Hylätty	Erittäin nopeaa laukkaa
Hakutekniikka, haun maastonpeittävyys (laajuus+kuvio) ja tuulen huomioiminen	0 ... 5	Riittämätön → Hylätty	Erinomainen
Maaston peittävyys (→ 2007)	1 ... 5	Heikko	Erinomainen
Vainuamistapa (2007 →) kun koira hakee, tai on vainunnut riistaa	0 ... 5	Takertuu maajälkiin, ei hae hyväksyttävästi → Hylätty	Selvästi ilmavainuista ja yläpäistä
Seisontaherkkyys, kiinnitetään huomiota seisannon kiinteyteen ja kestoon	0..3..5	Ei seiso riistalle, karkottaa itse → Hylätty	Seisoo liian herkästi, vai- keuksia paikallistaa riistaa
Eteneminen, kiinnitetään huomioita ete- nemisen metsästyksellisyyteen	0 ... 5	Ei suostu seisonnaltaan hy- väksyttävästi etenemään → Hylätty	Halukas ja täysin vapautunut
Käyttäytyminen riistan karkottuessa, riip- pumatta siitä seisoiko koira tai ammut- tiinko tilanteessa	0 ... 5	Ryntää hillittömästi → Hylätty	Täysin rauhallinen
Noutohalukkuus, halu etsiä, tarttua ja tuoda noutokohde ohjaajalle	0 ... 5	Riittämätön, ei nouda → Hylätty	Erittäin halukas
Yhteistyö, yleiskuva kaikista osasuorituksista	0..3..5	Karkaa täysin käsistä → Hylätty	Tukeutuu aivan liikaa ohjaajaan
Metsästyshalu, yleiskuva kaikista osasuorituksista	0 ... 5	Työskentely halutonta, ei tuettunakaan suoriudu teh- tävistään → Hylätty	Työskentelee tarmokkaasti ja peräänantamattomasti eikä tarvitse kannustusta

Taulukko 15 on koottu bretonien KAER-kokeissa saamien ominaisuuspisteiden keskiarvot. Ominaisuuksista "Maaston peittävyys" oli käytössä vuoteen 2007 saakka, jonka jälkeen sen on korvannut "Hakutekniikka". Vainuamistapa on arvosteltu vuodesta 2007 eteenpäin. Tilastointi on esitetty tapahtumavuoden mukaan SSK vuosikirjassa vuoteen 2015 saakka. Sen jälkeen aineistoa ei ole ollut vuosikirjassa. Nykyään tilasto on koottavissa SSK tietokannasta koiran syntymävuoden mukaan. Lähdeaineiston muutoksen takia seurantatapa tilastossa on vaihtunut.

Taulukko 15. Bretonien saamien ominaisuuspisteiden keskiarvot KAER-kokeissa, seuranta on 1991–2015 kokeen järjestämisvuoden mukaan, ja 2015-2024 koiran syntymävuoden mukaan. Seurantatapa on vaihtunut lähdeaineiston muutosten takia. (Vanha aineisto + SSK tietokanta 30.1.2026).

	Koiria	Vauhti	Hakutekniikka (maastonpeittävyys)	Vainuamistapa	Seisontaherkkyys	Eteneminen	Käyttäytyminen riis- tan karkottuessa	Noutohalukkuus	Yhteistyö	Metsästyshalu
Tapahtumavuoden mukaan (vanhat tulokset)										
1991-2000, 10v		3,56	3,23		3,29	4,06	3,71	4,63	2,91	4,21
2001-2010, 10v		3,56	3,17	3,69	3,20	3,97	3,84	4,29	2,97	4,15
2011-2015		3,55	3,14	3,69	3,18	3,86	3,77	4,28	2,91	4,17
Syntymävuoden mukaan (uudemmat tulokset)										

2015-2019	152	3,71	3,23	3,81	3,11	3,60	3,65	3,94	2,87	4,09
2020-2024	175	3,78	3,17	3,86	2,94	3,92	3,64	3,88	2,83	4,01
KA. 2015-2024		3,75	3,20	3,84	3,03	3,76	3,65	3,91	2,85	4,05

Bretoneilla koetulos jää usein saamatta riistan perään ryntäämisen vuoksi tai noudossa olevien puutteiden vuoksi. Kumpikin asia on hyvin pitkälle koulutettavissa, mutta myös luontaisia, jalostustyöllä kehitettävissä olevia eroja on. Näihin vaikuttaa myös koiran yhteistyöhalukkuus.

Ominaisuuksia sekä pitkällä (1991 lähtien), että lyhyellä (2015 lähtien) aikavälillä tarkasteltaessa, on havaittavissa koetulosten perusteella seuraavia muutoksia:

- Sekä hakuvauhti, että vainuamistapa ovat selvästi parantuneet ollen erittäin hyvällä tasolla. Eteneminen on pitkällä aikavälillä heikentynyt, mutta taas 10 vuoden aikana selvästi parantunut.
- Hakutekniikassa, käyttäytymisessä riistan karkottuessa sekä myös valitettavasti metsästysahallussa havaitaan kauttaaltaan lievää heikentymistä. Näistä käyttäytymisessä riistan karkottuessa on melko suuri ero muihin rotuihin, se on bretoneilla keskimääräistä heikompi.
- Seisontaherkkyudessa numero 3 kuvaa ihannepiirrettä. Se on aiemmin ollut yli kolmen kuvaten hieman liian herkästi seisovaa koiraa. Ominaisuus on nykyään hyvin lähellä ihannetta, mutta kertoo samalla, että koirissa on mahdollisesti lisääntynyt taipumus karkottaa linnut itse.
- Nouto- ja yhteistyöhalukkuudessa laskusuunta on selvä, se on voimakkaimmin heikentynyt ominaisuus, ja selvästi keskimääräistä muunrotuista seisoo heikompi.
- Myös yhteistyössä numero 3 kuvaa ihannepiirrettä. Se on sekä lyhyellä, että pitkällä aikavälillä etäännytynyt ihanteesta kohti itsenäisempää koiraa.

Alkuperäiset, rodunomaiset käyttäytymistarpeet ja niiden täyttäminen

Bretoni on ensisijaisesti metsästyskoira ja pääsee metsästyskäytössä toteuttamaan käyttäytymistarpeitaan parhaalla tavalla. Se on erittäin riistaviettinen, energinen, ja kaipaa runsaasti liikuntaa ja nenätyökentelyä. Jotta bretonia voidaan pitää maastossa vapaana turvallisesti, se kouluttaa huolellisesti ja opettaa toiminaan riistatilanteissa oikein.

Myös metsästyskäytön ulkopuolella rotu tarvitsee koulutusta ja aktiivista elämää, jotta se ei pura energiaansa ei-toivotulla tavalla huonoon käytökseen. Rotu ei sovellu pelkäksi seurakoiraaksi.

4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen

Koirien käyttäytymisestä kotona sekä lisääntymiskäyttäytymisestä tietoa antaa lähinnä rotujärjestön tekemä terveysilmoitus sekä pentuekysely, kuolinsyytilasto ja koiranomistajien muissa tilanteissa kertoma tieto. Muissa aineistoissa esiintyvä tieto antaa viitteitä johtopäätösten tueksi.

Sosiaalinen käyttäytyminen ja pelot

Pääosin bretonien kotikäyttäytymisen on raportoitu olevan rodulle tyypillistä. Koirat ovat myös kotona aktiivisia, sosiaalisia ja muita ihmisiä ja koiria kohtaan ystävällisiä ja avoimia. Tyypillisesti bretonia on vieraankin ihmisen helppo käsitellä ja se sopeutuu hyvin suureenkin koirajoukkoon. Sekä arjessa, että metsästyksessä tulee esille koiran vilkkaus ja energisuus, ja se kiinnostuu asioista helposti.

Eri asteinen arkuus ja ujous nousee rodulla esiin toistuvasti mm. näyttely- ja koetilanteissa. Piirre vaikuttaa myös kotikäyttäytymiseen, etenkin arkuuden ollessa voimakasta, vaikka tutut ympäristöt ovatkin aralle koiralle tyypillisesti helpompia. Junkkarin ulkomuodon jalostustarkastukseen osallistuneista nuorista koirista noin 10–20 % koirista on saanut mainintoja arkuuteen viittaavista piirteistä, kuitenkin suurin osa on lieviä havaintoja pidättyväisyydestä ja käsittelytilanteen jännittämisestä. Tähän voi olla yhteydessä myös luonnetesteissä muutamilla rodun yksilöillä esille tulleet piirteet toimintakyvyn puutteesta

ja käytöksen pehmeystä, joiden myötä koiran paineensietokyky voi olla matala ja negatiiviset tunte-
mukset vaikuttavat niihin keskimääräistä enemmän.

Voimakasta arkuutta esiintyy satunnaisesti. Tapahtumissa muutamilla koirilla on todettu selvää arkuutta,
jonka vuoksi niitä on hyvin hankala käsitellä tai ei saada tutkittua ollenkaan. Kuolinsyytilastossa ilmoite-
taan kaksi koiraa, jotka on lopetettu pelokkuuden vuoksi ja terveystarkastuksessa muutamalla koiralla on il-
moitettu olevan arkuutta tai lievää arkuutta ja yhdellä koiralla on ilmennyt voimakasta levottomuutta ja
paniikkihäiriötä.

Aggressiivisuutta bretoneilla esiintyy hyvin harvoin. Havaintojen osuus myös sen osalta on alle 1 % ai-
neistojen koirista. Luonnetesteissä koirat joutuvat toimimaan pelon ja uhan alla, mutta myös näissä ti-
lanteissa aggression ilmentynyt terävyys tai puolustushalu ovat olleet harvinaisia. Pääosin bretonit eivät
ole ilmentäneet lainkaan terävyyttä, eikä niillä ole ollut puolustushalua tai se on hyvin pieni. Huomioita
erityyppisistä aggressiivisista käytöksistä on viidellä koiralla. Kuolinsyytilastossa on ilmoitettu kaksi koi-
raa, jotka on lopetettu vihaisuuden vuoksi. Molemmilla on kuolinsyynä "vihaisuus", ja toisella lisäksi tar-
kenne, että koira on ollut vihainen sekä ihmisille, että koirille. Näyttelyssä yksi koira on ollut tuomaria
kohtaan uhkaava ja yksi on ollut aggressiivinen toisia koiria kohtaan. Terveystarkastuksessa on ilmoitettu yksi
koira, jolla on resurssiaggressiivisuutta.

Satunnaisesti rodulla tehdään havaintoja myös levottomasta käytöksestä tai häiritsevistä vilkkaudesta.
Rodun tulisi olla keskittymiskykyinen ja pystyä rauhoittumaan tarvittaessa. Jatkuva levottomuus on
stressaavaa sekä koiralle että omistajalle, ja heikentävät koiran koulutettavuutta ja työskentelyä. aineis-
ton perusteella rodulla kuitenkin ilmenee harvoin häiritsevää äänekkyyttä.

Paukkuarkuus / ääniherkkyys

Suurin osa bretoneista sietää laukauksia ongelmitta. Paukkuarkuudesta ja ääniherkyydestä on vähän
havaintoja, mutta ongelma on vakava metsästyskoiralla. Osuus on alle 1 % aineistojen koirista. Huomi-
oita löydetään KAER-kokeissa kirjatuista käytösmerkinnöistä ja luonnetesteistä; kokeista kolme merkin-
tää, luonnetesteistä yksi ja terveystarkastusta yksi.

Yksinoloon liittyvät ongelmat

Rodun harrastajat ovat raportoineet muutamia muita yksilöitä, joilla on yksinoloon liittyviä ongelmia.
Kirjattuja havaintoja on kolmesta koirasta. Yksi koira on lopetettu yksinolo-ongelmien takia kuolinsyyti-
laston mukaan, ja terveystarkastuksessa kahdella koiralla on kerrottu olevan ongelmia yksinolossa. Yksinolo-
ongelmat voivat joidenkin koirien kohdalla osin johtua koulutuksen ja virikkeistyksen puutteesta.

Lisääntymiskäyttäytyminen

Astutukset tapahtuvat pääosin luonnollisesti. Yleensä narttujen kiimat ovat selkeitä ja urokset ovat
halukkaita astumaan. Kuitenkin melko usein astutus epäonnistuu syystä tai toisesta, esimerkiksi
astutusajan määrittäminen on ollut vaikeaa, narttu ei ole antanut astua, uros ei ole astunut tai narttu ei
ole tullut kantavaksi.

Myös synnytykset tapahtuvat pääosin luonnollisesti ja nartut ovat hyviä emoja. Keisarinleikkauksia teh-
dään toisinaan, mutta osuutta ei voida pitää keskimääräistä suurempana verrattuna muihin rotuihin.

Ikään liittyvät käytöshäiriöt ja rakenteelliset tai terveydelliset seikat, jotka voivat vaikuttaa koirien
käyttäytymiseen

Rodussa ei ole havaittu erityisiä ikääntymiseen liittyviä käytöshäiriöitä, eikä sillä ole merkittäviä raken-
teellisia tai terveydellisiä seikkoja, jotka vaikuttavat käyttäytymiseen.

4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta

Bretonin ominaisuuksia tulee tarkastella kaikissa asiayhteyksissä metsästyksellisistä lähtökohdista. Rodun käytös Suomessa vastaa kokonaisuutena hyvin rotumääritelmän ja alkuperäisen käyttötarkoituksen vaatimuksia. Tarkastellessa eri aineistoista saatavilla olevia tietoja, havaitaan kuitenkin esille eräitä seurattavia ja kehitettäviä piirteitä.

Niistä merkittävin on rodun joillain yksilöillä esille tuleva arkuus ja varautuneisuus. Hyväntahtoinen bretoni on yleensä helposti käsiteltävissä, ja sopeutuu suureenkin koirajoukkoon, mutta jotkut yksilöt aristavat vieraita ihmisiä ja ympäristöjä. Heikolla suoriutumisella paineistavassa tilanteessa voi olla yhteys havaintoihin pehmeystä ja toimintakyvyn puutteista. Piirteet vaikuttavat metsästystyöskentelyyn, ellei koiralla ole riittävästi henkistä kanttia ja määrätietoisuutta suoriutua vaikeista tilanteista.

Aiemmin käyttöominaisuuksien testaamattomuus jalostuskoirilla oli merkittävä ongelma, mutta PEVI-SAan liitettyllä koetusvaatimuksella se on saatu paremmin hallintaan. Myös rodun metsästysominaisuuksien kehittämisen kannalta on tärkeää, että jalostuskoirat ovat sekä käytännön metsästyksessä, että kokeissa puolueettomasti testattuja. Bretonia ei voi pitää pelkäksi metsästyskoiraksi soveltuvana, sillä rotutyypillinen vireys ja tarmokkuus näkyy metsästyksen ohella myös arjessa. Asiaista helposti kiinnostuva, aktiivinen koira kaipaa tekemistä.

Kokeissa palkitsemisprosentti on säilynyt vakaana. Koetus bretonilla jää usein saavuttamatta riistan perään ryntäämisen tai noudon puutteiden vuoksi. Ongelmat ovat koulutuksella hallittavissa, mutta niiden ilmenemiseen vaikuttaa myös perinnölliset tekijät. Yhteistyöhalun heikentymistä on myös havaittavissa, mikä voi kulkea rinnakkain koulutettavuuden puutteiden kanssa.

Laukausten sietäminen on rodulle tärkeä ja yleensä ongelmaton ominaisuus. Paukkuarkuutta on havaittu vain yksittäisinä tapauksina. Myös muiden ongelmien osuus on hyvin pieni koko populaatioon nähden, mutta niitä halutaan seurata, jotta ne eivät pääse yleistymään.

Keskeisimmät ongelmakohdat

- Arkuus: Eri asteinen arkuus on yleisin ei-toivottu käytösominaisuus bretonilla. Lieviä ujouteen ja pidättyneisyyteen viittaavia piirteitä on ollut arviolta 10–20 % bretoneista. Voimakkaampaa arkuutta on arviolta muutamalla prosentilla. Arkojen osuus vaikuttaa pienevän, mutta sitä on havaittu rodulla jo pitkään ja toistuvasti, joten se vaatii erityistä huomiota. Samalla on syytä tarkastella pehmeysten ja puutteellisen toimintakyvyn yleisyyttä, sillä niihin liitettävä heikko paineensietokyky voi vaikuttaa arkuuden ilmenemiseen.
- Seurattava, käyttöominaisuudet ja niiden testaamattomuus joissain jalostuslinjoissa: Koepalkintovaatimus 1.1.2019 lähtien on tuonut malttia koepalkitsemattomien koirien jalostuskäyttöön ja tuonut parannusta tilanteeseen. Tämä edistää myös käyttöominaisuuksien jalostamista. Kokeissa rodun suurimmat puutteet ilmenevät piirteissä joihin koulutus on merkittävässä osassa, on koulutettavuuteen ja yhteistyöhaluun kiinnitettävä huomioita.
- Seurattava, levottomuus ja keskittymisen puute. Satunnaisia mainintoja liiallisesta levottomuudesta ja häiritsevästä vilkkaudesta esiintyy eri aineistoissa. Vilkkauksesta huolimatta rodulta edellytetään kykyä rauhoittua ja keskittyä annettuihin tehtäviin, olematta kuitenkaan flegmaattinen. Äänekkyydestä merkintöjä on hyvin vähän ja osuuden voi katsoa olevan alle 1 % koko aineiston koirista.
- Seurattava, paukkuarkuus ja ääniherkkyys. Suurin osa bretoneista ei reagoi laukaukseen pelokkaasti, ja paukkuarkuudesta on hyvin vähän havaintoja. Osuus on alle 1 % aineistojen koirista. Kuitenkin, koska ongelma on vakava metsästyskoiralla, se on nostettu tässä yhteydessä

esille. Ääniherkkyyteen tulee suhtautua vakavasti myös muissa yhteyksissä, kuin metsästyslanteissa.

- Seurattava, aggressiivisuus. Aggressiivisuus ei aineiston perusteella ole rodulle tyypillinen ongelma. Havainnot ovat yksittäisiä ja osuus on alle 1 % aineistojen koirista. Myös luonnetestien pohjalta todetaan, että rotu ilmentää hyvin harvoin aggressiota esimerkiksi terävyyden tai puolustushalun muodossa edes voimakkaasti provosoituna. Ongelma on nostettu tässä yhteydessä esille, koska sitä ei toivota rotuun ja yksittäisiin tapauksiin on suhtauduttava vakavasti.

Ongelmien syyt ja vähentäminen

Käytös- ja käyttöominaisuuksien kehittymistä seurataan ja ohjataan siten, että jalostukseen käytettävien yksilöt vastaisivat rodulle asetettuja vaatimuksia. Ihmisiä tai koiria kohtaan aggressiivisesti tai arasti käyttäytyvää, ääniarkaa tai hermostunutta bretonia ei saa käyttää jalostukseen. Viitteitä huonosta hermorkenteesta ja puutteellisesta toimintakyvystä on tarkasteltava, eikä näitä piirteitä omaavia koiria tule käyttää jalostukseen.

Kasvattajien rooli on keskeinen pennunostajien ohjaamisessa. Bretonin tulee päätyä aktiiviseen, metsästykseseen ja muuhun rodunomaiseen toimintaan sitoutuneeseen kotiin, jossa koira saa purkaa toiminnantarmoaan hallitusti. Oikea ympäristö, koulutus ja käyttö tukevat luonteen tasapainoista kehittymistä ja vähentävät ongelmakäyttäytymisen riskiä.

Arkuus; Eri asteinen arkuus, ujous, pidättyväisyys – termit vaihtelevat – ovat yleisimmät toistuvat ei-toivotut luonteenpiirteet bretonilla. Arka tai pelokkaan olemuksen omaava bretoni ei vastaa rotumääritelmää. Rotu voi ja saa olla ihmistä kohtaan nöyrä, mutta sen tulee olla luottavainen, ei aristeleva tai väistelevä. Oikean luonteen omaava bretoni kestää tuntemattoman ihmisen lähestymisen myös koiranäyttelyn kaltaisessa vieraassa ja ehkä jännittävässä tilanteessa.

Maininnat toistuvasti erityisesti käsittelytilanteissa ulkomuotoarvosteluissa, ja mm. Junkkarin jalostustarkastuksessa näistä piirteistä on merkintöjä noin 10-20%:lla bretoneista. Suurimmalla osalla huomiot ovat lieviä mainintoja ujoudesta, väistelystä tai varautuneesta olemuksesta. Voimakkaampi arkuus on harvinaista ja osuus arviolta muutamia prosentteja populaatiosta.

Joillain jalostuskoirilla on jalostustarkastus-, näyttely- tai koekertomuksissa huomioita ei-toivottavasta käytöksestä. Jalostukseen 2021–2025 on käytetty 104 eri koiraa. Niistä 8 uroksella ja 9 nartulla (yhteensä 16%) on huomioita pääosin lievistä tai hyvin lievistä arkuuteen viittaavista piirteistä. Yhdellä koiralla on maininta vinkumisesta kokeessa. Jalostuskoirista kolmella uroksella ja 7 nartulla (yhteensä 10 %) ei ole lainkaan käyntejä jalostustarkastuksissa, kokeissa tai näyttelyissä, eikä siten kirjattua tietoa, josta voisi tehdä käytöshavaintoja.

Ongelma vaatii erityistä huomiota, sillä siitä on mainintoja useissa aineistoissa ja pitkältä aikaväliltä. Arkojen ja varautuneiden bretonien osuus vaikuttaa pienentyneen, mutta kehitys on hidasta. Arkoja koiria ei saa käyttää jalostukseen, ja piirteeseen viittaavia merkintöjä saaneiden koirien jalostuskäytössä on oltava hyvin kriittinen. Ei tule yhdistää kahta koiraa, joiden lähisuvussa on arkuuteen viittaavaa käytöstä.

Arkuuteen viittaavista käytösmerkinnöistä huolimatta koiria palkitaan näyttelyissä jopa erittäin korkeasti. Tällainen ei missään tapauksessa ole suotavaa, mutta asiaan on vaikea vaikuttaa, sillä ulkomuototuomarit ratkaisevat itsenäisesti, kuinka merkittävästi koiran käytös kyseisessä tilanteessa vaikuttaa palkitsemiseen.

Rodun pitäisi olla toiminta- ja paineensietokykyinen ja käytöksessä ei saisi olla sellaista pehmeyttä, joka vaikuttaa työskentelyyn. Luonnetesteissä käy melko vähän bretoneita, mutta tulokset antavat kuvaa joidenkin yksilöiden piirteistä. Neljän koiran toimintakyky on ollut pieni (-1), kuvaten koiran vaikeuksia palautua peloistaan. Arvion osuus on kasvanut hieman. Myös hieman pehmeiden (+1) koirien osuus on

kasvanut. Näille koirille jää voimakkaampi muistijälki epämiellyttävistä kokemuksista. Samanaikaisesti taisteluhalu on aiempaan useammin arvioitu pieneksi (-1). Näiden piirteiden esiintymistä rodussa on seurattava yhdessä arkuuden rinnalla.

Käyttöominaisuudet; Käyttöominaisuuksien säilyttämiseksi jalostuskoirien metsästysominaisuudet on testattava aina, mielellään sekä käytännön metsästyksessä että KAER-kokeissa. Aiemmin joissain linjoissa paljon jälkeläisiä tuottavat jalostuskoirat ja suuri osa niiden jälkeläisistä on jäänyt testaamatta. Tämä on lisännyt riskiä jalostuslinjoista, joiden metsästysominaisuuksia ei ole arvioitu useammassa sukupolvessa. PEVISA:an lisätty koepalkintovaatimus toiseen pentueeseen 1.1.2019 lähtien on ollut toislaiseksi toimiva ratkaisu ja parantanut tilannetta tuomalla malttia koepalkitseemattomien koirien jalostuskäyttöön. Tilanteen kehittymistä ja vaikutuksia seurataan. PEVISA-muutoksen vaikutuksia on käsitelty osiossa 5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen.

Tarkasteltaessa koetuloksia ja -kertomuksia voidaan havaita, että kokeissa käyvien bretoneiden käyttöominaisuudet ovat keskimäärin hyvällä tasolla. Hyvin usein kokeissa ilmenevät ongelmat vaikuttavat johdettavan koulutuksen puutteessa. Jatkossa on myös pohdittava sitä, onko kyse yksilöiden vaikeasta koulutettavuudesta. Bretonin tulisi olla hyvin yhteistyökykyinen ja helposti koulutettava.

Koiraa, jonka riistavietti ja metsästysominaisuudet ovat heikot tai joka on ääni/paukkuarkaa koiraa, ei tule käyttää jalostukseen. Vaikka koira ei olisi riistankäsittelyn yhteydessä paukkuarka, ääniherkyyteen muissa yhteyksissä tulee suhtautua vakavasti, jotta tämä metsästyskoiralla äärimmäisen ei-toivottava ominaisuus ei pääse vallalle populaatiossa. Ääni/paukkuarkuutta raportoidaan bretoneilla harvoin.

Kasvattajien toivotaan myyvän rotua vain rodulle sopiviin metsästäviin ja aktiivisiin koteihin, jossa pystytään tarjoamaan koiralle riittävästi koulutusta ja rodunomaista toimintaa. Vääränlaisissa käsissä rotu ei pääse purkamaan toiminnantarmoaan, mikä saattaa purkautua ongelmakäytökseenä. Seisovan lintukoiran kouluttaminen vaatii yleensä hieman perehtyneisyyttä. Myös tässä kasvattajien omasta metsästyskokemuksesta on apua, jotta he pystyvät opastamaan ja tukemaan pennunottajia koulutuksessa ja innostamaan heitä KAER-kokeisiin.

4.3. Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat

PEVISA-ohjelman voimaantulovuosi sekä ohjelman muutokset

Bretoni on kuulunut Suomen Kennelliiton perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelmaan (PEVISA) 1.1.2001 lähtien. Se sisältää rotukohtaisia ehtoja, jotka on täyttyttävä ennen astutusta.

Kennelliitto on määrittänyt tietyille sairauksille myös yleisiä jalostuskäytön raja-arvoja, jota huonompia tuloksia saaneiden koirien jalostuskäyttö on kiellettyä. Raja-arvot koskevat kaikkia rotuja: "Lonkkaniveldysplasian aste D, kyynärniveldysplasian aste 2, kyynärnivelen inkongruenssin aste 2, polvilumppioluksaatio aste 3, spondyloosin aste SP3 ja olkanivelen osteokondroosin aste tulkinnanvarainen."²²

Alla on esitetty bretonin PEVISA-ohjelman muutokset sairauksien ja vikojen osalta.

Voimassaoloaika	Toimenpide	Kuvaus
1.1.2001 -	Lonkkakuvauslausunto	Rekisteröitävien pentujen vanhemmista tulee olla astutushetkellä lonkkakuvauslausunto, ei raja-arvoa.
1.1.2006 -	Lonkkien raja-arvo C	Rekisteröinnin raja-arvo lonkkakuvaustulos C.
1.1.2006 -	Silmätutkimuslausunto, ei jalostusrajoituksia. Lausunto voimassa 24kk	FI/ER-rekisteröityjen vanhempien jälkeläisten rekisteröinnin edellytyksenä on voimassa oleva silmätutkimuslausunto. Lausunto ei saa astutushetkellä olla 24 kuukautta vanhempi.
1.1.2006 – 31.12.2022 (päivitys 2023)	Silmätutkimuksiin poikkeuslupa ulkomaisille uroksille	Ulkomaisille uroksille on pysyvä poikkeuslupa, joka antaa mahdollisuuden käyttää ulkomaista urosta jalostukseen, vaikka sillä ei olisi silmätutkimustulosta.
1.7.2006 -	Jälkeläismäärärajoitus 36 pentua	Suomen Kennelliitto rekisteröi yhdelle bretonille korkeintaan 36 pentua. Viimeinen, rajan ylityksen aiheuttava pentue rekisteröidään kuitenkin kokonaisuudessaan.
1.1.2009 -	Töpö+töpö paritukset ei sallittuja	Kahden töpöhäntäisenä syntyneen koiran parittaminen keskenään on kielletty. Luonnontöpön hännän pituus vaihtelee aivan töpöstä jopa noin 2/3:aan normaalin hännän pituudesta. Myös nk. lyhyhäntäinen koira on geneettisesti töpö. Rodulle on töpöhäntäisyyden DNA-testi. <i>Suomen Kennelliiton toimesta tehty päätös.</i>
1.1.2011 -	C+C lonkkayhdistelmät ei sallittuja	Lonkkakuvaustuloksen C saanut koira voidaan parittaa vain tuloksen A tai B saaneen koiran kanssa, eli kahden C-lonkaisen koiran jälkeläisiä ei rekisteröidä.
1.1.2019 –	<i>Koetusvaatimus</i>	<i>kts. JTO kohta 4.2.3</i>
1.1.2023 -	Silmätutkimuksiin poikkeuslupa ulkomaisille uroksille ja nartuille	Ulkomaisia koiria koskeva poikkeus: Ei vaadita silmätutkimustulosta. (narttu 1 pentue, uros 2 pentuetta). <i>Suomen Kennelliiton toimesta tehty päätös.</i>
1.1.2027 - ESITYS	Selkäkuvauslausunto Kyynärkuvauslausunto	Rekisteröitävien pentujen vanhemmista tulee olla astutushetkellä LTV-, VA- ja kyynärkuvauslausunto, ei raja-arvoa.
1.1.2027 - ESITYS	Selkä- ja kyynärtutkimuksiin poikkeuslupa ulkomaisille koirille	Ulkomaisia koiria koskeva poikkeus: Ei vaadita selkälausuntoa, kyynärlausuntoa. (narttu 1 pentue, uros 2 pentuetta).

²² Suomen Kennelliitto: Pevisa-ohjelmat ja rotukohtaiset-erityisehdot 2025-2026. 1.1.2026

PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat

LONKKANIVELEN KASVUHÄIRIÖ (hip dysplasia, HD, "lonkkavika")

Lonkkanivelen kasvuhäiriö voidaan määritellä lonkkanivelen löysyydeksi. Se on perinnöllinen, useiden geenien säätelemä kasvuhäiriö, jossa lonkkanivelen rakenne kehittyy normaalista poikkeavaksi. Ilmenemiseen ja vaikeusasteeseen vaikuttavat perimän ohella ympäristötekijät, kuten ruokinta ja liikunta.²³ Myös välimuotoinen lanne-ristinikama (LTV) saattaa olla yhteydessä lonkkavian kehittymiseen.²⁴

Lonkkanivelen kasvuhäiriön seurauksena voi olla koiran toimintakyvyn ja elämänlaadun heikkeneminen normaalia aiemmin, etenemisnopeus ja oireilu kuitenkin vaihtelevat yksilöittäin. Kasvukaudella löysyys häiritsee lonkkanivelen kehitystä aiheuttaen mahdollisia kipuoireita. Myöhemmin oireet saattavat lieventyä tai kadota vuosiksi, kunnes kasvuhäiriö johtaa etenevään nivelrikkoon ja kivut palaavat. Oireina voidaan havaita esimerkiksi epäpuhtaat liikkeet, jäykkyyttä, liikkumishaluttomuutta tai muita kivun aiheuttamia käytösmuutoksia.

Ihmisten tiedetään tunnistavan koiran kipu melko huonosti, joten oireet saattavat jäädä huomioimatta. Etenkin korkeassa vireessä tapahtuva työskentely, kuten metsästys, sekä hyvä lihaskunto voivat peittää mahdollisia oireita. Siksi kaikissa lonkkavian asteissa on tärkeää havainnoida koiraa myös matalassa viiretilassa, jotta hoidon tarve tunnistetaan ajoissa.

Hoidon perustuu yleisimmin ennaltaehkäisyyn ja oireiden lievittämiseen. Keinoja ovat mm. ruokinta, painonhallinta, lihaskunnan ylläpito, kivunhoito, ravintolisät ja joskus kirurgiset toimenpiteet.²³

Lonkkavian vastustaminen

Lonkkavian vastustaminen perustuu lonkkien röntgenkuvauksiin, sekä niistä saatavien yksittäisten tulosten hyödyntämiseen BLUP-indeksien muodossa. Lonkat arvioidaan asteikolla A-E. Tulos voi olla molemmissa lonkissa saman aste, esimerkiksi C/C, tai eri aste, esimerkiksi C/B.

Aste	Kuvaus
A	Ei muutoksia (terve)
B	Lähes normaali / rajatapaus
C	Lievä dysplasia
D	Kohtalainen (keskivaikkea) dysplasia
E	Vaikea dysplasia

Bretoneilla esiintyy kaikkia lonkkanivelen kasvuhäiriön asteita. A- ja B-lonkkia pidetään terveinä, kun taas C-, D- ja E-tulokset luokitellaan dysplastisiksi, sairaiksi. Lonkkakuviissa havaitaan tällöin eriasteisia rakenteellisia kasvuhäiriömuutoksia, joista bretonilla tyypillisenä pidetty matala lonkkamalja on yksi ilmentymä. D- ja E-lonkissa nivelrikkomuutoksia on usein nähtävissä jo kuvaushetkellä.

Lonkkien BLUP-indeksi kuvaa yksilön lonkkaperimän geneettistä tasoa suhteessa rodun keskiarvoon (100) ja tehostaa jalostusvalintoja huomioimalla yksilön oman tuloksen lisäksi sukulaisten tiedot ja ympäristötekijöitä. Sen avulla voidaan valita jalostukseen koiria, joiden perimän ennustetaan olevan rodun keskitasoa parempi. Indeksillä on ollut käytössä 11.5.2012 lähtien, ja sen luotettavuus kasvaa aina kuvausmäärien lisääntyessä. Eri maiden ja rotujen indeksit eivät ole vertailukelpoisia keskenään.²⁵

²³ Suomen Kennelliitto, A. Lappalainen, 2023: [Lonkkanivelen kasvuhäiriö](#). 1.1.2026

²⁴ Norjalainen tutkimus, 2024: [Lumbosacral transitional vertebra in 14 dog breeds in Norway](#). 5.1.2026

²⁵ Suomen Kennelliitto: [Mikä on BLUP-indeksi?](#). 1.1.2026

Bretoneilla indeksin 100 lonkka on tällä hetkellä B-C-lonkan välillä, kallistuen C-lonkan suuntaan.

Bretonin PEVISA-ohjelma asettaa lonkkien suhteen seuraavat jalostusvaatimukset:

- Lonkkakuvauslausunto yli 12 kk ikäisenä.
- Tuloksen C saanut bretoni tulee yhdistää A- tai B-lonkkaiseen.
- D- ja E-lonkkaisten jalostuskäyttö on kielletty.

Lisäksi on huomioitava:

- Yhdistelmän uroksen ja nartun lonkkaindeksin keskiarvoksi suositellaan vähintään 100. Vain korkeampi keskiarvo kehittää lonkkatuloksia parempaan suuntaan.
- C-lonkkaisen jalostuspäätöksessä suositellaan huolellista kokonaisarviota huomioiden mm. keskimääräistä parempi ennuste lonkkaperimästä (oma lonkkaindeksi yli 100), geneettistä monimuotoisuutta edistävä harvinainen sukulinja ja/tai erityisen hyvät metsästy-, käytös- ja ulkomuoto-ominaisuudet.
- Suositellaan 3. pentuetta vasta, kun jälkeläisistä on tutkittu 50% ja niissä ei ole yhtään DE-lonkkaista.
- Lonkkien synnyntäisen rakenteellisen vian tai heikkouden takia kirurgisesti korjatut koirat tulee merkitä jalostuskieltoon Suomen Kennelliiton jalostusstrategian mukaisesti.

Lonkkavian esiintyminen bretoneilla Suomessa

Vuosien 2019–2022 aikana rekisteröidyistä ikäluokista on lonkkakuvattu 60–70 prosenttia, kun tätä aiemmin kuvattujen osuus on pääsääntöisesti ollut 50-60 %. Tämä on nähtävissä Taulukko 16 sarakkeesta "Tutk %", joka kertoo lonkkakuvattujen osuuden kyseisenä vuonna rekisteröidyistä bretoneista. Nuorimmat ikäluokat on merkitty taulukkoon harmaalla taustalla. Niiden osalta tuloksia odotetaan tulevan selvästi lisää, sillä monet niistä eivät ole vielä saavuttaneet tavanomaista kuvaus- ja jalostusikä.

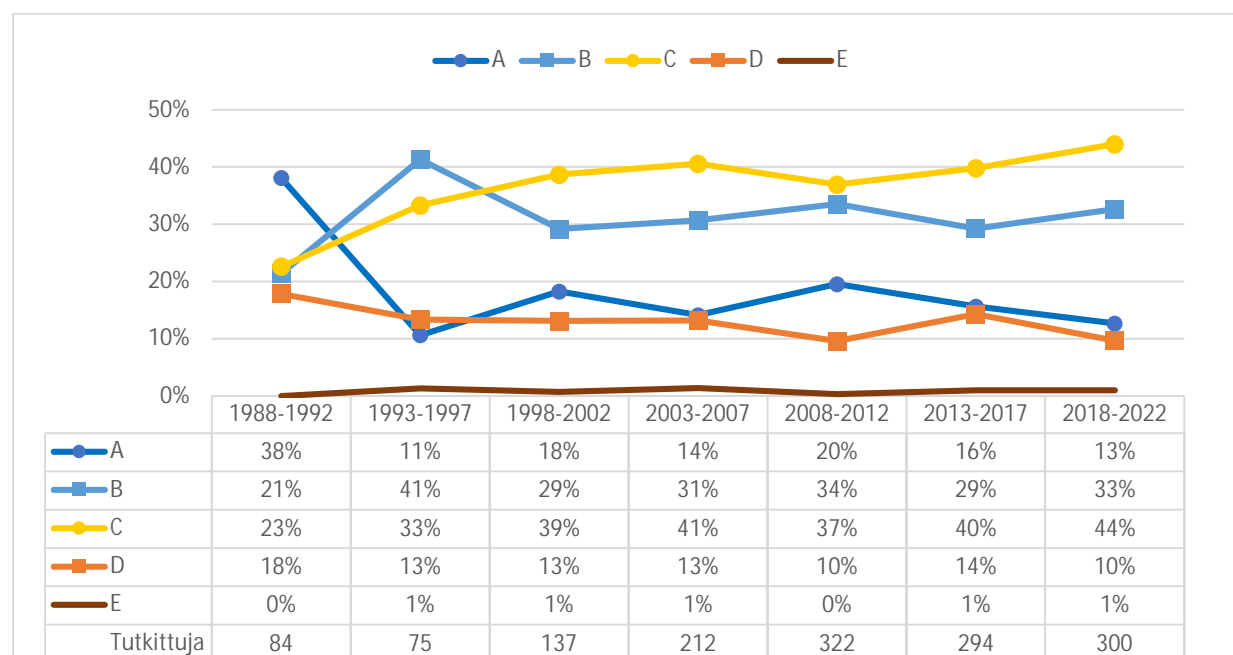
Lonkkaterveydessä ei ole havaittavissa myönteistä kehitystä. Tervelonkkaisten osuus nähdään sarakkeesta "A+B%" ja on pysynyt viisivuotijaksolla 2018–2022 täysin samana kuin edellisellä jaksolla 2013–2017. Verrattuna ajanjaksoon 2008-2012 terveiden osuus on kuitenkin pienentynyt 8 %, ja vastaavasti sairasonkkaisten osuus "C+D+E%" on kasvanut.

Taulukko 16. Bretonien lonkkakuvaustulokset rekisteröintivuoden mukaan vuosina 2008-2025. Yksittäisten vuosien lisäksi nähtävissä on tulosten ryhmittely viiden vuoden jaksoihin. (KoiraNet 1.1.2026)

Ajanjakso	Rek	Tutk	Tutk %	A	B	C	D	E	A+B%	C+D+E%
2008	98	61	62 %	24	15	16	6	0	64 %	36 %
2009	118	66	56 %	10	22	24	10	0	48 %	52 %
2010	102	55	54 %	11	21	17	6	0	58 %	42 %
2011	127	73	57 %	9	27	34	3	0	49 %	51 %
2012	129	67	52 %	9	23	28	6	1	48 %	52 %
2008–2012	574	322	56 %	63	108	119	31	1	53 %	47 %
2013	95	43	45 %	3	17	13	10	0	47 %	53 %
2014	144	83	58 %	16	27	30	8	2	52 %	48 %
2015	81	49	60 %	9	13	19	8	0	45 %	55 %
2016	102	53	52 %	8	12	24	9	0	38 %	62 %

2017	132	66	50 %	10	17	31	7	1	41 %	60 %
2013–2017	554	294	53 %	46	86	117	42	3	45 %	56 %
2018	124	69	56 %	5	26	26	12	0	45 %	55 %
2019	80	48	60 %	6	12	26	4	0	37 %	62 %
2020	79	55	70 %	7	13	32	3	0	37 %	63 %
2021	77	54	70 %	8	20	22	3	1	52 %	49 %
2022	118	74	63 %	12	27	26	7	2	52 %	47 %
2018–2022	478	300	64 %	38	98	132	29	3	45 %	55 %
2023	77	40	52 %	4	13	20	3	0	42 %	58 %
2024	56	7	12 %	2	4	1	0	0	86 %	14 %
2025	74	5	7 %	2	1	2	0	0	60 %	40 %

Pitkän aikavälin tarkastelua A-E-lonkkatulosten jakaumasta voidaan tehdä kaaviosta 5. Muutokset 2000-luvun vaihteesta nykypäivään ovat olleet maltillisia, vaikka yksittäisten vuosien välillä esiintyy vaihtelua. A- ja C-lonkissa voi viimeisen 15 vuoden aikana havaita selvän trendin. 2008–2022 A-lonkkaisten osuus laskenut 20 prosentista 13 prosenttiin, samalla kun C-lonkkaisten osuus on kasvanut 37 prosentista 44 prosenttiin. B-, D- ja E-lonkkaisten osuudet ovat pysyneet vakaampina vaihtelusta huolimatta.

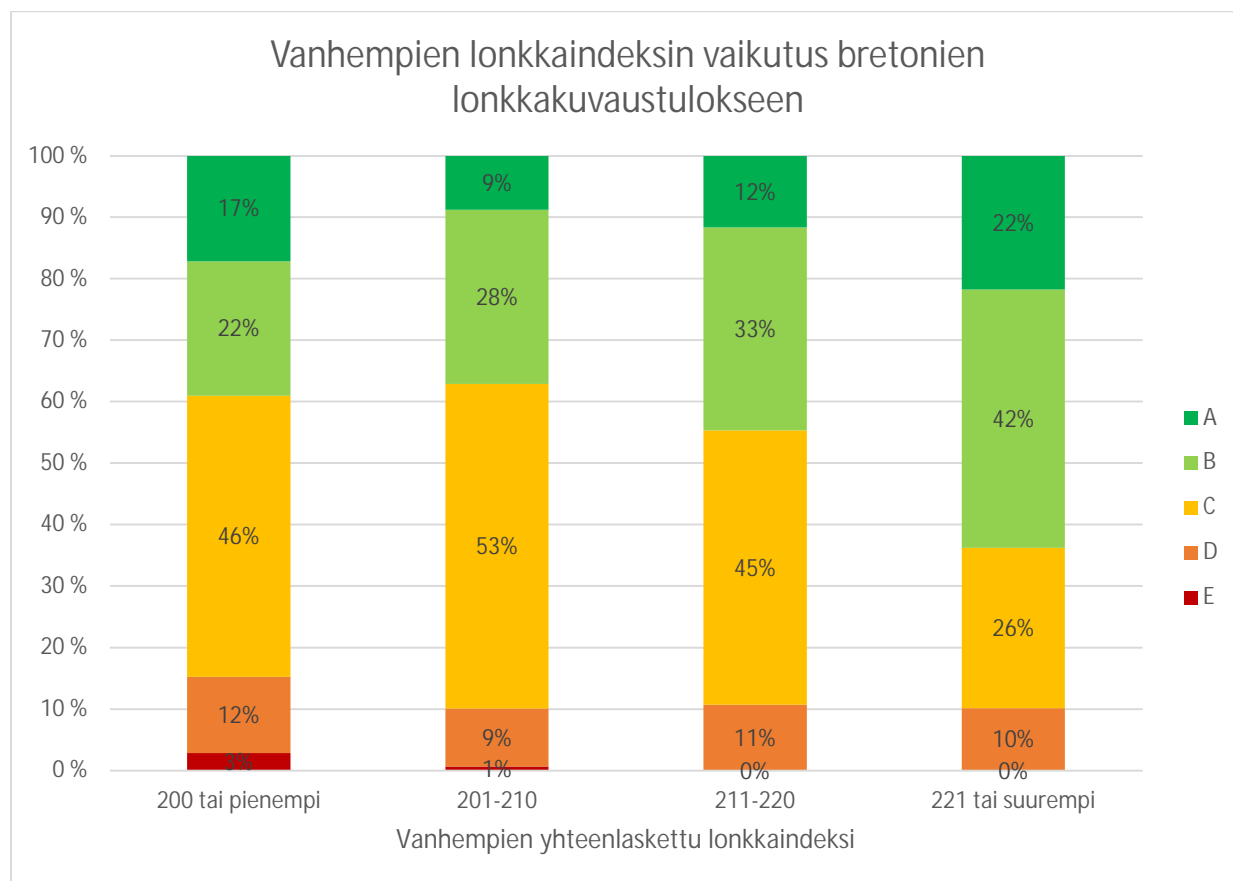

Kaavio 5 Bretonien lonkkatulosten jakauma (%) ja tutkittujen määrä (kpl) rekisteröintivuoden mukaan 1988–2022 ryhmiteltynä 5 vuoden jaksoihin. (KoiraNet 1.1.2026).

Kaaviossa 6 on huomioitu 505 bretonin lonkkakuvaustulos verrattuna sen vanhempien yhteenlaskettuun lonkkaindeksiin. Vaikka otanta on tuplaantunut edelliseen (259 bretonia) ja nelinkertaistunut sitä edeltävään seurantajaksoon verrattuna (125 bretonia), jolloin indeksi otettiin bretoneilla ensimmäisen kerran käyttöön, on se edelleen jokseenkin pieni. Se kattaa hieman vajaan 50 % aikavälillä 2012–2023 penturekisteröidyistä koirista. Kaavion laskennassa on otettu huomioon kaikki indeksin käyttöönoton (11.2.2012) jälkeen syntyneet bretonit, joiden vanhemmat on rekisteröity Suomeen. Mukana on kaikki lonkkakuvatut koirat, jotka ovat syntyneet vuoden 2023 loppuun mennessä. Nuoremmat koirat on jätetty huomiotta, koska ne eivät vielä ole olleet seurantahetkellä kuvausikäisiä, tai niistä ei vielä ole kuvaustuloksia. Vertailukelpoisen indeksitiedon puuttumisen vuoksi mukaan ei ole otettu tuontikoiria eikä

koiria, joiden isänä on ulkomainen uros. Vanhempien indeksinä on huomioitu pentueen astutusvuoden indeksi, jolloin sen voidaan ajatella kuvaavan astutushetkellä saatavilla ollutta indeksitietoa.

Samaa dataa hyödyntäen on myös tarkasteltu tuontien vaikutusta vanhempien yhteenlaskettuun lonkkaindeksiin ja sen myötä muodostuviin lonkkalausuntotuloksiin. Vanhempien yhteenlasketun indeksin ollessa 200 tai alle, tuontien osuus on 63 %. Kun yhteenlaskettu indeksi on 221 tai enemmän, tuontien osuus laskee puoleen, ollen 30 %. Välillä 201-210 tuontien osuus on 47 % ja välillä 211-220 tuontien osuus on pienin, vain 26 %. Korkea tuontien osuus vaikuttanee indeksin arvosteluvarmuuteen, sillä vanhempien yhteenlasketun indeksin ollessa 200 tai alle, lausutaan huomattava määrä terveitä lonkkia, mutta kuitenkin eniten kaikkein huonoimpia D ja E tuloksia. Yhteensä tuonteja on noin 40 % tarkastellun koiran taustalla.

Kaavio 6. Vanhempien lonkkaindeksin vaikutus jälkeläisten kuvaustuloksiin. Indeksien käyttöönoton jälkeen, Suomen rekisteröidyistä vanhemmista, syntyneiden bretonien kuvaustulos suhteessa vanhempien yhteenlaskettuun lonkkaindeksiin. KoiraNet 27.1.2026.

Lonkkavian esiintyminen eräissä yleisimmissä tuontimaissa

Lonkkanivelen kasvuhäiriö mainitaan monissa eri maissa bretonien yleisenä terveysongelmana.

Rodun kotimaassa Ranskassa kuvataan virallisesti 300-400 bretonia vuosittain. Niistä on Ranskan Kennelliiton tilastojen mukaan vuosina 2013–2024 terveiksi jopa 80-90 % ja C-D-E-tuloksen on saanut vain 10-20 %.²⁶ Ero Suomen ja muiden Pohjoismaiden tuloksiin on huomattavan suuri. Tätä taustaa vasten voidaan tarkastella myös Ranskasta Suomeen tuotujen bretonien lonkkatuloksia. 2000-luvulla syntyneistä Ranskan tuonneista on kuvattu Suomessa 43 kpl. A-B-lonkkaisia on ollut 37 % (16 koiraa) ja C-D-E-lonkkaisia 63 % (27 koiraa), eli tulostaso heikompi kuin suomalaisten bretonien tulokset keskimäärin.

²⁶ Ranskan Kennelliitto. La santé des chiens inscrits au L.O.F [2017-2018](#) / [2019-2020](#) / [2021-2022](#). 5.1.2026

Ranskassa terveeksi kuvattujen vanhempien Suomeen tuoduilla jälkeläisillä lonkkatulostaso on vanhempiaan merkittävästi heikompi. Myös muissa maissa havaitaan vastaavaa. On syytä epäillä, etteivät arviointikriteerit ole täysin yhtenäiset Suomen kanssa

Pohjoismaissa tulostaso asettuu lähemmäksi Suomea. Vuosina 2014–2023 Norjassa kuvattiin noin 70 %²⁷ ja Ruotsissa 50 %²⁸ bretoneista. Kummassakin maassa noin 60 % oli terveitä ja 40 % C-D-E-lonkkaisia. Norjan tulokset ovat heikentyneet 2000-luvun alun tilanteesta, jolloin C-D-E-tuloksen sai vain noin neljännes koirista. Tanskassa kuvattujen osuus on ollut noin kolmannes, ja niistä taas kolmannes oli C-D-E-lonkkaisia. Tanskan bretonikerhon muistion²⁹ mukaan sekä kuvausaktiivisuus että tulostaso ovat kuitenkin heikentyneet, mahdollisesti FCI:n arviointikriteerien yhtenäistämisen (2023) seurauksena.³⁰

Saksasta on tietoa saatavilla vähän. Vuoden 2024 jalostusraportin mukaan Saksassa on kyseisenä vuotena lonkkakuvattu 9 koiraa, joista 7 on Saksassa syntyneitä ja 2 tuonteja. Kaikki niistä ovat olleet terve-lonkkaisia (1 x A2, 6x B1, 2x B2). Saksassa rekisteröidään vuosittain joitain kymmeniä bretoneita.

Taulukko 17. Bretonien lonkkakuvaustulokset rekisteröintivuoden mukaan 2018-2022 vertailluna kotimaassa syntyneiden ja tuontikoirien tuloksia. (KoiraNet 1.1.2026)

	Tutkitut	AB	C	DE	A+B%	C+D+E%	D+E-osuus
Kotimaiset pennut	278	128	121	29	46 %	44 %	10 %
Tuontikoirat	23	8	11	4	35 %	48 %	17 %

SILMÄSAIRAUDET

Silmätutkimusvaatimus liitettiin bretonien PEVISA-ohjelmaa vuoden 2005 alusta muutamien kaihilyö-dösten myötä. Kyseisten koirien sukutaustat olivat silloisessa populaatiossa huomattavan yleisiä.

Harmaakaihi eli katarakta ja muut silmäsairaudet

Yleisin bretoneilla esiintyvä vakava silmäsairaus on perinnöllinen harmaakaihi. Se samentaa silmän lins-sin osittain tai kokonaan ja on yleensä molemminpuolinen. Pidemmälle edetessään kaihi voi laskea koi-ran elämänlaatua ja toimintakykyä aiheuttaen kipua ja joskus johtaen sokeuteen. Jos kaihisamentuma jää hyvin pieneksi, se ei vaikuta koiran näkökykyyn. Koirille on mahdollista tehdä kaihileikkauksia, se on sairauden ainoa hoitokeino.

Sairauden alkamisikä vaihtelee, joten nuorena saatu tulos ei ole välttämättä lopullinen. Useimpien kaihin muotojen periytymismallia ei vielä tiedetä. Kaihi voi olla myös ei-perinnöllinen, synnynnäinen tai han-kittu (esim. sokeritautiin ja PRA:han liittyvä kaihi ja vanhuuden kaihi).³¹

Bretoneilla tulee silmätutkimuksissa satunnaisesti esiin myös muita, pääosin lieviä, koirien silmäsairauk-sia. Niiden merkitys koiran hyvinvoinnille ja jalostukseen vaihtelevat, samoin hoitomuodot.³¹

Silmäsairauksien vastustaminen

Silmäsairauksia seurataan virallisella silmätutkimuksella, jonka tekee siihen oikeutettu eläinlääkäri ECVO:n sääntöjen mukaisesti. Ulkomaisilta jalostuskoirilta hyväksytään myös muun tyyppisiä lausuntoja. Alle 1-vuotiaalle koiralle tehty silmätutkimus on voimassa enintään yhden vuoden lausuntopäivästä.³² Yli vuoden ikäiselle koiralle tehty tutkimus on bretonilla voimassa PEVISA-ohjelman mukaisesti 24 kk.

²⁷ Norjan Bretonikerhon vuosikirja 2024: [HD snitt per år](#). 5.1.2026

²⁸ Ruotsin Bretonikerho: [HD / HÅLSA HD-diagnoser uppdaterat 2025-01-03](#). 5.1.2026

²⁹ Tanskan Bretonikerho: [Dialogmøde den 5. april med Dansk Kennel Klub om HD...](#) 5.1.2026

³⁰ Suomen Kennelliitto: [Päivitetty lonkkaniveldysplasia-asteikko voimaan 1.6.2023](#). 5.1.2026

³¹ Suomen Kennelliitto: [Koirien perinnölliset silmäsairaudet ja niiden tutkiminen](#). 1.1.2026.

³² Suomen Kennelliitto: [Silmäpeilaus on tarkka tutkimus](#). 1.1.2026

Perinnöllinen harmaakaihi voidaan todeta silmätutkimuksessa. Jos muutos on jalostuksen kannalta vähämerkityksellinen, se ilmenee lausunnosta. Perinnöllisen kaihin diagnoosin saaneilla koirilla on tutkimustuloksissa yksi tai useampi seuraavista merkinnöistä, ellei kyseessä ole vähämerkityksellinen kaihi.

- Katarakta, jonka sijaintia ei ole määritelty: Todettu
- Kortikaalinen katarakta: Todettu
- Posterior polaarinen katarakta: Todettu
- Nukleaarinen katarakta: Todettu (toistaiseksi ei diagnosoitu bretoneilla)

Bretonin PEVISA-ohjelma asettaa silmien suhteen seuraavan jalostusvaatimuksen:

- Silmätutkimuslausunto, voimassa 24 kk (yli 1 vuoden ikäisellä koiralla)

Lisäksi on huomioitava:

- Perinnöllinen kaihi -diagnoosin saanutta ei suositella jalostukseen. Poikkeuksena vähämerkitykselliset linssin kaihimuutokset, joita saa käyttää jalostukseen kaihista vapaan kumppanin kanssa, jonka suvussa ei ole tiedossa samaa ongelmaa.³³
- Kaihidiagnoosin saaneen bretonin vanhempia, jälkeläisiä ja sisaruksia voi käyttää jalostukseen harkitusti ja maltillisesti, kuitenkin jalostuskäyttöä harkittaessa on tehtävä tuore silmätarkistus eikä yhdistelmän toisella osapuolella saa olla tiedossa kaihirasitetta.
- Muiden silmätutkimuslöydösten osalta noudatetaan Suomen Kennelliiton jalostusohjeita.³³ Useimmat silmätaudit eivät sulje pois jalostuskäytöstä, mutta pääsääntöisesti suositellaan yhdistämään partneriin, jolla ei ole samaa ongelmaa.

Silmätutkimustulokset bretoneilla Suomessa

Bretoneista virallisessa silmätarkastuksessa käy noin kolmannes ja suurin osa niistä on terveitä kaikkien silmätautien suhteen. Tässä tarkastellaan kymmenvuotisjakson 2014-2023 tutkimusmääriä, sillä sitä nuoremmat ikäluokat eivät ole vielä keskimääräisessä tutkimusiässä ja niille tuloksia odotetaan tulevan selvästi lisää. Kyseisellä jaksolla syntyneistä 1006 bretonista on tutkittu 334 koiraa eli 33 %. Niistä 309 eli 93 % on todettu silmiltään täysin terveiksi (Koiranet 10.1.2026). Edellisessä jalostuksen tavoiteohjelmassa on tarkasteltu jaksoa 2009–2018, jolloin syntyneistä 1138 bretonista 31 % (350 koiraa) on ollut tutkittuja, ja niistä 95 % todettu silmiltään täysin terveiksi.

Taulukko 18. Bretonien silmälausunnot 1988–2025 lausuntovuoden mukaan ryhmiteltyinä. Samalla koiralla voi olla useita eri tutkimuskäyntejä ja diagnooseja, siksi yhteensä-rivillä koirien määrä on hieman todellista suurempi. (Koiranet 1.1.2026).

Diagnoosi	2016-2025		1988-2025	
	Esiintymiä	Koiria	Esiintymiä	Koiria
Distichiasis, todettu	4	4	13	11
Distichiasis/Ektooppinen cilia, Todettu	1	1	1	1
Ei todettu perinnöllisiä silmätauteja	517	400	1085	759
Kaihin laajuus, kohtalainen			3	3
Kaihin laajuus, lievä	3	3	5	5
Katarakta, jonka sijaintia ei ole määritelty, todettu			3	3

³³ Suomen Kennelliitto: Koirien perinnölliset silmätaudit ja niiden tutkiminen. 1.1.2026

Kortikaalinen katarakta, epäilyttävä	1	1	2	2
Kortikaalinen katarakta, todettu	8	6	24	18
Lasiaisen rappeuma, epäilyttävä	1	1	1	1
Linssin etuosan saumalinjan katarakta, epäilyttävä			1	1
Muu vähämerkityksellinen kaihi, todettu	7	7	8	8
Määrittelemättömiä ylimääräisiä ripsiä/karvoja, todettu			2	2
PHTVL/PHPV, sairauden aste 1	2	2	3	3
Posterior polaarinen katarakta, todettu	14	10	26	19
PPM, diagnoosi avoin			3	3
PPM, iris-iris, Todettu	1	1	1	1
Puutteellinen kyynelkanavan aukko, todettu	1	1	3	3
RD, geograafinen, todettu	2	2	3	3
RD, multifokaali, todettu	4	3	5	3
Silmäluomen sisäänpäin kiertyminen, todettu			1	1
Silmämuutosten vakavuus, lievä	4	4	10	9
Trichiasis, todettu			1	1
Vilkkuluomen rauhasen esiinluiskahdus, Operoitu	1	1	1	1
Yhteensä	644	495	1205	861

Kaihidiagnooseja pitkällä aikavälillä tarkastellessa, on kaikista silmätutkituista bretoneista 29:llä (Koiranet 10.1.2026) eri koiralla on perinnöllinen kaihimuutos, joka on muu kuin vähämerkityksellinen. Samalla koiralla voi olla useita eri kaihimerkintöjä, joten taulukosta Taulukko 18 tätä määrää ei voi suoraan päätellä. Kaihidiagnoosin saaneet koirat ovat syntyneet 1983–2023, ja niiden osuus on noin 3 % kaikista tutkituista. Osa niistä on keskenään lähisukua. Koirista 10 on tuonteja. Lisäksi omistajat ovat ilmoittaneet kaksi kaihidiagnoosin saanutta tuontia, joita ei ole rekisteröity Suomeen eivätkä ne siksi näy virallisissa tilastoissa.

Yhdellä bretonilla on merkintä kortikaalisesta kataraktasta huomiolla ”epäilyttävä”, mutta diagnoosia ei ole varmistettu uusintatutkimuksella. Kahdeksalla on todettu muu vähämerkityksellinen kaihi, joka ei sulje pois jalostuksesta.

Tarkastellessa tuoreimpia tutkimusikäisiä, on 2019–2023 syntyneistä 445 bretonista tutkittu 135. Niistä kaihidiagnoosin saanut viisi koiraa, joista kolme on tuonteja. Suomalaisista vanhemmista syntyneillä 408 bretoneilla on tällä jaksolla ollut kaihia alle 1 %:lla, kun taas 37 tuonnilla esiintyvyys on ollut 8 %.

Silmäsairauksien esiintyminen eräissä muissa maissa

Bretonien silmiä ei tietävästi tutkita järjestelmällisesti missään maassa, joista koiria tuodaan Suomeen. Kuitenkin Suomessa on todettu kaihia Ranskasta, Belgiasta, Saksasta ja Ruotsista tuoduilla bretoneilla. Tämä viittaa siihen, että rodussa esiintyy kaihia useissa maissa, vaikka järjestelmällistä seurantaa ei ole.

Ruotsissa on käyty keskustelua silmätutkimusvaatimuksen käyttöönotosta ja kaihia sairastavien bretonien rajaamisesta jalostuksen ulkopuolelle.³⁴ Toistaiseksi maassa silmät on tutkittu vain 20 bretonilta,³⁵ mutta löydösten osuus on ollut korkea: seitsemällä on todettu kaihi tai kaihiapäily ja yhdellä lisäksi RD. Osa löydöksistä koskee keskenään lähisukuisia koiria, joiden sukua esiintyy myös Suomessa.

³⁴ Ruotsin Bretonikerho: [Grå Starr hos Breton](#). 6.1.2026

³⁵ Ruotsin Kennelliitto: [SKK Avelsdata / Raser / Listor](#). 5.1.2026.

LUONNONTÖPÖHÄNTÄ JA HÄNTÄMUTKAT (T-Box-mutaatio)

Luonnontöpöhäntä ei ole sairaus tai vika, vaan rodulla esiintyvän T-Box-geenimutaation aikaansaama geneettinen ominaisuus. Sille on olemassa geenitesti. Luonnontöpöhännän pituus vaihtelee täysin hännättömästä jopa noin 2/3:aan normaalista hännästä.³⁶ Suomen Kennelliiton koirarekisteriin luonnontöpöhännän pituus kirjataan ilmoittajan arvion mukaisesti joko merkinnällä töpö tai lyhyt. Hännän pituus on kirjattu Kennelliiton jalostustietokantaan vuodesta 1997.

Häntämutkia esiintyy bretoneilla sekä pitkissä, että luonnontöpöhännissä. Luonnontöpöhäntäisillä koirilla ne ovat melko yleisiä.³⁶ Joskus mutka on havaittavissa pienellä pennulla, joskus vasta kasvukaudella. Häntämutka ei normaalisti haittaa koiran elämänlaatua. Sen periytymiseen vaikuttaa useita geenejä. Luonnontöpöhännässä mutkaa ei katsota virheeksi. Pitkässä hännässä mutka saattaa näyttelyssä laskea palkintosijaa. Bretonin rotumääritelmässä sitä ei ole pitkässä hännässäkään esiintyvänä mainittu virheeksi, mutta on huomioitava, että bretonien hännät tyristetään rodun kotimaassa.

Häntien huomioiminen jalostuksessa

Bretoni voi syntyä luonnontöpöhäntäisenä, jos toinen vanhemmista on luonnontöpö. Molempien vanhempien ollessa pitkähäntäisiä, myös kaikilla pennuilla on pitkä häntä.

Rekisteröitäessä kotimaista luonnontöpöhäntäisenä syntynyttä pentua, on sillä oltava alle 10 vrk:n ikäisenä saatu eläinlääkärin todistus, tai vaihtoehtoisesti sille on myöhemmin tehtävä geenitesti.³⁷ Epäselvissä tilanteissa on aina syytä tehdä geenitesti. Luonnontöpöhäntäisestä tuontikoirasta on rekisteröitäessä toimitettava geenitestin tulos.³⁸

Kahden luonnontöpöhäntäisen koiran yhdistäminen on kielletty 1.1.2009 alkaen. T-Box-mutaatio on periytymismuodoltaan autosomaalinen dominantti ja homotsygoottisena letaali, eli ongelmia ilmenee vain, jos molemmat vanhemmat ovat luonnontöpöhäntäisiä. Tällöin geenimutaatio aiheuttaa kuoleman jo varhaisella sikiökaudella. Joskus vaikeita kehityshäiriöitä omaavat pennut selviävät syntymään asti.³⁶

Suomen Kennelliitto asettaa luonnontöpöhäntäisille koirille jalostusrajoituksen:

- Töpö-/lyhythäntäisenä syntyneiden bretonien paritukset keskenään on kielletty:
 - töpö x töpö
 - töpö x lyhyt (geneettisesti töpö)
 - lyhyt (geneettisesti töpö) x lyhyt (geneettisesti töpö)

Lisäksi on huomioitava:

- Luonnontöpöhäntä rajaa automaattisesti pois osan koiran jalostuspartnereista, siksi luonnontöpöjen runsastumista tulee välttää, eikä niitä pidä suosia jalostuksessa.
- Kahta häntämutkan omaavaa koiraa ei tule yhdistää.

Luonnontöpöhäntien esiintyminen Suomessa ja ulkomailla

³⁶ Suomen Kennelliitto: T-Box-mutaatio (töpöhäntä) homotsygoottisena. 1.1.2026

³⁷ Suomen Kennelliitto: Pentueen rekisteröinti. 1.1.2026

³⁸ Suomen Kennelliitto: Tuontikoiran rekisteröinti. 1.1.2026

Luonnontöpöhäntiä on bretoneilla ollut rodun historian alusta lähtien. Niitä, ja todennäköisesti myös häntämutkia, esiintyy bretoneilla kaikkialla maailmassa. Osassa maissa häntiä yhä typistetään, jonka vuoksi aina ei ole tietoa onko töpöhäntäinen koira typistetty vai luonnostaan töpö. Myös mahdolliset häntämutkat jäävät typistuksen seurauksena huomaamatta.

Noin joka neljäs suomalainen bretoni syntyy töpöhäntäisenä. Viimeisen 10 vuoden aikana 2016–2025 töpöhäntäistenä syntyneiden osuus on 27 %, kun edellisellä vastaavalla kaudella 2006–2015 se oli 23 %. Em. aikajaksoilla yhtään koiraa ei ole merkitty lyhythäntäisiksi.

Taulukko 19. Töpöhäntäisten bretonien osuus syntymävuoden mukaan. Koiranet 6.1.2026.

	Kotimaiset pennut			Tuonnit			Kaikki
	Yht.	Töpö lkm	Töpö%	Yht.	Töpö lkm	Töpö%	Töpö%
2006–2015	997	244	24 %	93	11	12 %	23 %
2016–2025	851	232	27 %	65	14	22 %	27 %

Viimeisimmän sukupolven aikana (2020–2024) on käytetty 49 eri urosta, joista 13 (27 %) on tietävästi töpöhäntäisenä syntyneitä (2015–2019, 54 urosta, joista 11 (20 %) töpöjä ja 2010–2014, 52 eri urosta, joista 14 (27 %) töpöjä) sekä 52 eri narttua, joista 16 (31 %) töpöhäntäisenä syntyneitä (2015–2019, 64 narttua, joista 16 (25 %) töpöjä ja 2010–2014, 55 eri narttua joista 12 (22 %) töpöjä). Tällä perusteella töpöhäntäisten jalostuskoirien osuus on kasvanut selkeästi sekä uroksissa että nartuissa viimeisimmän sukupolven aikana. Uroksissa on toisaalta palattu vuosien 2010–2014 tasolle.

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat

PERINNÖLLISET SELKÄSAIRAUDET

Virallisissa selkätutkimuksissa tutkittavista selkäsairauksista bretonilla yleisin on välimuotoinen lanne-ristinikama LTV. Sen lisäksi yksittäisillä koirilla on todettu nikamaepämuodostumia ja spondyloosia.

Välimuotoinen lanne-ristinikama, LTV (lumbosacral transitional vertebra)

Välimuotoinen lanne-ristinikama LTV on synnynnäinen ja perinnöllinen nikaman rakennepoikkeama koiran selkärangassa lannerangan ja ristiluun liitoskohdassa. Välimuotoisessa nikamassa on sekä lanne- että ristinikaman piirteitä. Muutos voi olla symmetrinen eli samanlainen oikealla ja vasemmalla puolella tai epäsymmetrinen. LTV:n tarkkaa periytymismekanismia ei vielä tunneta.³⁹

Vuonna 2024 julkaistussa laajassa norjalaisessa tutkimuksessa on havaittu yhteys LTV2- ja LTV3-muutosten sekä lievän ja vakavan lonkkanivelen kasvuhäiriön välillä.⁴⁰ Tutkimuksen perusteella LTV-muutokset voivat olla yksi riskitekijä lonkkavian kehittymisessä.

LTV:n oireet vaihtelevat yksilökohtaisesti. LTV1-muutos ei nykytietämyksen valossa aiheuta koiralle oireita.⁴¹ Koirat voivat olla oireettomia myös muissa muutostyypeissä, mutta ne altistavat mm. lanne-ristiluuliitosalueen varhaiselle rappeutumiselle. Oireina voivat olla takaselän kivut ja jopa takajalkojen halvaantumisen. Hoitona käytetään lepoa ja kipulääkkeitä, ja joskus leikkaushoitoa. Oireilevalle kotikoiralle ennuste on melko hyvä, mutta harrastus- tai työkoiraksi paluu on epävarmaa.³⁹

Nikamien epämuotoisuus, VA (vertebral anomaly)

³⁹ Suomen Kennelliitto: [Perinnölliset selkämuutokset](#). 1.1.2026

⁴⁰ Norjalainen tutkimus, 2024: [Lumbosacral transitional vertebra in 14 dog breeds in Norway](#). 5.1.2026

⁴¹ ELT, dos. Anu Lappalainen 5.3.2025: [Välimuotoisen lanne-ristinikaman luokittelun perusteet](#). 10.1.2026

Selkärangan nikamien epämuodostumia (vertebral anomaly, VA) esiintyy useilla koiraroduilla. Oireet vaihtelevat riippuen epämuotoisten nikamien määrästä, sijainnista ja kehityshäiriön vakavuudesta. Selän epämuodostuneet nikamat voivat aiheuttaa kipuja tai neurologisia ongelmia. Hännän epämuodostumat voivat johtaa ulostamisvaikeuksiin tai ihovaurioihin.

Spondyloosi, SP

Spondyloosi on etenevä sairaus, jossa selkärankaan muodostuu luupiikkejä ja/tai -siltoja. Spondyloosi voi olla perinnöllinen, mutta sitä kehittyy usein normaalistikin ikääntymisen myötä. Oireilu vaihtelee yksilön ja spondyloosin kehittymisen vaiheen mukaan erilaista liikkumisongelmista ja selkäkivusta rajuihinkin oireisiin, jos spondyloosi painaa hermojuuria.⁴²

Selkäsairauksien vastustaminen jalostuksessa

Selkäongelmien vastustaminen perustuu selän röntgenkuvauksiin. Virallisen LTV- ja VA-lausunnon voi saada 12 kuukautta täyttäneelle koiralle. Spondyloosilausunnon voi saada vasta yli 24kk ikäinen koira

LTV:n arvostelu tehdään Suomen Kennelliitossa asteikolla LTV0 – LTV4.⁴² Bretonilla esiintyy kaikkia LTV-muutoksia. LTV 1-3 diagnoosit tehdään usein lonkkakuvasta, josta nähdään koiran ristiluun ja lanne-ristiluuliitos yhdestä suunnasta. LTV4 diagnoosissa lannenikamien lukumäärä on poikkeava, normaalin 7 nikaman sijaan näillä koirilla on 6 tai 8 lannenikamaa. Se voidaan nähdä sivusuunnasta otetusta röntgenkuvasta (koira on kuvattaessa kyljellään), jossa ristiluun lisäksi näkyy koko lanneranka.

Muutos	Kuvaus
LTV0	Ei muutoksia
LTV1	Jakautunut ristiluun keskiharjanne (S1–S2) tai muu lievästi normaalista poikkeava rakenne
LTV2	Symmetrinen välimuotoinen lanne-ristinikama
LTV3	Epäsymmetrinen lanne-ristinikama
LTV4	6 tai 8 lannenikamaa

Nikamien epämuotoisuuden arviointi tehdään epämuodostuneiden nikamien määrän mukaan asteikolla VA0 (normaali) – VA4 (vaikea).

Spondyloosi arvostellaan havaittujen luupiikkien, silloittumien ja saarekkeiden määrän mukaan asteikolla SP (puhdas) - SP4 (vaikea).

Ennen virallisten selkätutkimusten käyttöönottoa on lonkkalausuntojen yhteydessä tullut esiin joitain yksittäisiä muutoksia lannerangan alueella, lähinnä sakralisaatiota (6 lannenikamaa normaalin 7 sijaan). Kennelliitto on ilmoittanut niitä sivulöydöksenä koirien omistajille, jotka ovat toimittaneet tietoja edelleen rotujärjestölle. Aineisto on kuitenkin ollut vähäistä ja satunnaista.

Bretonien omistajat ovat ilmoittaneet yksittäisiä koiria, joilla on ollut selän kipuoireita ja niillä on todettu virallisessa tutkimuksessa LTV-muutos. Myös ennen mahdollisuutta selkälausuntoon, ovat omistajat tehneet joitain ilmoituksia selkäkivuista ja takaraajojen liikkumishäiriöistä vanhenevilla koirilla. Kyseiset koirat ovat olleet lonkiltaan terveitä. LTV-muutosten seuranta perustuu ensisijaisesti virallisiin LTV-lausuntoihin, myös omistajien ilmoittamista selkäoireista otetaan tietoa vastaan.

⁴² Suomen Kennelliitto. [Perinnölliset selkämuutokset](#). 1.1.2026.

Bretonin PEVISA-ohjelma ja Suomen Kennelliiton rekisteröintiehdot asettavat selkien suhteen seuraavat jalostusrajoitukset: ESITYS

- [Selkäkuvauslausunto LTV ja VA yli 12 kk ikäisenä.](#)
- [Spondyloosilausunnon SP4 saanut koira asetetaan jalostuskieltoon.](#)

Lisäksi on huomioitava:

- Tuloksen LTV1, LTV2, LTV3 tai LTV4 saanut, oireeton koira suositellaan yhdistettävän vain koiran kanssa, jolla ei ole LTV-muutoksia (LTV0). Tällaisten yhdistelmien jälkeläiset suositellaan kuvattavaksi, jotta LTV:n periytymisestä ja merkityksestä saadaan lisää tietoa.
- VA- tai SP-muutoksia omaava, oireeton koira suositellaan yhdistettävän ominaisuuden suhteen puhtaaksi (VA0 tai SP0) todettuun selkään.
- Selkää oireilevat suositellaan jätettäväksi pois jalostuksesta.
- Selän rakenteellisen vian tai heikkouden takia [kirurgisesti korjatut koirat tulee merkitä jalostuskieltoon](#) Suomen Kennelliiton jalostusstrategian mukaisesti.

Selkäsairauksien esiintyminen bretoneilla Suomessa

Bretonien selkätuloksia on saatavilla selvästi aiempaa enemmän. Rodun harrastajat aktivoituivat kuvauksissa, kun eriasteisten LTV-muutosten yleisyys alkoi käydä ilmi. Taulukko osoittaa LTV-tutkimusmäärien kasvun viimeisen viiden vuoden aikana. Muiden lausuntotyyppien määrä on kasvanut suurin piirtein samaan tahtiin. Vuosina 2020–2024 syntyneistä bretoneista LTV-lausunto on hieman yli neljännesosalla, kun edellisenä viisivuotiskausena osuus oli vain 10 %. Etenkin nuorimmille ikäluokille odotetaan vielä lisää kuvaustuloksia, sillä ne eivät ole vielä keskimääräisessä tutkimus- tai jalostusiässä.

Taulukko 20. LTV-tutkittujen bretonien osuuden kehitys syntymävuoden mukaan. KoiraNet 1.1.2026.

Ajanjakso	Rekisteröintejä	Tutkittuja	Tutkittujen osuus
2008–2014	820	15	2 %
2015–2019	509	51	10 %
2020–2024	412	108	26 %

LTV-lausuntoja bretoneilla on kaikkiaan 174 eri koiralla, VA-lausuntoja 137 koiralla ja spondyloosilausunto 76 koiralla. LTV-muutoksia on todettu 89 bretonilla, eli 51 %:lla tutkituista. Nikamien epämuotoisuutta on havaittu 17 bretonilla eli 12 %:lla lausunnon saaneista. Niitä yksi niistä on saanut tuloksen VA3 (keskivaikea) ja kaikki muut VA1 (lievä). Spondyloosi on todettu kuudella bretonilla, eli 8 %:lla spondyloosilausunnon saaneista. (KoiraNet 10.1.2026).

Suurin osa selkätutkimuksista tehdään nykyään rutiiniluontoisesti osana koiran muita virallisia terveystarkastuksia. Aiemmin kivun takia tutkittujen osuus oli mahdollisesti aineistossa ylliedustettuna, mutta kuvausmäärien lisääntyttä näin ei ole syytä enää olettaa.

Taulukko esittää LTV-tutkimusten kokonaismäärän ja muutosten jakauman. Normaali lanne-ristinikama (LTV0) on todettu 49 %:lla tutkituista.

Taulukko 21. Yhteenveto kaikista bretonien LTV-tuloksista. KoiraNet 1.1.2026

Ajanjakso	Tutk	LTV0		LTV1		LTV2		LTV3		LTV4	
		kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%

2013–2025	174	85	49 %	49	28 %	7	4 %	10	6 %	9	5 %
-----------	-----	----	------	----	------	---	-----	----	-----	---	-----

Selkäsairauksien esiintyminen bretoneilla eräissä muissa maissa

Ulkomaista vain Norjan ja Ruotsin tiedetään noteeranneen LTV:n yleisyys bretonilla. Ruotsissa on keskusteltu LTV-kuvausvaatimuksen lisäämisestä rekisteröintiehtoihin ja suositellaan jalostuskoirien kuvausta jo nyt.⁴³ He ohjaavat lähettämään kuvat suomalaiseen INCOG-lausuntopalveluun. INCOG-tietokantaan on kirjattu 13 kpl ruotsalaisten ja norjalaisten bretonien LTV-tuloksia. Niissä on todettu kaikkia LTV:n muotoja LTV0-4.⁴⁴

Norjan Kennelliitto ilmoittaa lonkkatuloksen yhteydessä omistajalle, jos kuvissa havaitaan selkeä LTV1-3-muutos. Merkintää ei toistaiseksi kirjata Norjan Kennelliiton tietokantaan, vaan tiedottaminen on omistajan vastuulla.⁴⁵ Norjan bretonikerho suosittelee, ettei LTV2 ja LTV3-tuloksen saaneita koiria yhdistetä.⁴⁶ Se julkaisee omistajan ilmoittaman LTV-statuksen pentulistallaan, mutta on huomioitava, ettei merkintä "LTV:tä ei havaittu" sulje pois kaikkia LTV:n muotoja (mm. LTV4 ei nähdä lonkkakuvasta).

Vuonna 2024 julkaistiin norjalainen laaja LTV-tutkimus,⁴⁷ jossa bretoneilla raportoitiin 14 tutkimuksessa mukana olleen rodun joukosta eniten LTV-muutoksia. Bretoni valikoitui mukaan, koska rodulla ennakoitiin olevan runsaasti LTV-muutoksia. Tutkimus toteutettiin vuosina 2014–2022 Norjassa otettujen lonkkakuvien perusteella. Koska käytettävissä oli ainoastaan lonkkakuvat, tutkimuksessa luokiteltiin vain LTV:n tyypit LTV0-LTV3. Lantion sivukuvan puuttuessa LTV4-muutoksia ei voinut havainnoida. Suomen asteikosta arviointi poikkesi myös LTV1-lausunnon osalta. Sen peruste oli jakautunut ristiluun keskiharranne (S1-S2), kun taas Suomessa myös muut lievät poikkeamat voivat johtaa LTV1 lausuntoon, kuten lyhyt ja takana sijaitseva L7-nikama (Suomessa bretonien yleisin LTV-muutos).

Taulukko 22. LTV0-3 yleisyys bretoneilla norjalaisen LTV-tutkimuksen aineistossa.

Tutkittuja yht.	LTV0		LTV1		LTV2		LTV3	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%
835	440	53,8 %	103	13,2 %	198	23,7 %	85	10,2 %

Norjalaisessa aineistossa LTV-muutosten esiintyvyys bretoneilla on 46,2 %. Tulos on linjassa suomalaisten bretonien LTV-tulosten kanssa, vaikka yksittäisten muutostyyppien jakaumassa on eroja. Aiemmin mainitut arviointikriteerien eroavaisuudet ovat voineet vaikuttaa erityisesti LTV0- ja LTV1-muutosten osuuksien eroihin aineistojen välillä. Norjan aineistossa LTV0-tulokseen sisältyy hyvin todennäköisesti koiria, jotka Suomessa olisivat saaneet LTV4- tai LTV1-lausunnon.

KYYNÄRNIVELEN KASVUHÄIRIÖ (elbow dysplasia, ED)

Kyynärnivelen kasvuhäiriö on nivelsairaus, josta on eri muotoja. Periytymiseen vaikuttaa useita geenejä, ja myös ympäristökijät vaikuttava sairauden ilmenemiseen.⁴⁸

Ensimmäiset oireet alkavat keskimäärin 4-7 kk iässä, mutta usein ne huomataan vasta aikuisiällä nivelrikon edetessä, mikä on yleensä kaikkien kyynärnivelen kasvuhäiriöiden seurauksena. Oireet ovat saman-

⁴³ Ruotsin Bretonikerho: [Lumbosacral Transitional Vertebrae \(LTV\)](#). 5.1.2026

⁴⁴ [INCOG Lausuntopalvelu](#). 5.1.2026

⁴⁵ Norjan Bretonikerho: [LTV / Lumbal Transitional Vertebrae](#). 5.1.2026

⁴⁶ Norjan Bretonikerho: [NBKs generelle retningslinjer for avl og publisering av kull](#). 5.1.2026

⁴⁷ Norjalainen tutkimus, 2024: [Lumbosacral transitional vertebra in 14 dog breeds in Norway](#). 5.1.2026

⁴⁸ Suomen Kennelliitto: [Kyynärnivelen kasvuhäiriöt](#). 1.1.2026

kaltaisia nivelkipuja kuten lonkkanivelen kasvuhäiriössä, tyypillisesti eturaajojen ontuminen, joka voi pahentua rasituksessa tai olla voimakkainta levon jälkeen. Ontumisen havaitseminen voi olla vaikeaa, jos kasvuhäiriö on molemmissa kyynärissä.

Kyynärongelmat invalidisoivat koiraa kuitenkin yleensä lonkkia pahemmin, sillä etuosa kantaa suurimman osan koiran painosta. Hoito perustuu lähinnä ennaltaehkäisyyn ja oireiden lievittämiseen.⁴⁸

Kyynärniveldysplasian vastustaminen

Aste	Kuvaus
0	Ei muutoksia
1	Lievät muutokset
2	Kohtalaiset muutokset
3	Voimakkaat muutokset

Kyynärniveldysplasiaa seurataan virallisella kyynärtutkimuksella. Kyynärät kuvataan vähintään 12 kk ikäisenä ja arvioidaan IEWG:n kansainvälisellä kyynärniveldysplasian arvosteluasteikolla.⁴⁹

Kasvuhäiriömuutoksia on kaikissa dysplasian asteissa 1-3, ainoastaan 0/0 kyynärät ovat terveet. Bretonneilla esiintyneet muutokset ovat olleet pääosin lieviä, mutta sairauden invalidisoivan ja kipua aiheuttavan luonteen vuoksi niihinkin on suhtauduttava kriittisesti.

Bretonin PEVISA-ohjelma ja Suomen Kennelliiton yleiset rekisteröintiehdot asettavat kyynärien suhteen seuraavat jalostusrajoitukset: ESITYS

- Kyynärkuvauslausunto yli 12 kk ikäisenä.
- Kyynärtuloksen 3 saanut koira asetetaan jalostuskieltoon.

Lisäksi on huomioitava:

- Kyynärtuloksen 1 saaneen koiran jalostuspäätöksessä on tehtävä huolellinen kokonaisarvio koiran jalostusarvosta. Sen saa yhdistää vain virallisen kyynärlausunnon 0/0 saaneeseen partneriin, jonka suvussa ei ole ilmennyt riskiä kyynärniveldysplasiaan. Tällaisten yhdistelmien jälkeläiset tulisi kyynärkuvata.
- Kyynärnivelten synnynnäisen rakenteellisen vian tai heikkouden takia operoidut koirat tulee merkitä jalostuskieltoon Suomen Kennelliiton jalostusstrategian mukaisesti.

Kyynärniveldysplasian esiintyminen Suomessa ja ulkomailla

Bretonneilla kyynärkuvausten määrä on kasvanut, koirista 30-40 % tutkitaan. Yhä useampi kuvauttaa kyynärät lonkkakuvausten yhteydessä. Ajanjaksolla 2006–2025 on 382 bretonilla kyynärtulos. Taulukosta on nähtävissä tutkimusmäärien selvä kasvu, kun verrataan 5-vuotisjaksoja 2016–2025 ja 2006–2015.

Tutkituista 91 %:lla eli suurimmalla osalla molemmat kyynärät ovat olleet terveet tuloksella 0/0. Yhteensä 27 koiralla tuloksena on ollut aste 1, kuudella koiralla aste 2 ja yhdellä koiralla aste 3. Tiedossa on myös yksi koira, joka operoitu kyynäristään.

⁴⁹ Suomen Kennelliitto: Ohje kyynärnivelen kasvuhäiriöiden röntgenkuvauksista ja luokituksesta. 1.1.2026

Taulukko 23. Yhteenveto 2006–2025 lausutuista bretonien kyynärtuloksista 10 vuoden jaksoissa. Tutkimustulos on huomioitu koiran huonomman kyynärän mukaan. Lähde: KoiraNet 1.1.2026

Ajanjakso	Yht. tutkittuja	0		1		2		3	
		kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%
2006–2015	101	94	93 %	4	4 %	2	2 %	1	1 %
2016–2025	281	254	90 %	23	8 %	4	1 %	0	0 %

Tuontimaissa kyynäriä ei tiettävästi juuri tutkita ja tietoa on saatavilla vähän. Ruotsissa on virallinen kyynärlausunto 92 bretonilla, joista 85 (92 %) on saanut tuloksen 0. Kahdeksan koiran (8 %) kyynärät ovat osoittaneet dysplasiaa; viisi koira on saanut tuloksen 1, yksi koira tuloksen 2 ja yksi koira tuloksen 3.⁵⁰

POLVILUMPION SIIJOILTAANMENO (patellaluksaatio)

Patellaluksaatio tarkoittaa takaraajan polvilumpion luiskahtamista pois paikoiltaan. Tyypillinen havainto on raajan hetkittäinen koukistaminen ylös koiran liikkua. Kun lumpio palautuu paikoilleen, koira jatkaa liikettä normaalisti. Oireilu alkaa usein tapaturman jälkeen, vaikka taustalla on synnynnäinen ja perinnöllinen polven rakenteen heikkous. Tyypillisesti takajalan asento on virheellinen, esim. liian suorat kulmaukset, sekä polvilumpion telaurat ovat liian matalat.⁵¹ Patellaluksaation seurauksena on usein liikumisvaikeuksia, kipua ja toistuessaan se altistaa nivelrikolle.

Ongelma voi pahentua ajan myötä, eikä nuorena saatu tulos välttämättä ole lopullinen.⁵¹

Hoitotarve riippuu ongelman vakavuudesta. Lieviä muotoja hoidetaan levolla ja kipulääkityksellä, vakavammat edellyttävät yleensä kirurgista hoitoa,⁵¹ etenkin aktiivisella käyttökoiralla. Polvien leikkaus on kallis toimenpide, etenkin kun usein on tarve operoida molemmat polvet, ja edellyttää muutaman kuukauden toipumisaikaa sekä huolellista kuntoutusta. Toipumisen onnistuessa hyvin, koira voi palata normaaliin arkeen ja metsästyskäyttöön. Leikkaus ei ole riskitön, etenkin vakavimpien asteiden ennuste voi olla heikko seurakoirallekin.

Patellaluksaation vastustaminen

Patellaluksaatiota seurataan virallisella polvitutkimuksella, sekä omistajien ilmoitusten perusteella.

Virallista polvitutkimusta varten koiran tulee olla vähintään 12 kk ikäinen. Eläinlääkäri tutkii polvet tunnustelemalla ja antaa lausunnon Putnamin asteikolla 0-4.⁵¹ Aste 0 tarkoittaa tervettä polvea. Aste 1 on tavallisesti oireeton. Asteissa 2-4 polvilumpio menee pois paikoiltaan tietyssä asennossa, tai on pysyvästi pois paikoiltaan, ja yleensä koiralla on liikkumisvaikeuksia.⁵¹ Alle 3-vuotiaalle koiralle annettu lausunto on voimassa kaksi vuotta, kun taas yli 3-vuotiaalle eliniän.⁵²

Omistajien ilmoitukset oireilevista tai operoiduista koirista ovat tärkeitä. Alle 12 kk ikäisenä operoidut koirat eivät voi myöhemmin saada virallista polvitutkimuslausuntoa, vaan ainoastaan epävirallisen tuloksen, joka ei nouse jalostustietokannan tilastoihin. Virallinen lausunto saattaa jäädä myös pyytämättä ennen leikkaukseen menemistä. Siksi omistajia pyydetään ilmoittamaan epäviralliset tulokset sekä polvistaan operoidut koirat suoraan SSK:n terveysilmoituslomakkeella⁵³ jalostustoimikunnalle.

Aste	Kuvaus
0	Polvilumpio ei luksoidu.

⁵⁰ Ruotsin Kennelliitto: [SKK Avelsdata](#) / Raser / Listor. 5.1.2026.

⁵¹ Suomen Kennelliitto: [Polvilumpion sijoiltaanmeno \(patellaluksaatio\)](#). 1.1.2026.

⁵² Suomen Kennelliitto: [Polvilumpioluksaatiotutkimus kertoo pysyykö patella paikoillaan](#). 1.1.2026.

⁵³ Saksanseisojakerho: [Terveysilmoitus](#).

1	Polvinivel on lähes normaali.
2	Polvilumpio on tavallisesti paikoillaan raajan ollessa ojennettuna.
3	Polvilumpio on yleensä luksoituneena.
4	Polvilumpio on pysyvästi sijoiltaan.

Suomen Kennelliitto asettaa patellaluksaatiolle seuraavan jalostusrajoituksen:

- Patellaluksaatiodiagnoosin 4 saanut koira asetetaan jalostuskieltoon.

Lisäksi on huomioitava:

- Patellaluksaatiodiagnoosin 2 tai 3 saanutta koiraa ei saa käyttää jalostukseen.
- Patellaluksaatiotuloksen 1 saaneen oireettoman koiran jalostuspäätöksessä on tehtävä huolellinen kokonaisarvio koiran jalostusarvosta. Sen saa yhdistää vain polvilausunnon 0/0 saaneeseen partneriin, jonka suvussa ei ole ilmennyt riskiä polviongelmien. Tällaisten yhdistelmien jälkeläiset tulisi tutkia patellaluksaation osalta.
- Polvien synnynnäisen rakenteellisen vian tai heikkouden takia kirurgisesti korjatut koirat tulee merkitä jalostuskieltoon Suomen Kennelliiton jalostusstrategian mukaisesti.

Patellaluksaation esiintyminen bretoneilla Suomessa ja ulkomailla

Suomessa kaikkiaan 95 bretonilla on virallinen polvitutkimustulos. Niistä suurimmalla osalla 94 % (89 koiraa) molemmat polvet ovat olleen terveitä tuloksella 0/0. Viidellä koiralla on todettu patellaluksaation aste 1, ja yhdellä koiralla aste 3.

Tiedossa on myös joitain, pääosin keskenään erisukuisia, operoituja bretoneita, jotka eivät näy tilastossa. Alle 12 kk ikäiset koirat voivat saada vain epävirallisia tuloksia, jotka eivät näy tilastoissa. Omistajien ilmoitukset oireilevista, operoiduista ja epävirallisen tuloksen saaneista koirista ovat ensiarvoisen tärkeitä, ettei päädytä yhdistämään kahta sukulinjaa, joissa patellaluksaatiota ilmenee.

Taulukko 24. Yhteenveto bretonien virallisista polvitutkimuksista 10 vuoden jaksoissa 2006–2025. Tutkimustulos on huomioitu koiran huonomman polven mukaan. Lähde: KoiraNet 1.1.2026

Ajanjakso	Yht. tutk.	0		1		2		3		4	
		kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%
2016–2025	76	76	95 %	3	4 %	0	0 %	1	1 %	0	0 %
2006–2015	12	10	83 %	2	17 %	0	0 %	0	0 %	0	0 %

Ulkomailta on bretonien patellaluksaatiosta tietoa niukasti saatavilla. Ruotsissa on virallinen polvilau-sunto yhdellä bretonilla, joka on saanut tuloksen 0.⁵⁴ Norjan bretonikerholla on tiedossa yksittäisiä pa-tellaluksaatio -tapauksia.⁵⁵

MUITA BRETONEILLA SATUNNAISESTI ESIINTYVIÄ SAIRAUKSIA JA VIKOJA

⁵⁴ Ruotsin Kennelliitto: [SKK Avelsdata](#) / Raser / Listor. 5.1.2026.

⁵⁵ Norjan bretonikerho: [Breton – arvelige eller antatt arvelige sykdommer – en oversikt](#). 6.1.2026.

Seuraavista vioista ja sairauksista on suomalaisilla bretoneilla tavattu lähinnä yksittäisiä tapauksia, mutta niiden esiintymistä halutaan seurata, jotta ne eivät pääse huomaamatta yleistymään rodussa. Sairauskohtaiset jalostussuositukset kohdassa [ULKOMUOTO](#)

[Bretonin ulkomuodon tulee tukea rodun](#) käyttötarkoitusta metsästyskoirana, pyrkien rotumääritelmän mukaiseen rotutyyppiin. Jalostuksen tavoitteena on säilyttää bretonille ominainen tiivis, neliömäinen ja tasapainoinen rakenne sekä riittävä rungon ja raajaluuston vahvuus ilman lioittelua. Huomiota kiinnitetään myös terveeseen liikkeeseen, kokoon ja pään muotoon.

Tavoite 2026–2030	Suunnitellut toimenpiteet
<p>Tietoisuus oikeasta rotutyypistä ja eri yksilöiden ulkomuodon tasosta lisääntyy:</p> <p>1) Junkkariin osallistuu ikäluokasta noin 50 % (nyt 38 %), ja näyttelyihin 50 % (nyt 40–50 %).</p>	<p>Tarkistetaan urostiedusteluihin jalostuskoirien ulkomuoto ja koko. Ohjataan välttämään yhdistelmiä, joissa molemmilla samoja virheitä.</p> <p>Kannustetaan Junkkariin, jotta saadaan tietoa ulkomuodosta. Kuvataan kaikki ikäluokat.</p> <p>Kannustetaan näyttelyyn tai aikuisten koirien jalostustarkastukseen yli 4 v koirien kanssa.</p> <p>Tuodaan ulkomailta ulkomuodoltaan erinomaisia koiria parantamaan ulkomuotoa.</p> <p>Ulkomuototuomareiden koulutus.</p>

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille.

- Polven ristsidevaurio – operoitua koiraa ei saa käyttää jalostukseen.
Yleensä aluksi osittainen ja vähitellen etenevä vaurio, joka lopulta johtaa ristsiteen pettämiseen kokonaan. Taustalla on useita perinnöllisiä altistavia tekijöitä.⁵⁶ Vaatii yleensä kirurgista hoitoa ja pitkän kuntoutuksen. Tiedossa ainakin parikymmentä bretonia, joilla on ollut polven ristsidevamman.
- Iho-ongelmat/atopia/allergia – oireilevaa / lääkittyä koiraa ei saa käyttää jalostukseen.
Koiran kutinan syy on aina selvitettävä huolellisesti. Atopiaan liittyy usein myös korvatulehdukset.⁵⁷ Elinikäiset iho-ongelmat laskevat koiran elämänlaatua huomattavasti. Tiedossa olevien oireilleiden bretonien määrä on pieni, mutta ongelmat keskittyvät voimakkaasti. Seuranta perustuu omistajien ilmoituksiin.
- Autoimmuunisairaudet – sairasta koiraa ei saa käyttää jalostukseen
Joukko sairauksia, joissa yksilön immuunijärjestelmä hyökkää sen omia kudoksia vastaan. Ne ovat usein vakavia, kroonisia ja perinnöllisiä. Bretoneilla on tiedossa muutamia, omistajien raportoimia tapauksia.
- Epilepsia – epileptikkaa tai vastaavasti oireilevaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen.
Aiheuttaa toistuvia kohtauksia, joiden oireet ja vaikeusaste vaihtelevat.⁵⁸ Tiedossa on noin kymmenen omistajien raportoimaa epilepsiadiagnoosia sekä muutamia epilepsiaa muistuttavia kohtauksia ilman diagnoosia. Pohjoismaista ja myös muualta maailmalta on tietoa satunnaisista tapauksista.

⁵⁶ Suomen Kennelliitto. [Polven ristsidevaurio](#). 1.1.2026.

⁵⁷ Suomen Kennelliitto. [Koiran atopia](#). 1.1.2026.

⁵⁸ Suomen Kennelliitto. [Koiran epilepsia](#). 1.1.2026.

- Sydänsairaudet – jalostusohjeet Kennelliiton ohjeistuksen mukaisesti ⁵⁹
Koirilla esiintyy useita sydänsairauksia, joiden vakavuus vaihtelee.⁵⁹ Rodussa on tiedossa yksittäisiä sydänsairauksia. Seuranta perustuu virallisiin tutkimuksiin ja omistajien ilmoituksiin. Sydänsairasta koiraa ei tule lähtökohtaisesti käyttää jalostukseen.
- Osteokondroosi – sairasta, tulkinnanvaraista tai operoitua koiraa ei saa käyttää jalostukseen.
Osteokondroosi OC/OCD on kasvuhäiriö, joka voi ilmetä melkein missä tahansa nivelessä.⁶⁰ Tiedossa on pari omistajan ilmoittamaa bretonia, jolta on leikattu olkanivelen irtopalat.
- Napatyryä – operoituja tai suuren tyrän omaavia koiria ei saa käyttää jalostukseen
Lievä tyrä voi korjautua itsestään, suuret suositellaan korjaamaan kirurgisesti. Vaikeissa tapauksissa pennun voi joutua lopettamaan. Omistajilta ja kasvattajilta saatujen tietojen mukaan rodussa esiintyy jonkin verran napatyryä. Lieviä, oireettomia tapauksia voi käyttää jalostukseen vain perustellusta syistä.

Rotujärjestön terveystilasto

Rotujärjestöllä on vuodesta 2013 ollut käytössä terveys- ja käytöskysely, jonka kautta kasvattajien ja omistajien toivotaan ilmoittavan koiriensa terveystilanteesta, mm. sairauksista, synnynnäisistä vioista ja kuolinsyistä. Ilmoitus toivotaan täytettävän mahdollisimman monesta, myös täysin terveistä ja normaalin käytöksen omaavista koirista. Ilmoituksen voi tehdä koiran iästä riippumatta, ja muutoksista voi tehdä uuden ilmoituksen. Yli 2-vuotiaille koirille merkitään rotujärjestön tietokantaan koiran tietoihin ”Koirasta on tehty terveystilasto”. Myös ilmoitetut ongelmat kirjataan näkyville tietokantaan.

Keväällä 2019 terveystilaston täyttäminen lisättiin vaatimukseksi rotujärjestön pentulistan ”jalostusvaatimukset täyttävä yhdistelmä” -merkinnän saamiselle. Tämä on lisännyt ilmoituksia terveistä koirista. Lomakkeen täyttämistä on myös pyydetty kohdennetusti niiltä, jotka ovat maininneet muussa yhteydessä koiransa terveysongelmista. Tämän vuoksi kyselyn tulosten pohjalta ei voida tehdä johtopäätöksiä siitä, kuinka paljon koko populaatiossa on ongelmista kärsiviä koiria suhteessa täysin terveisiin koiriin.

Kyselyn vastausmäärä on edelleen melko pieni, siihen on vastattu bretonien osalta 272 kertaa vuosina 2013–2025. Ilmoituksia on tehty sekä nuorista koirista että ilmoitushetkellä jo kuolleista koirista. 69 prosentilla ei ole ilmoitettu mitään terveyteen liittyviä huomioita. Muut huomiot esitetään Taulukko 26. Sitä tarkastellessa on hyvä huomioda, että samalla koiralla voi olla ilmoitettuna useita ongelmia.

Taulukko 25. Saksanseisojakerhon terveys- ja käytösilmoitusten määrä bretoneilla 2013-2025.

Aika	Yht.	Terveys OK
2021–2025	139	107
2013–2020	133	82

Taulukko 26. Saksanseisojakerhon terveys- ja käytösilmoituksessa ilmoitetut viat ja sairaudet 2013–2025.

Määrä	Sairaus tai vika
Luusto- ja nivelsairaudet	
6	patella luksaatio
3	polven ristisidevaurio, operoitu
5	lonkkien nivelrikko / vakava lonkkavika
2	takaosan heikkous

⁵⁹ Suomen Kennelliitto. [Koirien sydänsairaudet ja niiden diagnostiikka](#). 1.1.2026.

⁶⁰ Suomen Kennelliitto. [Olkanivelen osteokondroosi](#). 1.1.2026.

5	muu nivelrikko
2	osteokondroosi, OCD (olkapää, kinnernivel)
4	selän oireet (selkäkipu LTV2, välilievynpullistuma, spondyloosi LTV1, spond. LTV2)
3	LTV-muutos, oireeton (LTV2, LTV3)
Immuunijärjestelmän sairaudet ja häiriöt	
10	allergia / atopia / viljaherkkyys / toistuvat iho- tai korva-ongelmat
2	lievät iho-oireet / ihottuma
4	autoimmuunisairaus (aivokalvon tulehdus SRMA, autoimmuuni pesäkkeellinen aivotulehdus, autoimmuuni meningiitti)
1	addinsonin tauri
Muut sairaudet	
7	epilepsia tai epileptisiä kohtauksia
5	sydänsairaus (mm. PDA, mitraaliläpän vuoto, eteiskammion rappeuma, sivuääni)
4	kasvainsairaudet
3	kaihi
1	munuaisten vaajatoiminta
1	diabetes inspidus
1	cushingin tauti
2	vatsaoireet
2	hammassairaus
1	sylikirauhasen tulehdus
1	eturauhastulehdus, kastroitu
1	toistuvat anaalirauhastulehdukset
1	toistuvat virtsatietulehdukset
1	kohtutulehdus
Viat	
2	napatyra
2	hammaspuutokset
1	alapurenta
1	häntämutka
1	kivesvika

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Koiranomistaja voi kirjata koiran kuolinsyyt sekä -ajan Kennelliiton jalostustietojärjestelmään. Kirjaus on tehty 494 bretonille. Niiden keskimääräinen kuolin ikä on ollut 11 v 1 kk.⁶¹

Yleisin kuolinsyy on vanhuus (luonnollinen tai lopetus). Vanhuuteen kuolleiden keskimääräinen elinikä on 13 v 9kk vuotta. Toiseksi yleisimmäksi kuolinsyyksi on erilaiset kasvainsairaudet ja syövät, kyseessä on pääosin yli 10-vuotiaat koirat. Rodun tapaturma-alttius ilmenee kuolinsyyissä, sillä tapaturmat ovat kolmanneksi yleisin kuolinsyy.

Kuolinsyytilastosta voidaan todeta rodun olevan pitkäikäinen. Kuolleet koirat ovat pääosin iäkkäitä lukuun ottamatta tapaturmissa kuolleita. Listalta ei nouse esille merkittäviä sairauksia, joita ei olisi huomioitu jalostuksen tavoiteohjelmassa.

Taulukko 27. Bretonien kuolinsyytilasto, KoiraNet 18.12.2025.

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä
Hengitystiesairaus	11 vuotta 10 kuukautta	5

⁶¹ Lähdeaineistosta on poistettu kahden koiran ikä. Niille on kirjattu epärealistinen kuolinikä (38v ja 20v 10kk).

<u>Hengitystiesairaus</u>	11 vuotta 8 kuukautta	4
<u>Kurkunpään halvaus</u>	12 vuotta 4 kuukautta	1
<u>Hermostollinen sairaus</u>	8 vuotta 5 kuukautta	5
<u>Epilepsia</u>	8 vuotta 5 kuukautta	3
<u>Hermostollinen sairaus</u>	3 vuotta 1 kuukautta	1
<u>Muu hermostollinen sairaus</u>	13 vuotta 8 kuukautta	1
<u>Immunologinen sairaus</u>	8 vuotta 6 kuukautta	3
<u>Immunologinen sairaus</u>	10 vuotta 10 kuukautta	1
<u>Immuunihemolyyttinen anemia, IMHA, AIHA</u>	11 vuotta 9 kuukautta	1
<u>Muu immunologinen sairaus</u>	2 vuotta 11 kuukautta	1
<u>Kadonnut</u>	19 vuotta 8 kuukautta	1
<u>Kasvainsairaudet, syöpä</u>	11 vuotta 1 kuukautta	67
<u>Hermoston kasvain</u>	6 vuotta 6 kuukautta	2
<u>Ihon tai ihonalaiskudoksen kasvain</u>	12 vuotta 5 kuukautta	7
<u>Kasvainsairaudet, syöpä</u>	11 vuotta 1 kuukautta	21
<u>Luun tai niveltten kasvain</u>	10 vuotta 9 kuukautta	6
<u>Maksan, munuaisten tai suoliston kasvain</u>	10 vuotta 9 kuukautta	7
<u>Muu kasvainsairaus</u>	12 vuotta 4 kuukautta	10
<u>Pernan, sydämen tai verisuonijärjestelmän kasvain</u>	10 vuotta 9 kuukautta	5
<u>Utarekasvain, nisäkasvain</u>	10 vuotta 4 kuukautta	9
<u>Kuollut ilman sairauden diagnosointia</u>	11 vuotta 0 kuukautta	14
<u>Käyttökoira ei sovellu käyttötarkoitukseensa</u>	13 vuotta 2 kuukautta	2
<u>Lopetus ilman sairauden diagnosointia</u>	11 vuotta 8 kuukautta	47
<u>Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi</u>	5 vuotta 0 kuukautta	5
<u>Pelokkuus</u>	6 vuotta 11 kuukautta	2
<u>Vihaisuus</u>	3 vuotta 11 kuukautta	2
<u>Yksinolo-ongelmat</u>	3 vuotta 6 kuukautta	1
<u>Luusto- ja nivelsairaus</u>	8 vuotta 4 kuukautta	17
<u>Kyynärniveldysplasia ja sen seurauksena kehittyvä nivelrikko</u>	10 vuotta 11 kuukautta	1
<u>Lonkkaniveldysplasia ja sen seurauksena kehittyvä nivelrikko</u>	7 vuotta 8 kuukautta	6
<u>Luusto- ja nivelsairaus</u>	8 vuotta 8 kuukautta	4
<u>Muu luuston tai niveltten sairaus</u>	6 vuotta 2 kuukautta	2
<u>Nivelrikko, artroosi, muualla kuin lonkissa tai kyynärnivelistä</u>	10 vuotta 3 kuukautta	1
<u>Polven ristisidevaurio</u>	11 vuotta 1 kuukautta	2
<u>Polvilumpion sijoiltaan meno, patellaluksaatio</u>	4 vuotta 11 kuukautta	1
<u>Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus</u>	7 vuotta 0 kuukautta	9
<u>Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus</u>	8 vuotta 6 kuukautta	3
<u>Maksan vajaatoiminta</u>	9 vuotta 8 kuukautta	1
<u>Muu maksan tai ruoansulatuskanavan sairaus</u>	7 vuotta 0 kuukautta	4
<u>Ruokatorven laajentuma, megaesofagus</u>	0 vuotta 2 kuukautta	1
<u>Muu sairaus, jota ei ole listalla</u>	9 vuotta 4 kuukautta	23
<u>Pennun synnynnäinen vika tai epämuodostuma</u>	0 vuotta 6 kuukautta	1
<u>Sydämen tai sydänverisuonten kehityshäiriö</u>	0 vuotta 6 kuukautta	1
<u>Selkäsairaus</u>	10 vuotta 11 kuukautta	6
<u>Muu selkäsairaus</u>	14 vuotta 3 kuukautta	1
<u>Selkäsairaus</u>	9 vuotta 6 kuukautta	2
<u>Takaselän kipu-halvaus-oireyhtymä, cauda equina -oireyhtymä</u>	10 vuotta 8 kuukautta	3
<u>Sisäeritysrauhasten sairaus</u>	11 vuotta 10 kuukautta	3
<u>Muu sisäeriterauhasten sairaus</u>	13 vuotta 3 kuukautta	1

<u>Sisäeritysrauhasten sairaus</u>	11 vuotta 1 kuukautta	2
Sydänsairaus	12 vuotta 1 kuukautta	10
<u>Muu sydämen sairaus tai vajaatoiminta</u>	12 vuotta 2 kuukautta	5
<u>Sydämen läppävuoto, endokardoosi</u>	13 vuotta 4 kuukautta	3
<u>Sydänsairaus</u>	10 vuotta 3 kuukautta	2
Synnytysvaikeus	3 vuotta 7 kuukautta	1
<u>Kuollut synnytykseen tai sen komplikaatioihin</u>	3 vuotta 7 kuukautta	1
Tapaturma tai liikennevahinko	5 vuotta 1 kuukautta	42
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	13 vuotta 9 kuukautta ⁶²	154
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	12 vuotta 4 kuukautta	13
<u>Kohtutulehdus, pyometra</u>	12 vuotta 7 kuukautta	8
<u>Munuaisten vajaatoiminta</u>	12 vuotta 4 kuukautta	1
<u>Muu virtsatie- tai lisääntymiselinten sairaus</u>	10 vuotta 11 kuukautta	1
<u>Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus</u>	12 vuotta 4 kuukautta	3
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	10 vuotta 10 kuukautta	66
Kaikki yhteensä	11 vuotta 1 kuukautta ⁶²	494

4.3.4 Lisääntyminen

Rodun lisääntyminen on pääsääntöisesti ongelmaton. Huomattavin ongelma on epäonnistuvien astutusten suuri osuus, vaikka rodun sukuvietti koetaan usein melko voimakkaaksi. Bretonin rakenne ei altista lisääntymisongelmille, mutta joissain tapauksissa täysin hännättömien koirien kohdalla on astutus koettu normaalia hankalammaksi.

Pentuekoko

Bretoneilla pentuekoko 15-vuoden tarkastelujaksolla on keskimäärin 6,1 pentua. Viimeisen sukupolven aikana 2020–2024 keskimääräinen pentuekoko on ollut 5,54. Pentuekoko on pienentynyt hieman.

Taulukko 28. Pentuekoko syntymävuoden mukaan (Koiranet 1.1.2026)

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Pentuekoko	5,4	5,9	5,7	4,8	5,9	5,2	6,5	6,0	5,2	5,7	6,5	6,6	7,4	6,9	7,6

Astumis- ja tiinehtymisvaikeudet

Epäonnistuneita astutuksia tulee vuosittain tietoon muutamista tapauksista lähes kymmeneen tapaukseen. Osuus on rodun melko suuri. Taustalla on useita syitä, jotka johtuvat vaihdellen nartusta ja uroksesta. Progesteronitestejä ja siemennystä hyödynnetään jonkin verran.

Keinosiemennystä on 2020–2025 käytetty 5 kertaa, joka on 6% pentueista. Kaikissa on ollut kotimainen uros, mutta tilanteessa on syystä tai toisesta päädytty keinosiemennykseen. Osuus ei ole poikkeuksellisen korkea.

Taulukko 29. Astutukset ja synnytykset rekisteröintivuoden mukaan 2020–2025 (Kennelliiton rotujärjestöaineisto, koottu 24.1.2026)

Ajanjakso	2020-2022	2023-2025
Pentueet	46	31

⁶² Lähdeaineistosta on poistettu kahden koiran ikä. Niille on kirjattu epärealistinen kuolinikä (38v ja 20v 10kk).

Astutus		
normaali astutus	93 % (43)	94 % (29)
keinosiemennys, tuoresperma	7 % (3)	6 % (2)
Synnytys		
normaali synnytys	87 % (40)	81 % (25)
lääkkein avustettu ⁶³	*	3 % (1)
keisarileikkaus	13 % (6)	16 % (5)

Synnytysongelmat ja pentujen hoitamiseen liittyvät ongelmat nartuilla

Pääsääntöisesti nartut synnyttävät ja hoitavat pennut hyvin. Joskin mm. polttoheikkoutta esiintyy toisinaan. Taulukko 29 esitetään Kennelliiton aineistosta kerätty tieto synnytyksistä 2020–2025. Synnytyksistä 86 % tapahtunut normaalisti, ilman leikkaustarvetta. Tiedossa on niistä kolme tapausta, jossa on tarvittu lääkkeellistä avustusta. Toisinaan tulee myös tietoon, että on tarvittu muuta eläinlääkärin avustusta synnytyksessä. Pentueista 14 % on syntynyt keisarileikkauksella, mikä on hieman suurehko määrä, mutta ei epänormaalin korkea.

Pentukuolleisuus, synnynnäiset viat ja epämuodostumat

Kennelliitolle ilmoitettu pentukuolleisuuden määrä nähdään Taulukko 30. Jaksolla 2020–2022 yhdestä suuresta pentueesta on kuollut 10 pentua, millä on pienessä aineistossa suuri merkitys ja se nostaa kuolleiden osuutta poikkeuksellisen paljon. Tämä huomioiden, tyypillinen pentukuolleisuus on rodulla mallillinen 6-7 %.

Taulukko 30. Pentukuolleisuus rekisteröintivuoden mukaan 2020–2025 (Kennelliiton rotujärjestöaineisto, koottu 24.1.2026).

Ajanjakso	2020–2022	2023–2025
eläviä pentuja	253	185
kuolleita pentuja	28	11
pentukuolleisuus%	11 %	6 %

Rotujärjestöllä on kasvattajille pentuekysely, johon kasvattajat ovat vastanneet vuosina 2021–2024 yhteensä 26 kertaa. Osuus on noin puolet syntyneistä pentueista. Pentuekyselyssä on ilmoitettu seuraavia ongelmia: 11 luovutusiässä kives/kivekset laskeutumatta, 1 todettu kivesvika, 10 napatyryä, 4 häntämutka, 2 ruokatorven laajentuma (eri pentueet), 2 alapurenta, 1 yläpurenta ja 1 allergia.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Ulkomuotoon liittyvät anatomiset piirteet, jotka altistavat rodun yksilöt sairauksille tai lisääntymis- ja hyvinvointiongelmille

Rodulla ei ole sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavia anatomisia piirteitä.

⁶³ * Kennelliiton aineistossa ei ole tietoa 2020–2022 lääkkein avustetuista synnytyksistä, mutta suoraan kasvattajilta tulleiden tietojen mukaan tapauksia on ollut ainakin 2 kpl.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Bretoni on pääosin varsin terve ja pitkäikäinen rotu. Lonkkaniveldysplasian rinnalle on rodulla noussut toinen luusto-ongelma, LTV. Bretoneilla tavataan myös muita koirilla esiintyviä sairauksia ja vikoja, mutta ne ovat satunnaisia ja yksittäisiä. Kuitenkin jalostuksessa tulee kaikkiin arkea, koiran hyvinvointia ja metsästyskäyttöä häiritseviin terveysongelmiin suhtautua vakavasti. Jalostuksen ohjauksessa hyödynnetään PEVISA-ohjelman mahdollisuuksia rodun terveyden ylläpitämiseksi ja edistämiseksi.

Tutkimusaktiivisuus on useiden sairauksien osalta noussut, mikä parantaa jalostusvalintojen luotettavuutta ja antaa realistisemmän kuvan rodun terveystilanteesta.

Lisääntymisen osalta keskeinen ongelma on epäonnistuneiden astutusten suuri määrä.

”Rodut, jotka ovat liittyneet PEVISA-ohjelmaan eivät varmastikaan ole sen sairaampia kuin muut, mutta niiden harrastajat ovat vastuunsa tuntien halunneet soveltaa käytettävissä olevia menetelmiä rotunsa terveyden ylläpitämiseksi.” (Saki Paatsama, Suuri suomalainen koirakirja, 1991).

Keskeisimmät ongelmakohdat

- Lonkkaniveldysplasia: Tervelonkkaisten osuus (noin 45 %) ei ole rodussa kasvanut toivotusti. Populaatiossa C-lonkkaisia (noin 40 %) on runsaasti, ja sen myötä myös jalostuskäytössä.
- Välimuotoinen lanne-ristinikama: LTV-muutoksia on noin puolella (51 %) tutkituista bretoneista. Jotta jalostustyö LTV:n suhteen on mahdollista, tarvitaan tutkittuja jalostuskoiria.
- Kaihi: Kaihin esiintyvyys 2019–2023 Suomessa syntyneissä bretoneissa on vähäinen, alle 1 % tutkituista, mutta tuontikoirissa osuus on ollut huomionarvoinen noin 8 %.
- Kyynärveldysplasia: Kyynärmuutoksia on todettu 9 %:lla tutkituista.
- Seurattava, polviongelmat: Patellaluksaatiota on esiintynyt 6 % tutkituista, lisäksi ristsidevammoja esiintyy satunnaisesti. Polvioperoidusta koirista saadaan toisinaan epävirallista tietoa, mutta varsinkin ristsidevammojen osalta tieto on täysin omistajien ja kasvattajien varassa.
- Seurattava, luonnontöpöhäntä: Luonnontöpöjen osuus on noussut ollen 27 % jaksolla 2016–2025. Töpöhäntien osuutta ei tule lisätä sen jalostusvalintoja rajaavan luonteen vuoksi.
- Seurattava, geneettinen monimuotoisuus: Yleisen terveyden ja elinvoiman kannalta on huolehdittava laajasta jalostuspohjasta ja vältettävä sukusiitosasteiden nousua.
- Seurattava, astutukset: Astutusten toistuva epäonnistuminen vaatii huomiota.

Ongelmien mahdollisia syitä

Lonkissa nykyiset PEVISA-rajoitukset ovat säilyttäneet tilanteen ennallaan ja nopeaa positiivista kehitystä ei ole odotettavissa, sillä C-lonkkaisten jalostuskäyttö on edelleen tarpeen sallia. Tavoitteena ollut tervelonkkaisten osuuden lisääminen on epäonnistunut. Kuvatuista koirista edelleen noin puolet on sairaita (C-D-E). A-lonkkaisten osuus vaikuttaa olevan laskusuunnassa, ja B-C-lonkkaisten osuus kasvussa. Tämä vaikeuttaa mahdollisuutta löytää C-lonkkaiselle koiralle A-lonkkainen partneri. Sen sijaan D-E-lonkkaisten osuus ei ole kasvanut, mikä on asetettujen tavoitteiden mukaista.

A- ja B-lonkkaisten osuutta (nyt noin 45 %) tulisi saada vähitellen nostettua mm. C-lonkkaisten kriittisemmällä jalostuskäytöllä, lonkkaindeksijä hyödyntämällä sekä lonkkakuvattujen osuutta edelleen kasvattamalla. Myös tervelonkkaiset tuontikoirat olisivat tarpeellisia jalostustyöhön.

Lonkkakuvasaktiivisuus on kasvanut selvästi, mikä on jalostustyön kannalta erittäin positiivista. Suurempi kuvattujen lukumäärä tarkoittaa samalla lukumääräisesti useampaa tervelonkkaista yksilöä, jos

tervelonkkaisten osuus säilyy ennallaan. Lisäksi lonkkaindeksin jalostuksellinen hyöty kasvaa mitä enemmän kuvattuja koiria on.

C-lonkkaisten käyttö jalostuksessa on toistaiseksi sallittua geneettisen monimuotoisuuden ja käyttöominaisuuksien edistämiseksi, mutta se ei lähtökohtaisesti edistä lonkkatilannetta. C-lonkkaisia käytetään melko runsaasti, mutta etenkin yhdistettynä B-lonkkaiseen, yhdistelmään voi olla vaikea saada tuotua hyviä lonkkageenejä. Yksittäinen pentue C-lonkkaiselle koiralle voi olla perusteltua korkean lonkkaindeksin, geneettisen monimuotoisuuden ylläpidon tai erityisen hyvien rotuominaisuuksien vuoksi. Useita pentueita teetettäessä tuli tehdä huolellinen kokonaisarviointi ja myös jälkeläisseuranta on aiheellista.

Lonkkaterveyden edistäminen perustui pitkään yksittäisten koirien kuvaustuloksiin. Lonkkaindeksi auttaa hyödyntämään tuloksia tehokkaammin, joten myös sitä on syytä tarkastella jalostusvalinnoissa. Lonkkaindeksien osalta on pyrittävä löytämään yhdistelmä, jolla on indeksien keskiarvo vähintään 100. Jalostusneuvojat kertovat etenkin uusille kasvattajille lonkkaindeksin merkityksestä ja indeksin vaikutuksesta rodun lonkkaterveyteen. Koska keskiarvoinen, indeksin arvon 100 lonkka on nykyään C- ja B-lonkan välillä, kallistuen C-lonkan suuntaan, vain selkeä keskiarvon nostaminen parantaa laskennallisesti jälkeläisten lonkkalausuntuloksia. Muutaman yksikön muutos ei vielä ole merkityksellinen, mutta esimerkiksi keskiarvolla 110 voidaan jo arvioida olevan positiivinen vaikutus.

C–E-lonkkaisten suuri osuus tuonneissa sekä kansainvälisesti vaihtelevalta vaikuttavat arviointikriteerit vaikeuttavat jalostusta. Sekä tuontien ja ulkomaisten urosten lonkkatilanne vaikuttaa merkittävästi rodun kehitykseen. Ne ovat tarpeellisia, mutta niiden valinnassa on lonkkia syytä tarkastella nykyistä kriittisemmin. Valinnanvaraa ulkomailla on runsaasti, joten tuonteja valitessa olisi hyvä etsiä A+A-lonkkaisia yhdistelmiä. Mahdollisuuksien mukaan kannattaa myös laajemmin huomioida suvun lonkkatulokset. Suomessa C-lonkkaista narttua ei saa yhdistää C-lonkkaiseen urokseen, mutta toisaalta on käytetty ulkomaisia ja ulkomailla kuvattuja uroksia, joiden lonkkastatus ei ole luotettavasti vertailtavissa. Aikuiset tuontikoirat ovat aina syytä uusintakuvata Suomessa, jos lonkkatilannetta halutaan edistää.

Selän LTV-muutoksia on vuodesta 2013 lähtien todettu noin puolella suomalaisista tutkituista bretonista. Norjassa tilanne on vastaava. Muutosten määrä bretonipopulaatioissa vaikuttaa olevan poikkeuksellisen yleinen useimpiin muihin rotuihin verrattuna. Tuloksia on nyt saatavilla siinä laajuudessa, että niiden tarkastelu antaa edustavan kuvan rodun tilanteesta. Voidaan olettaa, että selästään tutkimattomien bretonien LTV-muutosten yleisyys on vastaavalla tasolla kuin tutkittujen.

Selkäterveys vaatii huomiota jalostustyössä ja sen mahdollistamiseksi **PEVISA-ohjelmaan 2027 esitetään lisättäväksi selkäkuvausvaatimus**. Tätä tukee myös tieto, että norjalaisessa tutkimuksessa on havaittu yhteys LTV:n ja lonkkanivelen kasvuhäiriön välillä. Jotta jalostus LTV:n suhteen olisi mahdollista, tarvitaan tutkittuja jalostuskoiria. Tutkimusmäärät ovat onneksi nousseet selvästi. Se mahdollistaa valvotun jalostusvalintojen tekemistä, joissa kahta muutoksen omaavaa koiraa ei yhdistetä. Oireetomia LTV1-4 koiria ei ole tarkoituksenmukaista sulkea jalostuksesta pois, mutta niille on tarpeen löytää LTV0-tuloksen saanut jalostuskumppani. Tavoitteena on LTV0 tuloksen saaneiden koirien osuuden kasvattaminen ja oireilevien, LTV2-4-muutoksen omaavien koirien minimointi.

Kaihi on rodun silmäsairauksista yleisin. Aluksi tarkastusluonteiseksi tarkoitettu silmätarkastusvaatimus on osoittautunut pysyvästi tarpeelliseksi jalostuksen ohjauksessa. Nykyiset toimenpiteet eli silmätarkastusvaatimuksen säilyttäminen, kaihidiaagnoosin saaneiden koirien sulkeminen pois jalostuskäytöstä ja riskikujen yhdistämisen välttäminen vaikuttavat estäneen kaihin leviämisen, sillä Suomessa syntyneiden bretonien kaihilöydökset ovat nykyään vähäisiä ja hyvin hallinnassa.

Ulkomaiden kaihitilannetta on seurattava, sillä eri sukuisissa tuontikoirissa sairautta on todettu toistuvasti. Ilman silmätarkastusvaatimusta useita näistä tuontikoirista olisi lähes varmasti käytetty jalostukseen, mikä korostaa tutkimusvaatimuksen tarpeellisuutta suomalaisten bretonien silmäterveyden turvaamisessa. Positiivista on, että ainakin Ruotsissa tilanteeseen on havahduttu.

Kyynärniveldysplasiaa on esiintynyt alle 10 %:lla tutkituista, ja niistä suurin osa on saanut asteikon lievimmän tuloksen 1. Sairauteen on suhtauduttava kriittisesti, sillä eturaajojen nivelrikko invalidisoi koiraa yleensä pahemmin kuin esim. lonkkien nivelrikko. Kyseessä on aktiivinen käyttökoira, joten **vuonna 2027 esitettiin kyynärlausunto lisättäväksi osaksi bretonien PEVISA-ohjelmaa.**

Polviongelmia kuten patellaluksaatiota ja ristisidevammoja esiintyy bretoneilla satunnaisesti. Patellaluksaatiossa ongelmat alkavat usein jo kasvukaudella, ristisidevammat ovat tyypillisempiä aikuisella koiralla. Molemmat ongelmat ovat usein vaativia hoidettavia ja lopputulos voi siltikin olla huono. Sairauden leviämistä populaatioon ei toivota, joten asia toivotaan otettavan vakavasti.

Omistajien ja kasvattajien toivotaan ilmoittavan operoiduista koirista, ja patellaluksaatio-tutkimusta suositellaan kaikille koirille, joiden suvussa on polviongelmia, vaikka se ei suoranaisesti kerro koiran riskistä sairastua ristisideongelmaan. Vain avoimuuden myötä pystytään välttämään yhdistelmiä, joissa polviongelmia on yhdistelmässä sekä isän, että emän puolella.

Luonnontöpöhäntä: Kyseessä ei ole vika tai sairaus, mutta koska partneriksi on löydettävä aina pitkähäntäinen koira, rajoittaa luonnontöpöhäntäisten runsastuminen jalostusvalintoja. Töpöhäntiä ei tule sen vuoksi erityisesti suosia jalostuskäytössä. Mikäli pennunhankinnan yhteydessä on jalostustoiveita, suositellaan valitsemaan mahdollisuuksien mukaan pitkähäntäinen pentu. Tämä helpottaa myöhemmin jalostusvalintoja.

Geneettinen monimuotoisuus: Sisäsiitoksen lisääntyminen ja geenivaihtelun vähentyminen voivat altistaa mm. immuunijärjestelmän sairauksille, sekä heikentää elinvoimaa. Jalostuspohjaa on hyödynnettävä laajasti ja tuontikoirat ja ulkomaiset urokset ovat tärkeitä sen ylläpidossa.

Epäonnistuneet astutukset: Vuosittain tulee epäonnistuneita astutuksia tietoon muutamista tapauksista lähes kymmeneen tapaukseen. Osuus on rodun pentuemääriin nähden melko suuri, jopa kolmasosa tai yksittäisinä vuosina suurempikin. Yhä useammin astutustilanteessa hyödynnetään progesteronitestejä, mutta siitä huolimatta tilanne ei ole havaittavasti parantunut.

Astutustilanteessa epäonnistumisten taustalla on useita syistä. Joskus narttu ei ole kiinnostunut uroksesta tai ei on muutoin haluton astutukseen, joskus taustalla on uroksen kokemattomuus. Toisinaan on epävarmuutta astutusajankohdan määrittelystä, ja onko astutusta yritetty oikeaan aikaan. On myös joitain tapauksia, joissa uros on haluton astumaan nartun ollessa suostuvainen. Lisäksi on narttuja, jotka eivät ole tiinehtynyt astutuksen tai astutusten näennäisestä onnistumisesta huolimatta. Muutoin jalostuskelpoisista uroksista ja nartuista ei aina saada jälkeläisiä, ja se on pienessä populaatiossa ongelmalista. Asiaa on seurattava.

Useampi seniori-ikä saavuttanut uros on onnistuneelta vaikuttaneesta astutuksesta huolimatta jättänyt tyhjää tai pentuetulos on voinut olla heikko muuten hyvin lisääntyneiden narttujen kanssa. Jotta nartulla ei jää pentue saamatta uroksen siemennesteen huonon laadun vuoksi, on iäkkään uroksen testaaminen kannattavaa ennen astutusta, ellei uroksella ei ole tuoreita jälkeläisnäyttöjä. Testaaminen on suositeltavaa myös nuorempien urosten kohdalla, jos edellisestä astutuksesta narttu on jäänyt tyhjäksi.

^{64, 65}

⁶⁴ Kennelliitto: [Keinosiemennys](#). 30.1.2026

⁶⁵ Tutkimus: [Reproductive aging in male dogs](#). 30.1.2026

4.4. Ulkomuoto

4.4.1 Rotumääritelmä

Bretonin rotumääritelmän⁶⁶ yleisvaikutelma ja mittasuhteet kuvaavat hyvin rodun olemusta ja omanlaisiaan mannermaista spanielityypistä ulkomuotoa, joka eroaa niin varsinaisista spanieleista kuin setteleistäkin. Ranskalaiset käyttävät termiä "COB" kuvaamaan bretonin kauttaaltaan lyhytlinjaista, vankkaa, mutta riittävän tyylikästä ulkomuotoa.

- "Yleisvaikutelma: Pienin seisovista lintukoirista. Bretonilla on mannermaisen spanielityypin pää ja se on lyhythäntäinen tai hännätön. Sillä on tasapainoinen rakenne ja sen luusto on vahva olematta raskas. Se on tiivis ja vankka, ei liioiteltu, kuitenkin riittävän tyylikäs. Se on tarmokas koira, jolla on eloisa ja älykäs ilme. Bretoni on olemukseltaan kuin pieni, vankka ja hyvin energinen ratsuponi. Rodun jalostajien tavoittelema tiivis rakenne on säilynyt rodun kehityksen aikana."⁶⁶
- "Tärkeitä mittasuhteita: Kallo on kuonoa pitempi suhteessa 3 : 2. Pään koko on suhteessa runkoon. Rintakehän syvyys on hieman alle puolet säkäkorkeudesta. Rungon pituus on sama kuin säkäkorkeus (koiran tulee olla neliömäinen)."

Rotumääritelmä ohjaa säilyttämään bretonin metsästyksen soveltuvana pienikokoisena lintukoirana. Se korostaa kohtuullisuutta ja käyttötarkoitukseen sopiva rakennetta ja käytös, eikä aseta liioitelluille piirteille tai muille hyvinvointiongelmille altistavia vaatimuksia. Bretonin häntä on perinteisesti typistetty, mutta typistyskiellon myötä Suomessa syntyvillä bretoneilla on joko luonnontöppö tai pitkä häntä.

Rotumääritelmä kuvaa myös bretonin liikkumistapaa. Sen neliömäinen rakenne ja melko avoimet kulmaukset saavat aikaan myös rodulle tyypillisen rullaavan, kootun laukkatyylin. Ravissa bretonin liikkeet ovat vaivattomat, voimakkaat, eloiset, mutta eivät rullaavat eivätkä kovin pitkät.

Rotutyyppin tunnistettavat piirteet ovat säilyneet rodun syntyajoilta saakka. Kuitenkin, kuten alkuaikoina, myös tänä päivänä nähdään rotutyyppissä melko paljon vaihtelua ja se on ulkomuodon osalta suurin kehityskohde. On aivan tyypillistä, että nuorista koirista puuttuu vielä tiiviyttä ja vankkuutta, mutta samaa ongelmaa näkee hyvin usein myös aikuisissa koirissa. Luuston vahvuus ja rungon volyyymi on suomalaissa bretoneissa jossain määrin parantunut, mutta edelleen nähdään paljon kauttaaltaan kapealinjaisia, keveitä koiria. Uroksilla tämä saattaa aiheuttaa myös sukupuolileiman hämärtyksen. Myös ylisuuria koiria on uroksissa melko paljon. Mittasuhteiden ja tasapainoisten kulmausten osalta tilanne on mennyt hieman huonompaan suuntaan. Hienoja, rodunomaisia bretonin päitä näkee melko harvoin, vaikka tilanne on hieman parantunut.

Hammaspuutoksia esiintyy jonkin verran. Näyttelykertomusten perusteella turkit ovat pääsääntöisesti hyviä, ja ylälinjat rodunomaisesti suoria tai laskevia.

Rodun kotimaan rotujärjestön mukaan soopeli ei ole rotumääritelmän mukainen väri. Sillä tarkoitetaan oranssivalkeista koiraa, jolla on musta- tai maksanruskeakärkisiä karvoja. Pentuna tumma karva peittää värilliset alueet kokonaan, mutta iän myötä se vähenee vaikeammin havaittavaksi, jäaden usein vain korviin, joskus selkään ja häntään.⁶⁷

⁶⁶ Kennelliitto: [Bretonin rotumääritelmä](#). 30.1.2026

⁶⁷ Club de l'Épagneul Breton: [Couleurs non conformes au standard](#)

Kuva 5. Vasemmalla on neljä bretonin pentua, reunoilla soopelit (selvästi mustat korvien kärjet) ja keskellä kaksi oranssi-valkoista. Kuva 6. Oikeanpuoleisessa kuvassa on aikuinen suomalainen soopelin värinen bretoni, jonka korvien mustaa väriä on vaikea havaita tarkemmin katsomatta.

4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Jalostustarkastukset

Rotujärjestö järjestää vuosittain ikäluokan jalostustarkastuksen, Junkkarin, jossa on osallistumisoikeus 9-24 kuukauden ikäisillä mannermaisilla kanakoirilla. Tapahtumassa arvioidaan koirien käyttöominaisuuksia nuorten luokan KAER-kokeessa ja rakennetta ulkomuototarkastuksessa. Junkkarin osalta on huomioitava, että koirat arvioidaan nuorina ja niillä voi arvioitaessa olla yli vuoden ikäero toisiinsa nähden. Lisäksi järjestetään satunnaisesti aikuisten koirien ulkomuototarkastus.

Tapahtumien tuomareina toimivat lähes aina rotujärjestön kouluttamat, rotuun hyvin perehtyneet tuomarit. Siksi jalostustarkastukset ovat parasta saatavilla olevaa materiaalia bretonien rakenteesta. Junkkarissa on runsaasti yleisöä, joten se on myös erinomainen tapa lisätä tietoisuutta oikeasta rotutyypistä.

Vuosina 2020–2024 Junkkariin osallistumisoikeus oli lokakuu 2018-syyskuu 2023 välillä syntyneillä bretonilla. Ajanjaksolla syntyneitä bretonia on rekisteröity 429 kpl, ja niistä Junkkarin ulkomuodon jalostustarkastukseen osallistui 163 bretonia, eli Junkkarissa arvioitiin syntyneistä noin 38 %. Vuosien 2005–2019 osallistumisprosentti on ollut 19-25 %, joten osallistujien osuus on noussut selvästi ja tapahtuma antaakin jo mainion katsauksen ikäluokkaan.

Taulukko 31. Junkkariin osallistumisoikeuden omaavien bretonien osallistumismäärien kehitys

Ajanjakso	Oikeus osallistua	Osallistuneet	Osallistumis%
2020-2024	429 kpl	163 kpl	38 %
2015-2019	554 kpl	140 kpl	25 %
2010-2014	578 kpl	127 kpl	22 %
2005-2009	470 kpl	88 kpl	19 %

Taulukko 32. Bretonien junkkaritulosten jakautuminen viisivuotisjaksoilla.

Ajanjakso	ERI		EH		H		T		EVA		HYL *	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%
2020–2024	48	29%	74	45%	19	12%	2	1%	0	0%	20	12%
2015–2019	40	28%	40	28%	28	20%	8	6%	2	1%	22	16%
2010–2014	53	42%	24	19%	29	23%	5	4%	0	0%	16	12%

2005–2009 ⁶⁸		39%	-	-		43%		10%	-	-		8%
-------------------------	--	-----	---	---	--	-----	--	-----	---	---	--	----

Junkkarissa arvostellaan koiran ulkomuoto laatuarvosanoin erinomainen (ERI), erittäin hyvä (EH), hyvä (H), tyydyttävä (T), ei voida arvostella (EVA) ja hylätty (HYL). Jalostustarkastukseen osallistuneiden koirien laatuarvosanat ovat pidemmällä aikavälillä tarkasteltuna menneet kohti EH:ta.

Viisivuotisjaksolla 2020–2024 vakavampia puutteita (T ja HYL) havaittiin seuraavasti:

- Tyydyttävän on saanut yksi koira keveyden ja yksi koira rakenteen ja tyyppin puutteiden takia.
- Hylätty on annettu seuraavista syistä: liian suuri 16 (yhdeällä myös yläpurenta), liian pieni 3, kivespuutos 1.

Edellisellä jaksolla 2015–2019 T, HYL ja EVA on jaettu seuraavista syistä:

- Tyydyttävän saaneissa 8 koirassa on tyyppillisesti ollut useita virheitä rotutyypissä, rakenteessa ja päässä. Useat koirista ovat olleet liian keveitä, mittasuhteissa on puutteita, ja lisäksi uroksilla on ollut usein puutteellinen sukupuolileima. Kolmella koiralla on lisäksi maininta ujoudesta.
- Hylätty on annettu seuraavista syistä: liian suuri 14, liian pieni 3, kivespuutos 2, arkuus 1, käytös 1 ja hammaspuutos 1. Näistä kolmella koiralla on todettu useampi hylkäämiseen johtava tekijä.
- EVA on annettu, kun koiraan ei ole voitu arvion vaatimalla tavalla koskea.

Jaksolla 2010–2014 hylätyt jaettiin seuraavista syistä: liian suuri 9, liian pieni 4, hammaspuutos 1, risti-purenta 1, ei anna käsitellä 1. Tätä edeltävällä kaudella 2005–2009 yleisin arvosanan puutteellinen antava tekijä oli virheellinen koko tai tyyppin virheet.

Rotujärjestön järjestämään jalostustarkastukseen kesällä 2014 osallistui 5 bretonia (4 urosta, 1 narttu). Tulokset jakautuivat seuraavasti: ERI 1 kpl, EH 3 kpl ja H 1 kpl. Loppukesällä 2020 järjestettiin rotujärjestön ensimmäinen aikuisten koirien jalostustarkastus. Tarkastukseen osallistui yksi bretoninarttu ja se sai tulokseksi EH:n.

Näyttelykäynnit

Bretoneita esitetään näyttelyissä kohtuullisen aktiivisesti, noin 250 kertaa vuodessa. Näyttelyissä käy keskimäärin 40-50% bretoneista.

Taulukko 33. Näyttelyssä käyneiden bretonien osuus rekisteröinneistä 2015–2024. KoiraNet 18.12.2025

Vuosi	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Rek.	56	77	118	77	79	80	124	132	102	81
Näytt. kpl	20	28	66	36	42	31	55	43	45	43
Näytt. %	36 %	36 %	56 %	47 %	53 %	39 %	44 %	33 %	44 %	53 %

Taulukko 34. Bretonien näyttelytulokset viisivuotisjaksoilla 2005–2024. KoiraNet 18.12.2025.

Ajanjakso	Tuloksia yht.	ERI	EH	H	T	EVA	HYL
2020–2024	963*	64 %	28 %	6 %	0 %	0 %	1 %
2015–2019	1258	58 %	31 %	8 %	1 %	1 %	1 %
2010–2014	1312	55 %	32 %	10 %	1 %	1 %	1 %
2005–2009	1028	35 %	40 %	18 %	3 %	1 %	3 %

*COVID19 vaikutti osallistumismahdollisuuksiin 2020–2021

⁶⁸ Arvosteluasteikko Erinomainen / Hyvä / Tyydyttävä / Puutteellinen

Pitkällä aikavälillä näyttelytuloksissa erinomaisen (ERI) saaneiden osuus on jatkuvasti kasvanut, ja samaa tahtia erittäin hyvä (EH)- ja hyvä (H)-laatuarvosanojen osuus vähentynyt.

Jakson 2020–2024 näyttelykäynneistä 33 % on juniori- tai nuorten luokassa (2015–2019, 38 %) ja niistä noin 55% on ollut erinomaisia. (KoiraNet 10.1.2026).

Vuosina 2020–2024 bretoneilla oli 963 näyttelykäyntiä. Vakavampia virheitä (T ja HYL) tai ongelmia arvostelussa (EVA) oli seuraavasti:

- Tyydyttävän (T) sai kolme koiraa: 1 x tyydyttävä rotutyypin, 2 x liian suuri ja pään puutteet.
- Hylätyn (HYL) sai 12 koiraa (13 eri tulosta): 8 x liian suuri (uroksia, yhdellä myös kivespuutos), 1 x liian pieni (uros), 1 x hännän nikamien yhteenliittyminen, 1 x liian ujo, 1 x puuttuva hammas.
- Ei voida arvostella (EVA) sai kolme koiraa: 2 x ujostelu ja/tai vaikeus katsoa hampaat, 1 x ontumien.

Aiempina vuosina 2005–2019 bretonit ovat saaneet Hylätyn tai EVA:n seuraavista syistä:

- Hylätty: liian suuri (27) tai pieni (13) koko, hammaspuutos (1), pelokas tai hermostunut käytös (2), aggressiivisuus kehän muita koiria kohtaan (1), pigmenttipuutos (1) ja puuttuva silmä (1). Yhdellä liian suurella on ollut myös puutteellinen rotutyypin ja yhdellä liian pienellä liika sirous.
- EVA: arkuus ja/tai vaikeus koiran käsittelyssä (6) ja vaikeus liikkeiden arvostelussa kuten ontuminen tai koiraa ei saada ravaamaan (9).

Saavuttaakseen muotovalion arvon on bretonilla oltava sertifikaattien lisäksi koepalkinto 1xAVO 1 tai 2xAVO 2 kanakoirien erikoiskokeesta. Vuosina 2020–2024 Suomen muotovalion arvon sai 16 bretonia (2016–2019, 16 bretonia).

4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Rotumääritelmän mukainen rakenne vastaa käyttötarkoitusta seisovana ja noutavana lintukoirana. Vaikka ulkomuoto on melko vaihtelevaa ja rotutyypin toisinaan kadoksissa, rakenne on pääosin hyvin käyttötarkoitukseen sopivaa. Metsästyksen näkökulmasta tärkeitä ulkonäköseikkoja:

- Tasapainoinen, tiivis, lihaksikas rakenne. Liian raskaita koiria ei tule suosia.
- Riittävä koko. Liian pieni ja hento koko tuottavat vaikeuksia raskaissa maastoissa.
- Tasapainoiset kulmaukset. Mahdollistavat hyvin kiinnittyneen lihaksiston ja vaivattomat liikkeet.
- Joustavat välikämmenet ja tiiviit kypälät. Heikot kypälät ja virheasennot altistavat vammoille.
- Turkin laatu ja määrä. Säältä suojaavaa, ei kovin runsasta, eikä silkkistä, kiharaa tai liian lyhyttä.
- Silmät ja silmäluomet. Ulkonevat silmät tai löysät silmäluomet altistavat ongelmille.

4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista

Keskeisimmät ongelmakohdat

Yleisimmät rodun ulkomuodolliset ongelmat liittyvät rotutyypin perustavien tekijöiden puutteeseen, ja usein samassa koirassa on tällöin useampia puutteita.

- Rotutyypin (suurta hajontaa, ei tulisi olla tyypiltään setteri, eikä spanieli)
 - Rungon ja raajaluuston vahvuus (liika hentous, harvemmin liian raskas)
 - Rintakehän ja lantio-osan muoto ja leveys (kapea rakenne, nouseva vatsalinja)
 - Virheelliset mittasuhteet (korkeuttaan pidempi, joskus myös korkeutta lyhyempi)
 - Pään muoto (pitkä tai kevyt kuono, kapea tai korkea kallo, isot korvat, runsaat huulet)

- Koko (liian suuri, nartuissa myös liian pieniä)
- Epätasapainoiset kulmaukset (suora etuosa ja ylikulmautunut takaosa, tai liian suora takaosa)

Ongelmien mahdollisia syitä

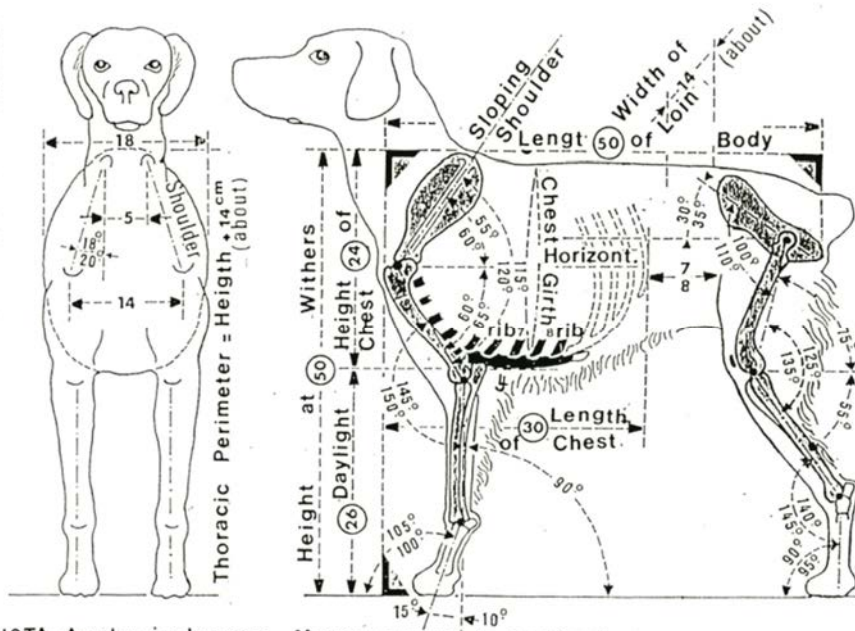
Rodussa merkittävimpinä asioina on käyttöominaisuuksien, geneettisen monimuotoisuuden ja lonkkatilanteen parantaminen. Tämä on tärkein syy, miksi ulkomuoto jää usein toissijaiseksi jalostusyhdistelmän suunnittelussa. Joskus on nähtävissä myös täyttä välinpitämättömyyttä ulkomuodon suhteen. Pelkkää ulkomuodon jalostamista ei rotuun edes toivota, mutta pyrkimyksenä tulisi olla rakenteeltaan terve ja tasapainoinen, rotutyyppiltään vähintään erittäin hyvä bretoni. Kahta ulkomuodoltaan heikkoa rotutyyppiä edustavaa koiraa ei tulisi yhdistää.

Junkkarin ulkomuodon jalostustarkastusten ja näyttelyiden tulostasojen eriävyydet asettavat koirien ulkomuodon tason arviointiin ja jalostuksen ohjaukseen omat haasteensa. Näyttelytulokset antavat ulkomuodon nykytilasta varsin myönteisen kuvan, sillä tulostaso on jatkuvasti kehittynyt ERI:n suuntaan. Myös juniori- ja nuortenluokassa yli puolet tuloksista on erinomaisia, vaikka bretoni kehittyy jokseenkin hitaasti ja on usein ulkomuodollisesti valmis vasta n. 3-vuotiaana. Junkkaritulokset osoittavat kuitenkin, että ulkomuodon tasossa ei ole tapahtunut edistystä. Jaksolla 2020–2024 Junkkarissa saavutti ERI:n 29 % ja EH:n 45% koirista, ja myös pitkällä aikavälillä tulostaso on kehittynyt EH:n suuntaan, ERI- että H-tasoisten koirien vähentyessä. Hylättyjen osuus on Junkkarissa näyttelyitä suurempi, sillä koiran koko on usein hylkäyksen syynä, ja kaikki koirat mitataan Junkkarissa tarkasti.

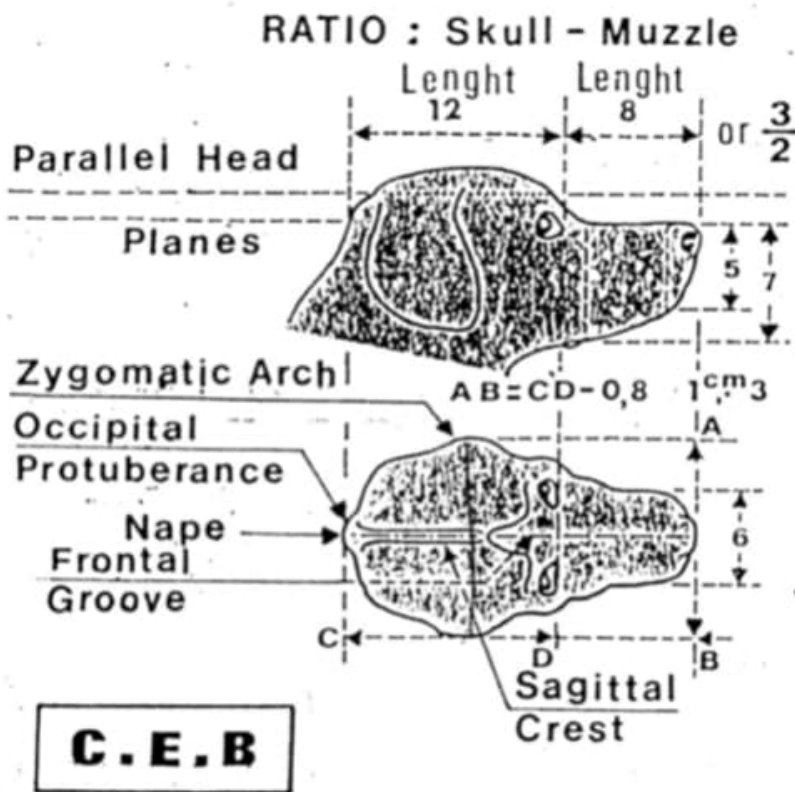
Osan tuloserosta voi selittää se, että näyttelyihin voi osallistua saman koiran kanssa useaan kertaan. Todennäköisimmin näin tapahtuu menestyvän koiran kanssa, joka saa toistuvasti erinomaisia ja näin tulosten painotus voi muuttua. Junkkariin puolestaan voi osallistua yksi koira vain yhden kerran, ja saada yhden laatuarvosanan.

Toisaalta yksittäisten koirien näyttelytuloksia tarkastellessa nähdään usein suurta vaihtelua, joka vähentää tulosten luotettavuutta. Ei ole harvinaista, että koiran laatuarvostelut vaihtelevat voimakkaasti hyläystä tai tyydyttävästä aina erinomaiseen saakka. Bretoni tulisi aina mitata, mutta useinkaan tämä ei näyttelyssä toteudu ja etenkin ylisuuria koiria tulee palkituksi. Tasapainoinen rakenne ei ole riittävä peruste korkealle palkitsemiselle, jos rotutyyppissä on selviä puutteita. Myös käytökseen tulisi kiinnittää enemmän huomiota, sillä rodussa on selvästi arkoja koiria. Tieto käytöksestä ehkä kirjataan näyttelyarvosteluun ja laatuarvosana hieman laskee, vaikka selvästi arat koirat tulisi hylätä.

Oikein hyödynnettynä näyttelyt tarjoavat rodulle arvokasta, jalostusta tukevaa tietoa. Näyttelytulosten epä johdonmukaisuuden takia suurin anti liittyy koon mittaamiseen, hammaspuutosten ja yleisten rakenevirheiden toteamiseen sekä koiran käyttäytymisen havainnointiin. Koska bretoni kehittyy hitaasti, olisi toivottavaa, että Junkkarin lisäksi omistajat käyttäisivät koiriansa aikuisten koirien jalostustarkastuksessa tai vaihtoehtoisesti näyttelyssä yli 3-4-vuotiaana, jotta siitä jäisi myös aikuisena tehty ulkomuotoarviointi.

NOTA: Angles in degrees – Measurements in centimetres.

Kuva 7. ja kuva 8. Bretonin tärkeitä mittasuhteita.⁶⁹

⁶⁹ Suomen Kennelliitto: [Bretonin rotumääritelmä](#).

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Rodun edellisen jalostuksen tavoiteohjelman voimassaolokausi

Edellinen JTO on ollut voimassa 1.1.2022 – 31.12.2026.

Ohjelma on ollut päivitys aiemmasta JTO:sta, joka oli voimassa 1.1.2016 lähtien. Jalostustavoitteet eivät muuttuneet JTO:n päivityksessä.

Rodun ensimmäisen tavoiteohjelman voimassaolokausi

Rodun ensimmäinen JTO oli voimassa 1.1.2006 – 31.12.2010.

5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso

Jalostuskoirien tasoa koe- ja lonkkakuvaustulosten osalta on tarkasteltu kohdassa 4.1.2 Jalostuspohja ja kohdassa 5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen.

Tarkasteltaessa viimeisen 10 vuoden (2015–2024) aikana 20 jalostukseen runsaimmin käytettyä narttua ja urosta (taulukot Taulukko 5. ja Taulukko 6.), huomataan, että niiden joukossa on 6 koepalkitsematonta urosta, mm. toiseksi ja neljänneksi käytetyimmät ja 4 koepalkitsematonta narttua, mukaan lukien kaikkein käytetyin narttu. (2005–2019 koepalkitsemattomia oli 11 urosta ja 8 narttua, 2000–2014, koepalkitsemattomia oli 11 urosta ja 7 narttua). Vaikka tällä kertaa tarkastellaan lyhyempää ajanjaksoa, on vuonna 2019 voimaan astunut koepalkintovaatimus puuttunut koepalkitsemattomien koirien tarpeettomaan runsaaseen jalostuskäyttöön. Taulukoissa Taulukko 35 ja Taulukko 36 on tarkasteltu käytetyimpiä koiria ja niiden jalostusnäyttöjä, jolloin nähdään kehityssuunta.

Käytetyimmän 20 uroksen joukossa on viisi C-lonkkaista koiraa ja nartuissa seitsemän. Kaikkien koirien osalta on lisäksi taulukoitu ensimmäinen lonkkaindeksi sekä vuoden 2024 indeksi, jolloin nähdään jälkeläisnäyttöjen vaikutus. Lähes kaikkien koirien, myös narttujen, kohdalla jalostusnäytöt ovat laskeneet indeksiä. Tätä havaintoa tukee myös se, että lonkaltaan sairaiden jälkeläisten osuus on näiden koirien jälkeläisissä usein suurempi kuin rodussa keskimäärin. Muutamia poikkeuksia toki mahtuu joukkoon sekä uroksissa ja nartuissa. Kyynärniveliä osalta tilastosta erottuu selkeästi tämän ominaisuuden osalta parempia ja heikompia periyttäjiä. Huomionarvoista on, että näiden heikompia periyttäjiä kyynäriä ei useinkaan ole kuvattu. Otoskoko on kuitenkin pääasiassa pieni ja **kyynärniveliä koskevan PEVISA-esityksen** odotetaan kertovan enemmän bretoneiden kokonaistilanteesta. Silmissä tilasto huomioi kaikki poikkeamat, vaikka kaikki eivät ole jalostuksen kannalta yhtä merkittäviä. Tutkittujen osuus ei ole järin iso, mutta joistakin yhdistelmistä vaikuttaisi syntyneen merkittävä osuus sairaista yksilöistä. Tällaisten jalostuskoirien kohdalla olisi hyvä kasvattaa tutkittujen osuutta, jotta tilanteesta saataisiin kattavampi kuva.

Taulukko 35. Viimeisen 10 vuoden (2015–2024) aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt 20 urosta sekä heidän tärkeimmät mitattavat jalostukselliset ominaisuudet (harmaat otsikot) ja jälkeläisnäytöt bretonien PEVISA-ehdojen kannalta merkittävimpien, saatavilla olevien terveystutkimustilastojen osalta (siniset otsikot).

#	Uros	Syn- tynyt	Pentu- eita	Pentuja	KAER	Näyttelyt	HD	1. Indeksi	Indeksi 2024	ED	Selkä	Lonkat				Kyynärät				Silmät			
												Tutk.	Sairas	T%	S%	Tutk.	Sairas	T%	S%	Tutk.	Sairas	T%	S%
1	ODI DE L'HOSPITALIER	2015	4	31	NUO3	NUO-H	A/A	104	88	0/0		18	16	58 %	89 %	7	0	23 %	0 %	7	0	23 %	0 %
2	KEN	2012	5	31	?	RU MVA	A*	94	89			13	9	42 %	69 %	3	0	10 %	0 %	9	0	29 %	0 %
3	RIEKKOALBUKSEN ENZO	2014	4	27	VOI1	POHJ MVA	B/B	108	100			18	16	67 %	89 %	4	0	15 %	0 %	12	0	44 %	0 %
4	GRAND'S UNIQ JASPER	2014	4	25			C/C	88	94			9	5	36 %	56 %	2	0	8 %	0 %	9	0	36 %	0 %
5	MAJANIEMEN HAZZEL KODA	2010	4	24	VOI2	CIB	B/B	118	95		LTV1	16	11	67 %	69 %	10	1	42 %	10 %	9	0	38 %	0 %
6	JIPSAN DE L'HOSPITALIER	2010	5	30	NUO3	NUO-EH	A/A	109	114			16	4	53 %	25 %	14	3	47 %	21 %	9	0	30 %	0 %
7	MAJANIEMEN PRIZED DREAM	2013	3	23	AVO3	AVO-EH	A/A	126	112			18	8	78 %	44 %	11	0	48 %	0 %	7	2	30 %	29 %
8	TAIKAMÄEN EZU	2016	4	22	NUO1	JUN-ERI	B/A	122	120			15	5	68 %	33 %	12	2	55 %	17 %	8	0	36 %	0 %
9	KLIPPFORSENS KONUNG	2011	3	21		AVO-EH	B/B	102	116			11	2	52 %	18 %	4	0	19 %	0 %	9	0	43 %	0 %
10	TAIKAMÄEN IGOR	2019	3	21	AVO3	AVO-ERI	B/A	116	114	0/0		12	7	57 %	58 %	7	1	33 %	14 %	4	1	19 %	25 %
11	RETU	2016	3	20	VOI1	FI MVA	C/C	104	100	0/0		16	11	80 %	69 %	12	5	60 %	42 %	6	1	30 %	17 %
12	YAVANNA'S ORLANDO	2009	3	19		NUO-H	B/B	102	101	0/0		7	4	37 %	57 %	5	1	26 %	20 %	5	0	26 %	0 %
13	ILO D'ALPHA UMI ET SIGMA OCT	2013	3	18		AVO-ERI	B/B	100	96	0/0		17	9	94 %	53 %	11	0	61 %	0 %	11	2	61 %	18 %
14	VAN'T PASSANT CASH	2007	5	33	VOI1	POHJ MVA	A/A	113	109			16	4	48 %	25 %	4	0	12 %	0 %	7	1	21 %	14 %
15	ELROY DU VALLON DE LA RIGAUDE	2009	6	30	WCC	CIB	B*	93	92			11	5	37 %	45 %	3	1	10 %	33 %	7	1	23 %	14 %
16	KIEPPIKURUN CULCURI	2012	2	16	AVO2	FI MVA	B/B	99	99			4	3	25 %	75 %	1	0	6 %	0 %	2	0	12 %	0 %
17	MAJANIEMEN TRULY PERFECT	2018	2	16	VOI3	KÄY-EH	C/B	102	95	0/0		7	4	44 %	57 %	3	0	19 %	0 %	1	0	6 %	0 %
18	ALMKULLENS FRASSE	2015	3	16	FI KVA	FI MVA	C/C	90	96	0/0		10	5	62 %	50 %	4	0	25 %	0 %	3	0	19 %	0 %
19	RICKARDSSONS IDI	2019	3	16	VOI1*	KÄY-EH	A/A	109	109		LTV0, VA0	10	7	56 %	70 %	7	3	39 %	43 %	7	2	39 %	29 %
20	SUDENPALON HIRMU HUKKA	2007	3	24		CACIB	C/C	98	88			11	9	46 %	82 %	4	0	17 %	0 %	10	1	42 %	10 %

*Ulkomainen tulos

Taulukko 36. Viimeisen 10 vuoden (2015–2024) aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt 20 narttu sekä heidän tärkeimmät mitattavat jalostukselliset ominaisuudet (harmaat otsikot) ja jälkeläisnäytöt bretonien PEVISA-ehtojen kannalta merkittävimpien, saatavilla olevien terveystutkimustulosten osalta (siniset otsikot).

#	Narttu	Syn- tynyt	Pentu- eitä	Pentuja	KAER	Näyttelyt	HD	1. Indeksi	Indeksi 2024	ED	Selkä	Lonkat				Kyynärät				Silmät			
												Tutk.	Sairas	T%	S%	Tutk.	Sairas	T%	S%	Tutk.	Sairas	T%	S%
1	JARLEIN SUMMERNIGHT DANCER	2011	5	43		JUN-ERI	B/B	97	83			15	11	35 %	73 %	4	0	9 %	0 %	14	0	33 %	0 %
2	NUOLIKURUN ESMEKA- RAMAIN	2014	4	26	VOI1	AVO-EH	C/C	109	97	0/0		19	14	73 %	74 %	7	0	27 %	0 %	10	1	38 %	10 %
3	LOLA VON FRIESLAND	2015	3	25	AVO1	AVO-EH	B/C	99	87			12	10	48 %	83 %	5	1	20 %	20 %	4	0	16 %	0 %
4	TAIKAMÄEN FLOORA	2017	3	21	VOI3	KÄY-ERI	C/C	106	104	0/0	LTV1	10	6	48 %	60 %	8	1	38 %	12 %	3	0	14 %	0 %
5	JOLA VOM JUNKENHOF	2014	3	20	AVO3	VMVA	C/C	87	78			15	13	75 %	87 %	2	0	10 %	0 %	12	0	60 %	0 %
6	VAN'T PASSANT IINA	2013	3	20	AVO1	KÄY-EH	B/B	96	93			5	4	25 %	80 %	3	0	15 %	0 %	0	0	0 %	0 %
7	POPPALAISEN BROW- NING	2014	3	18	AVO2	AVO-EH	B/B	112	108		LTV0	17	7	94 %	41 %	14	0	78 %	0 %	7	0	39 %	0 %
8	SNOW GROUSE'S SPRING SUN	2015	2	17	AVO2	FI MVA	B/B	105	105	0/0	LTV0	15	3	88 %	20 %	15	2	88 %	13 %	4	0	24 %	0 %
9	MAJANIEMEN HAZZEL KATHLEE	2010	3	17	AVO2	FI MVA	A/A	128	102			7	4	41 %	57 %	1	0	6 %	0 %	3	0	18 %	0 %
10	MAJANIEMEN USKOMA- TON UNNA	2017	2	16	AVO2	FI MVA	A/A	107	100			12	11	75 %	92 %	6	2	38 %	33 %	7	4	44 %	57 %
11	YAVANNA'S MILANA	2008	3	23		JUN-H	A/A	124	118			16	7	70 %	44 %	6	0	26 %	0 %	10	1	43 %	10 %
12	LEINIKAN BELINDA	2010	2	15	AVO3	SERT	A/A	113	102	0/0		6	6	40 %	100 %	2	0	13 %	0 %	2	0	13 %	0 %
13	MAJANIEMEN PERFECT DREAM	2013	2	15	AVO2	FI MVA	B/A	126	110			12	6	80 %	50 %	5	0	33 %	0 %	7	1	47 %	14 %
14	ANONYMI HEVIROKKARI	2016	3	14	AVO1	SERT	C/C	98	99	0/0	LTV0	13	4	93 %	31 %	10	0	71 %	0 %	9	1	64 %	11 %
15	LEINIKAN DOORIS	2016	2	14	NUO3	SERT	B/C	103	103			8	1	57 %	12 %	5	0	36 %	0 %	2	0	14 %	0 %
16	TAIKAMÄEN CIARA	2012	4	14	AVO1	FI MVA	A/A	119	122			13	4	93 %	31 %	9	2	64 %	22 %	11	2	79 %	18 %
17	YAVANNA'S SIDNEY	2013	2	13		JMVA	C/B	112	101			5	3	38 %	60 %	1	0	8 %	0 %	4	0	31 %	0 %
18	JARLEIN BEAU BEAU	2013	3	13		JUN-ERI	B/B	111	99			9	8	69 %	89 %	2	0	15 %	0 %	9	0	69 %	0 %
19	VAN'T PASSANT LE MANS	2015	3	13	AVO1*	JUN-ERI	B/B	95	101			7	4	54 %	57 %	2	0	15 %	0 %	3	0	23 %	0 %
20	KUURAKAIRAN ANSA	2011	3	19	AVO2	FI MVA	B/B	107	96	1/1		12	7	63 %	58 %	7	1	37 %	14 %	8	2	42 %	25 %

*Ulkomainen tulos

Taulukko 37. Sukupolvittainen yhteenveto 2000–2024 syntyneissä kotimaisissa pentueissa käytettyjen eri urosten tasosta. Taulukosta käy ilmi eri urosten kappalemäärä ja osuus.

	2000-2004	2005-2009	2010-2014	2015-2019	2020-2024
koetulos ja terveet lonkat	47 % / 16 kpl	39 % / 15 kpl	44 % / 23 kpl	41 % / 22 kpl	53 % / 26 kpl
koetulos ja lonkat EI A-B	15 % / 5 kpl	13 % / 5 kpl	2 % / 1 kpl	9 % / 5 kpl	8 % / 4 kpl
ei koetulosta ja terveet lonkat	23 % / 8 kpl	24 % / 9 kpl	38 % / 20 kpl	31 % / 17 kpl	31 % / 15 kpl
ei koetulosta ja lonkat EI A-B	15 % / 5 kpl	24 % / 9 kpl	16 % / 8 kpl	19 % / 10 kpl	8 % / 4 kpl
Yhteensä eri uroksia	34 kpl	38 kpl	52 kpl	54 kpl	49 kpl

Vuosina 2020–2024 kymmenestä eniten käytetystä uroksesta:

- Yhdeksän täyttää jalostuskoirille asetetut kriteerit eli niillä on koetulos ja terveet lonkat
- Yhdellä on koetulos ja C-lonkat
- Tilastointiaikana kuusi ja kokonaisjälkeläismäärässä yhdeksän kymmenestä ylittää liikakäytön rajan (14 pentua)
- Käytetyin, viidenneksi ja seitsemänneksi käytetyimmät koirat ovat tuonteja
- 43 % pennuista on kymmenen eniten käytetyimmän uroksen jälkeläisiä
- Osa käytetyimmistä koirista on läheistä sukua

Vuosina 2015–2019 kymmenestä eniten käytetystä uroksesta:

- Vain neljä täyttää jalostuskoirille asetetut kriteerit, eli niillä on koetulos ja terveet lonkat
- Yhdellä on koetulos ja C-lonkat
- Neljällä on koetulos ja lonkat A-B
- Kahdella ei ole koetulosta ja lonkat ovat C
- Tilastointiaikana kaksi käytetyintä urosta ylittää liikakäytön rajan (24 pentua), kokonaisjälkeläismäärässä myös 7. käytetyin uros ylittää tämän rajan
- Yhdellä liikakäytön rajan ylittävällä uroksella ei ole koetulosta ja lonkat ovat C
- Eniten, toiseksi eniten, neljänneksi eniten ja kuudenneksi eniten käytetyimmät urokset ovat tuonteja
- 41 % pennuista on kymmenen eniten käytetyimmän uroksen jälkeläisiä
- Kahdeksanneksi käytetyimmän emä ja kymmenenneksi käytetyimmän isä ovat pentuesisaruksia

Vuosina 2010-2014 kymmenestä eniten käytetystä uroksesta:

- Vain neljä täyttää jalostuskoirille asetetut kriteerit, eli niillä on koetulos ja terveet lonkat
- Yhdellä on koetulos ja C-lonkat
- Neljällä on koetulos ja lonkat A-B
- Yhdellä ei ole koetulosta ja lonkat ovat C
- Tilastointiaikana uroksista yksikään ei ylitä liikakäytön rajaa (28 pentua), mutta kokonaisjälkeläismäärässä kolme urosta ylittää
- Toiseksi ja kahdeksanneksi käytetyimmät urokset ovat tuonteja. Kolmanneksi käytetyin uros on ruotsalainen.

- 40% pennuista on kymmenen eniten käytetyimmän uroksen jälkeläisiä
- kymmenes, ensimmäinen ja kuudes uros ovat isä, poika ja pojanpoika
- toiseksi ja kolmanneksi käytetyin ovat velipuolia
- seitsemänneksi käytetyin on neljänneksi käytetyimmän emän veli

Vuosina 2005-2009 kymmenestä eniten käytetystä uroksesta:

- Vain kolme täyttää jalostukselle asetetut kriteerit, eli niillä on koetulos ja terveet lonkat.
- Kahdella on koetulos ja C-lonkat
- Kolmella ei ole koetulosta ja lonkat ovat A-B
- Kahdella ei ole koetulosta ja lonkat ovat C
- Kaksi urosta on läheistä sukua neljälle kymmenen eniten käytetyn nartun joukossa olevalle nartulle (sisarus tai emä).
- Viisi eniten käytettyä urosta ylittävät suositeltavan enimmäiskäytön rajan, joka on 5% sukupolven
- (n. 4 vuotta) aikana Suomessa syntyneistä (367 kpl) pennuista.
- Kymmenenneksi eniten käytetty uros on ruotsalainen.
- 47 % eli 224 pentua on kymmenen eniten käytetyn uroksen jälkeläisiä.

Vuosina 2001-2005 kymmenestä eniten käytetystä uroksesta:

- Viisi täyttää jalostustavoitteille asetetut kriteerit, eli niillä on koetulos ja terveet lonkat.
- Eniten käytetty uros on myös emän isänä neljänneksi eniten käytetyille urokselle.
- Kahdella on koetulos ja C lonkat.
- Yhdellä ei ole koetulosta ja A lonkat.
- Kahdella, mukaan lukien eniten käytetty uros ei ole koetulosta ja C lonkat.

Taulukko 38. Sukupolvittainen yhteenveto **2000-2024** syntyneissä kotimaisissa pentueissa käytettyjen narttujen tasosta. Taulukosta käy ilmi urosten osuus ja kappalemäärä.

	2000–2004	2005–2009	2010–2014	2015–2019	2020–2024
koetulos ja terveet lonkat	32 % / 11 kpl	36 % / 18 kpl	33 % / 18 kpl	33 % / 21 kpl	37 % / 19 kpl
koetulos ja lonkat EI A-B	14 % / 5 kpl	14 % / 7 kpl	11 % / 6 kpl	17 % / 11 kpl	29 % / 15 kpl
ei koetulosta ja terveet lonkat	34 % / 12 kpl	25 % / 13 kpl	34 % / 19 kpl	36 % / 23 kpl	19 % / 10 kpl
ei koetulosta ja lonkat EI A-B	20 % / 7 kpl	25 % / 13 kpl	22 % / 12 kpl	14 % / 9 kpl	15 % / 8 kpl
Yhteensä eri narttuja	35 kpl	51 kpl	55 kpl	64 kpl	52 kpl

Viimeisimmällä viiden vuoden jaksolla 2020–2024 syntyneiden pentujen isänä on 49 eri urosta (2015–2019, 54).

Vuosina 2020–2024 kymmenestä eniten käytetystä nartusta:

- Vain 5 täyttää jalostustavoitteille asetetut kriteerit, eli niillä on koetulos ja terveet lonkat
- Kaikki ovat koepalkittuja
- Tilastointiaikana neljä ja kokonaisjälkeläismäärässä seitsemän kymmenestä ylittää liikkakäytön rajan (14 pentua)

- Kaksi nartuista ovat tuonteja
- 40 % pennuista on kymmenen eniten käytetyn nartun jälkeläisiä

Vuosina 2015–2019 kymmenestä eniten käytetystä nartusta:

- Vain 5 täyttää jalostustavoitteille asetetut kriteerit, eli niillä on koetulos ja terveet lonkat
- Ainoastaan yhdellä ei ole koetulosta ja lonkat A-B
- Käytetyin narttu ylittää liikakäytön rajan (24 pentua)
- Yksikään nartuista ei ole tuonti
- 32 % pennuista on kymmenen eniten käytetyn nartun jälkeläisiä
- Kolmanneksi ja kahdeksanneksi käytetyin narttu ovat äiti ja tytär
- Kolmanneksi käytetyimmän nartun pentueveli on kymmenenneksi käytetyimmän nartun isä
- Käytetyimmän ja kuudenneksi käytetyimmän nartun emät ovat pentuesisaruksia
- Kymmenenneksi käytetyimmän nartun emä on seitsemänneksi käytetyimmän nartun emän emä
- Sukulaissuhteita uroksiin:
 - Toiseksi käytetyin narttu ja kymmenenneksi käytetyin uros ovat pentuesisaruksia
 - Kolmanneksi käytetyimmällä nartulla ja viidenneksi käytetyimmällä uroksella on sama emä

Vuosina 2010–2014 kymmenestä eniten käytetystä nartusta:

- Vain 4 täyttää jalostustavoitteille asetetut kriteerit, eli niillä on koetulos ja terveet lonkat.
- Kolmella ei ole koetulosta ja lonkat A-B, mukaan lukien eniten käytetty narttu.
- Kaksi käytetyintä narttua ylittää liikakäytön rajan (28 pentua)
- Toiseksi, neljänneksi, viidenneksi ja kymmenenneksi käytetyimmät nartut ovat tuonteja.
- 38% pennuista on kymmenen eniten käytetyimmän nartun jälkeläisiä
- ensimmäinen ja kahdeksas narttu ovat täyssisaruksia
- Toiseksi, viidenneksi ja kymmeneksi käytetyimmät nartut ovat samasta emästä
- Sukulaissuhteita uroksiin:
 - kuudenneksi käytetyin uros on toiseksi käytetyimmän nartun poika
 - kahdeksanneksi käytetyin uros on seitsemänneksi käytetyimmän nartun isä
 - viidenneksi käytetyimmän uros on kuudenneksi käytetyimmän nartun poika
 - kolmanneksi käytetyin uros ja viidenneksi käytetyin narttu ovat samasta isästä

Vuosina 2005–2009 kymmenestä eniten käytetystä nartusta:

- Vain 3 täyttää jalostustavoitteille asetetut kriteerit, eli niillä on koetulos ja terveet lonkat.
- Seitsemällä ei ole koetulosta ja lonkat A-B, mukaan lukien eniten käytetty narttu.
- Viisi narttua on peräisin samasta kennelistä, emä ja kolme tytärtä sekä emän isoäidin tytär, kaikki ilman koetulosta.
- Kymmenen eniten käytetyn uroksen joukossa on kolme koiraa, jotka ovat läheistä sukua näille viidelle nartulle
- Ensimmäinen, neljäs, viides ja kuudes narttu ylittävät suositeltavan enimmäiskäytön rajan, joka on 5 % sukupolven (n. 4 vuotta) aikana Suomessa syntyneistä (367 kpl) pennuista.
- 39 % eli 186 pentua on 10 eniten käytetyn nartun jälkeläisiä

Vuosina 2001–2005 kymmenestä eniten käytetystä nartusta:

- Vain 3 täyttää jalostustavoitteille asetetut kriteerit, eli niillä on koetulos ja terveet lonkat.
- Kahdella on koetulos ja lonkat C tai huonompi.
- Neljällä ei ole koetulosta ja lonkat A-B, mukaan lukien 2 eniten käytettyä narttua.
- Yhdellä ei ole koetulosta ja lonkat C.

5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen

Jalostusyhdistelmien taso

Taulukko 39. Yhteenveto kaikista Suomessa rekisteröidyistä jalostusyhdistelmistä 2005–2024 tarkasteltuna 1) koetuloksen suhteen, 2) lonkkastatuksen suhteen ja 3) sekä koe- että lonkkatuloksen suhteen.

VANHEMMAT	2005–2009	2010–2014	2015–2019	2020–2024
Eri pentueita	70	80	83	67
1) Koetulos				
- molemmilla	36 % / 25 kpl	43 % / 34 kpl	39 % / 32 kpl	63 % / 42 kpl
- toisella	27 % / 19 kpl	11 % / 9 kpl	27 % / 22 kpl	18 % / 12 kpl
- ei kummallakaan	37 % / 26 kpl	46 % / 37 kpl	35 % / 29 kpl	19 % / 13 kpl
2) Lonkat A-B				
- molemmilla	47 % / 33 kpl	53 % / 42 kpl	43 % / 36 kpl	36 % / 24 kpl
- toisella	46 % / 32 kpl	46 % / 37 kpl	55 % / 46 kpl	64 % / 43 kpl
- ei kummallakaan (ei sallittua 2011->)	7 % / 5 kpl	1 % / 1 kpl*	0 % / 0 kpl	-
3) Koetulos ja lonkat A-B				
- molemmilla	24 % / 17 kpl	36 % / 29 kpl	20 % / 17 kpl	27 % / 18 kpl
- koetulos molemmilla, vain toinen A-B	11,5 % / 8 kpl	10 % / 8 kpl	17 % / 14 kpl	36 % / 24 kpl
- koetulos toisella, molemmat A-B	11,5 % / 8 kpl	1 % / 1 kpl	14 % / 12 kpl	6 % / 4 kpl
- koetulos toisella, vain toinen A-B	14 % / 10 kpl	9 % / 7 kpl	12 % / 10 kpl	12 % / 8 kpl
- koetulos toisella, ei kumpikaan A-B	1,5 % / 1 kpl	0 % / 0 kpl	0 % / 0 kpl	
- koetulosta ei kummallakaan, molemmat A-B	11,5 % / 8 kpl	15 % / 12 kpl	7 % / 6 kpl	3 % / 2 kpl
- koetulosta ei kummallakaan, vain toinen A-B	20 % / 14 kpl	28 % / 22 kpl	25 % / 21 kpl	16 % / 11 kpl
- ei kummallakaan (ei sallittua 2011->)	6 % / 4 kpl	1 % / 1 kpl*	1 % / 1 kpl*	-

*PEVISA-ehdot ei täyty, rekisteröity Ei jalostukseen-rekisteriin (EJ)

Taulukossa on vertailtu jalostusyhdistelmien tasoa sukupolvittain. 2020–2024 pentueista 63 % on molemmilla vanhemmilla ollut koetulos, 18 % vain toisella on ollut koetulos ja 19 % kummallakaan ei ole ollut koetulosta. Ensimmäistä kertaa taulukossa näkyvien 20 vuoden aikana suurin osa pentueista syntyy vanhemmista, jotka ovat molemmat koepalkittuja. Samalla palkitsemattomille koirille syntyy pentuja huomattavan pieni määrä aiempaan verrattuna. Koepalkintovaatimus vuonna 2019 on ollut ratkaisevassa asemassa kääntämään tilanteen parempaan suuntaan.

Vuosien 2020–2024 jalostusyhdistelmissä 36 %:ssa on molemmat vanhemmat olleet A-B-lonkkaisia. Osuus on selvästi heikompi kuin aiemmillä jaksoilla. 64 %:ssa yhdistelmissä toinen vanhemmista on C-lonkkainen. Jalostuskoirien lonkkatilanne on selvästi aiempaa heikompi. Moni korkeasti koepalkittu narttu on ollut C-lonkkainen ja niillä on tehty useampia pentueita, mikä osaltaan vaikuttaa lonkkatilastoa heikentävästi. Lisäksi 13:sta pentueesta, joissa kummallakaan vanhemmalla ei ole ollut koepalkintoa, on suurimmassa osassa (11 kpl) ollut toinen vanhempi C-lonkkainen. Lisäksi tiedetään, että C-lonkkainen yhdistetään melko usein B-lonkkaiseen, joten jos tilanne jatkuu vastaavana ei voida odottaa rodun lonkkatilanteeseen merkittävää parannusta.

PEVISA- ohjelmaan 2011 lisättiin ehto, ettei kahta C-lonkkaista koiraa saa yhdistää. C+C yhdistelmät olivat jo sitä ennen harvinaisia, joten sääntö ei ole tuonut suurta muutosta aiempaan. Se kuitenkin estää lonkkien suhteen yhdistelmät, joissa terveiden lonkkageenien osuuden voidaan olettaa olevan hyvin pieni.

Jalostukseen käytetyistä koirista suurimmalla osalla on vähintään jalostuskatselmus- tai näyttelytulos EH. Noin 10 %:lla koirista on ollut joko huonompi tulos, tai ei tulosta lainkaan.

Edelliseen tavoiteohjelmaan kirjatut jalostustavoitteet sekä niiden toteutuminen

JALOSTUSPOHJA

Yleiskatsaus jalostuspohjaan:

- Rodun rekisteröintimäärät Suomessa ovat melko pienet, ja vakaan kotimaisen jalostuspohjan ylläpitoon on kiinnitettävä huomiota. Koiria tulisi käyttää nykyistä tasaisemmin jalostukseen; useampia eri yksilöitä, kattavasti eri sukulinjoista ja säilyttäen maltilliset jälkeläismäärät. Koepalkintovaatimus on tuonut malttia palkitse mattomien koirien suhteellisen suuriin jälkeläismääriin, mutta myös koepalkittujen koirien käyttö vaatii lisää malttia.
- Monimuotoisuuden vaalimiseksi tarvitaan tuontikoiria ja ulkomaisten urosten käyttöä. Kuitenkin myös ulkomailta erisukuisten, laadukkaiden tuontikoirien löytäminen on jossain määrin haasteellista, etenkin kun jalostuksen kannalta olisi järkevintä tuoda pitkähäntäisiä koiria.

Tavoite	Toimenpide	Tulos 2021–2025
Käytetään useampaa eri yksilöä jalostukseen, rodunomaisista käyttöominaisuuksista tinkimättä.	<p>1) Jalostusneuvonnassa on kiinnitetty huomiota siihen, että useampaa eri yksilöä käytetään jalostukseen. Tavoiteltu C-lonkkaisten maltillista käyttöä, max. 24 jälkeläistä (5 % sukupolven rekisteröinneistä), kannustettu koekäynteihin ja terveystutkimuksiin.</p> <p>2) PEVISA-ehdoin lisättiin vuoden 2019 alusta alkaen koetulosaatimus koiran toiseen pentueeseen. Tämä estää koetuloksettomien koirien käytön useampaan kertaan.</p>	<p>1) 2020–2024 C-lonkkaisia jalostusnarttuja ollut yhdistelmissä 56 % ja uroksia 18 %. C-lonkkaisista koirista AVO1/VOI-palkittuja on yli 50 %, muilla lähinnä yksittäisiä pentueita.</p> <p>5-vuotijaksolla jalostukseen käytetyistä koirista 4 uroksen ja 2 nartun jälkeläismäärät ylittävät 24 pentua. Kuitenkin rekisteröintimäärien laskun myötä tämäkin on turhan suuri määrä yhdelle koiralla.</p> <p>Koekäyntien määrä säilynyt tasaisena. Pitkällä aikavälillä on kasvua tapahtunut.</p> <p>Terveystutkimusten määrä on selvästi kasvanut.</p> <p>2) Koepalkintovaatimuksen jälkeen jalostuksessa eri yksilöitä on käytetty noin 16 % aiempaa vähemmän. Tämä on luonnollista, sillä myös pentuemäärissä on nähtävissä notkahdusta.</p> <p>Yksittäisten palkitse mattomien koirien jälkeläismäärät ovat pienentyneet merkittävästi, eivätkä niitä enää ole käytettyimpien jalostuskoirien joukossa kuten aiemmin.</p>

<p>Käytetään jalostukseen koiria kaikista sukulinjoista, rodunomaisista käyttöominaisuuksista tinkimättä.</p>	<p>1) Jalostusneuvonnan keinoin on pyritty ohjaamaan ja neuvomaan kasvattajia. Neuvonnassa on kiinnitetty huomiota sukusiitosprosentteihin ja etenkin urosten jälkeläismääriin.</p> <p>Toisen polven jälkeläismäärien ei tulisi ylittää 48 yksilöä (max. 10 % sukupolven rekisteröinnistä).</p>	<p>1) Kaikkia eri sukulinjoja ei saada jalostukseen, mutta kasvattajat ovat osoittaneet kiinnostusta erisukuisten urosten käyttöön. Ulkomaisia uroksia ja tuontikoiria on hyödynnetty jalostuspohjan laajentamisessa. Edelleen on tarvetta kiinnittää huomioita yksittäisten urosten jälkeläismääriin.</p> <p>5-vuotijaksolla jalostukseen käytetyistä koirista vain 1 nartun toisen polven jälkeläismäärät ylittävät 48 pentua ja määrä on huomattavan suuri (102).</p> <p>Sukusiitosasteet ovat hyvin maltillisia, jopa laskeneet. Kennelliitto tallentaa tuontikoirista vain 3 sukupolvea, mikä on toisaalta saattaa vääristää KoiraNetin tilastoja bretonin kaltaisessa rodussa, jossa käytetään jalostukseen runsaasti tuontejä, ja jonka kotimaassa joillain taustoissa olevilla uroksilla on runsaasti jälkeläisiä.</p>
<p>Tehdään suvullisesti mahdollisimman erilaisia jalostusyhdistelmiä.</p>	<p>1) Jalostusneuvonnassa ei ole suositeltu uusintayhdistelmiä, sisaruksille on ehdotettu erisukuisia kumppaneita ja etenkin urosten osalta kiinnitetty huomiota, että jälkeläiset jakautuisivat koiran koko jalostusialle.</p> <p>Tiedotettu töpöhäntien aiheuttamista ongelmista jalostusyhdistelmien suunnitteluun, jotta niitä ei tietoisesti suositaisi jalostuksessa.</p>	<p>1) Tilanne on pääosin hyvä, mutta aina suosituksia ei ole noudatettu.</p> <p>Ajanjaksolla on tehty yksi uusintayhdistelmä. Joidenkin urosten kohdalla pentueita olisi voinut syntyä tasaisemmin.</p> <p>Töpöhäntäisten jalostuskoirien osuus on tavoitteiden vastaisesti kasvanut. Jalostukseen 2020–2024 käytetyistä koirista tietävästi töpöhäntäisenä syntyneitä on uroksista 27% (13/49) ja nartuista 31% (16/52).</p>
<p>Rodun vuosittain keskimääräinen sukusiitosaste alle 2%.</p>	<p>1) Sukusiitosasteita tarkastellaan yhdistelmiä suunniteltaessa ja suositellaan tuontejä ja ulkomaisten urosten käyttöä kasvattajan ollessa siitä kiinnostunut.</p> <p>Sukukatokertoimen osalta tavoiteltu yhdistelmiä, joissa kolmen polven sukutaulussa kukin koira esiintyy vain kerran eli sukukatokerroin 1.0.</p>	<p>1) Vuosittainen sukusiitosaste on pysynyt hyvin alle 2%. Suurin osa kasvattajista ovat kiinnostuneita säilyttämään sukusiitosasteen matalana.</p> <p>Kuudessa pentueessa sukusiitos% on ollut yli 2%, mutta yhdessäkään ei yli 6,25%. Vain yhdessä pentueessa sama koira on esiintynyt 3. kolmessa kahdesta ja sukukatokerroin on ollut alle 1.</p> <p>2010–2024 pentueista 46 %:ssa toinen vanhemmista on toinen tuonti tai ulkomaalainen koira, ja 7 %:ssa kumpikin vanhemmista on tuonti tai ulkomaalainen</p>

		koira. Pentueista 15 % on ulkomaalaisesta uroksesta.
--	--	--

KÄYTTÖMINAISUUDET

Yleiskatsaus käyttöominaisuuksiin:

- Rodun käyttöominaisuudet vastaavat kokonaisuutena vaatimuksia hyvin ja koirat päätyvät pääosin metsästäviin koteihin. Kokeissa palkitsemisprosentti on säilynyt vakaana. Useimmiten kokeissa ongelmia aiheuttaa riistan perään ryntääminen ja nouto-ongelmat, joihin myös koiran yhteistyöhalu ja koulutettavuus vaikuttavat. Laukausten sietäminen on rodulle tärkeä ja yleensä ongelmaton ominaisuus.
- Aiemmin käyttöominaisuuksien testaamattomuus jalostuskoirilla oli merkittävä ongelma, mutta PEVISAan liitetyllä koetulostaatimuksella se on saatu hallintaan. Suurempi osa jalostuskoirista on koepalkittuja, ja niiden ominaisuuksista on saatavilla tietoa jalostusta varten.

Tavoite	Toimenpide	Tulos 2021–2025
Useampia koiria kaikista sukulinjoista arvioidaan KAER-kokeessa. Jalostukseen saadaan enemmän metsästysominaisuuksiltaan kokeessa testattuja koiria.	1) PEVISA-ohjelmaan lisättiin 2019 koepalkintovaatimus toiseen pentueeseen. 2) Bretonikerho on maksanut koiran ensimmäisen avoimen luokan koeikäynnin osallistumismaksun, ja lisäksi tarjonnut rahallista tukea osallistumalla pentueiden koulutuspäivien kustannuksiin. Jalostusneuvoja on maininnut asiasta uusille kasvattajille.	1) PEVISA ei ole vaikuttanut kokeiden osallistujamäärin ja palkitsemisprosentteihin, vaan ne ovat säilyneet luokasta riippumatta melko tasaisina. Kuitenkin tarkastelu on tehty syntymävuosittain ja koirilla voidaan odottaa lisää tuloksia. Jalostuksessa eri yksilöitä on käytetty noin 16 % aiempaa vähemmän. Koepalkituissa jalostuskoirissa narttujen määrä on ennallaan ja urosten määrä on kasvanut 23 %. 2) Toistaiseksi Bretonikerhon tuet eivät ole voimassa, mutta kasvattajat ovat nykyään aktiivisempia tarjoamaan pentupäiviä. Tuot näyttävät osaltaan vaikuttaneen toimintakulttuurin kehittämiseen.
Kaikilla syntyvillä pennuilla, kaikissa sukulinjoissa on riittävän rodunomaiset metsästysominaisuudet. Rodussa ei ole yhtään jalostuslinjaa, jossa käyttöominaisuuksia ei vaalita.	1) PEVISA-ohjelman muutos 2019 ohjaa käyttämään jalostukseen koepalkittuja koiria, ja rajaa palkitsemattomien käyttöä kohtuulliseksi.	Yksittäisten koepalkitsemattomien koirien jälkeläismäärät ovat pysyneet maltillisina. 1) 15 eniten käytettyä urosta ja narttua 2019–2025 ovat yhtä lukuun ottamatta koepalkittuja. Edellisjaksolla palkitsemattomia oli uroksissa 10 ja nartuissa 9. Palkitsemattomien jälkeläismäärät ovat pienentyneet selvästi. 2020–2024 molemmilla vanhemmilla on koetulos 63 % pentueista (edellisjaksolla 39 %). Kummallakaan ei ollut koetulosta 19 % pentueista (edellisjaksolla 35 %). Muutos on merkittävä ja nostaa pentutarjonnan laatu metsästäjän näkökulmasta.
KAER-kokeisiin	1) Bretonikerho on tarjonnut rahallista	1) Toistaiseksi Bretonikerhon tuki ei ole

osallistuvista koirista useampi tulisi palkituksi	<p>tukea osallistumalla pentueiden koulutuspäivien kustannuksiin. Jalostusneuvoja on maininnut asiasta uusille kasvattajille.</p> <p>2) PEVISA-muutos ohjaa kiinnittämään huomiota jalostuskoirien käyttöominaisuuksiin.</p>	<p>voimassa, mutta kasvattajat ovat nykyään aktiivisempia tarjoamaan pentupäiviä. Tuet näyttävät osaltaan vaikuttaneen toimintakulttuurin kehittämiseen.</p> <p>2) Palkitsemisprosentti ja osallistumismäärät ovat säilyneet tasaisina.</p>
---	--	---

KÄYTÖS

Yleiskatsaus käytökseen:

- Käytös on pääosin rodunomaista ja omistajat ovat koiriinsa tyytyväisiä.
- Suurin ongelma on eriasteinen arkuus/pidättyväisyys, jota esiintyy noin 10-15 %:lla populaatiosta. Myös jalostuskoirilla. Asiassa täytyy olla kriittisempi, muutoin arkuuteen liittyvät piirteet eivät vähene. Junkkarituloksia tarkastellessa havaitaan käytöksen parantuneen, mutta tuomarien arviointierot voivat aiheuttaa vaihtelua tuloksiin, eikä tilanteen kehittämiseen pidä suhtautua liian optimistisesti. Satunnaisesti tavataan selvää arkuutta tai pelokkuutta.

Tavoite	Toimenpide	Tulos 2021–2025
Jalostukseen käytettävillä koirilla on rodunomainen käytös.	<p>1) Jalostuskoirista pyydetty terveys- ja käytösilmoitus. Jalostukseen ei ole suositeltu koiria, jotka ovat selvästi arkoja, aggressiivisia, huonon hermoraikenteen omaavia, levottomia, herkästi stressaantuvia, hyvin pehmeäkäytöksiä tai erityisen äänekkäitä, eikä paukuarkoja koiria.</p> <p>2) Kannustettu Junkkariin, näyttelyihin ja kokeisiin, joissa myös koirien käytöstä havainnoidaan.</p>	<p>1) Terveys- ja käytösilmoitus palautettu suurimmasta osasta jalostuskoirista, ei omistajien itse ilmoittamia käytöshuomioita.</p> <p>2) Jalostuskoirille on kirjattu ulkomuotoarvioinneissa tai kokeissa käytöshuomiota, Eri-asteinen arkuus/ujostelu: 17 kpl (13 %) Ääntely kokeessa: 1 kpl (1 %) Ei lainkaan osallistumisia: 10 kpl (8 %)</p> <p>Jalostusuroksista 2020–2024 koepalkittuja 61v% (30/49), nartuista 66v% (34/52).</p> <p>Junkkarissa kirjattiin pääosin lievää arkuutta ja/tai levottomuutta 10–15 %:lle, mikä on yhä liikaa. Vuosina 2015–2019 osuus oli 35 %, ja sitä aiemmin nykytasolla.</p>
Koirien käytöksestä ja käytöksen ongelmista on runsaasti kirjattua tietoa.	<p>1) Kannustettu osallistumaan Junkkari-tapahtumaan, sekä näyttelyihin ja kokeisiin.</p> <p>2) Kannustettu täyttämään terveys- ja käytösilmoitus.</p>	<p>1) Junkkarissa 38 % ikäluokista, osallistujamäärät kasvaneet. Näyttelyissä käy 40–50 % bretoneista.</p> <p>2) Terveyskyselyjä palautettu 139 kpl. Pääosin terveistä, jalostukseen aiotuista koirista. Muilla yksittäisiä käytöshuomioita.</p>
Luonnetesti ja MH-tulosten hyödyntäminen käytöksen arvioinnissa.	<p>1) Luodaan luonnetestin ihanneprofiili. Selvitetään, onko Ruotsissa jo olemassa MH-kuvauksen ihanneprofiili.</p>	<p>1) Luonnetestiin osallistunut 8 bretonia. Luonnetestin ihanneprofiilia ei ole luotu vähäisen osallistujamäärän takia.</p>

TERVEYS JA LISÄÄNTYMINEN

Yleiskatsaus terveystilanteeseen:

- Luustotutkimukset (mm. lonkat, selät) ovat lisääntyneet kiitettävästi. Lonkkatilanne ei ole parantunut, lievä lonkkavika on edelleen yleinen sairaus. LTV-muutoksia on havaittu runsaasti. Polvioperoidusta koirista tulee toisinaan epävirallista tietoa, yleisyyttä seurattava.
- Muita koirien sairauksia esiintyy melko harvoin, satunnaisesti. Poikkeavaa tai hälyttävää sairauksien lisääntymistä ei ole havaittu. Kaihitilanne on saatu hyvin hallintaan kotimaisessa populaatiossa, mutta rajoittaa tuontien jalostuskäyttöä.
- Astutuksista epäonnistuu kolmasosa tai yli. Sekä uroksista, että nartuista johtuvia syitä.

Tavoite	Toimenpide	Tulos 2021–2025
Jalostukseen käytettävät koirat ovat perusterveitä.	<p>1) Pentulistalla ehtona ”jalostusvaatimukset täyttävä yhdistelmä”:lle on ennen astutusta urostiedustelu ja terveys- ja käytösilmoitukset vanhemmista (pl. ulkomaiset urokset).</p> <p>2) Urosta tiedustelevalle annettu tietoa yhdistelmien terveysriskeistä. Suositusten joukossa terveitä, pitkäikäisiä uroksia. Alle 2 v koiria ei suositeltu.</p> <p>3) Kannustettu yleisesti terveystutkimuksiin ja avoimuuteen. Terveysilmoitusta pyydetty kohdennetusti jalostuskoirista ja sairaista koirista. Lomakkeella annettu ilmoitus on julkinen, ei-julkiset tiedot voi antaa puhelimella tai sähköpostilla.</p> <p>4) Tiedotettu mm. roturyhmäkokouksessa terveystietojen tuloksista ja havainnoista sairauksien yleistymisestä.</p> <p>5) Seurataan tietoa ulkomailla esiintyvistä terveysongelmista.</p>	<p>1) Urostiedusteluja vuosittain noin 10–20 kpl. Yli puolesta syntyneistä pentueista.</p> <p>Terveysilmoitus saatu suurimmasta osasta kotimaisista jalostuskoirista. Ei ilmoitettu jalostuksesta poissulkevia tekijöitä.</p> <p>2) Ei ole suositeltu yhdistelmiä, joissa merkittäviä riskejä kertaantuu. Alle 3 v. isä tai emä 16 %:ssa pentueista (10/63). Suurin osa on uroksia. Alle 2-vuotiailla ei jälkeläisiä. Yli 10 v. isä 10 %:ssa pentueista (6/63).</p> <p>3) Terveysilmoituksia saatu yht. 139 kpl. Pääosin jalostukseen aiotuista koirista. Kaikista sairaista koirista ei ole tehty ilmoitusta pyynnöstä huolimatta, mm. polvi ongelmista. Yksittäisiä ilmoituksia tullut ei-julkisina.</p> <p>3&4) LTV-kuvausmäärät ja myös muut terveystutkimukset lisääntyneet.</p> <p>5) Ulkomailla terveystietoa jaetaan pääsääntöisesti Suomea heikommin. Kaihi saanut huomiota mm. Ruotsissa.</p>
Noin 60 % Suomessa kasvatuista koirista on Suomessa kuvattuina A-B lonkkaisia. D-E-lonkkaisten osuus ei kasva.	<p>1) PEVISA, raja-arvo C. 2011 C+C kielto.</p> <p>2) Urostiedusteluihin A+B ja A+C-yhdistelmät ensisijaisia ja indeksien ka. mielellään yli 100. C-lonkkaisen suosittelu vain, kun sillä on erityistä jalostusarvoa. <i>Indeksin 100 lonkka on B-C-lonkan välillä, kallistuen C-lonkan suuntaan.</i></p> <p>3) Tavoiteltu kuvausmäärien kasvua kannustamalla kuvauksiin, tiedottamalla lonkkatilanteesta ja indeksin eduista.</p>	<p>1) C+C-yhdistelmiä ei juuri tehty aiemminkaan, joten kiellon vaikutukset ovat oletettavasti olleet vähäiset. 2018–2022 rekisteröidyissä AB 45 %, pitkällä aikavälillä tilanne heikentynyt. A:n osuus pienentynyt, C:n kasvanut. DE:n osuus säilynyt tasaisena 10-15 %, joista tuontikoiria lähes 20 %.</p> <p>2) C-lonkkaisia käytetään liian paljon. C+B-yhdistelmien osuus 32 %. C-lonkkaisia jalostusnarttuja 44 %.</p>

	<p>4) Suhtautuminen kriittisesti ulkomaisiin lonkkakuvaustuloksiin.</p>	<p>C-lonkkaisista koirista AVO1/VOI-palkit- tuja on yli 50 %, muilla lähinnä yksittäisiä pentueita. Harmillisen monella korkeasti palkitulla nartulla C-lonkat.</p> <p>3) Kuvattujen osuus 60-70 %. Kasvanut.</p> <p>4) Ulkomaiset urokset A-lonkkaisia, paitsi yksi, joka on B-lonkkainen. Yhdistetty A- C-lonkkaisiin narttuihin. Yksi suomalai- nen jalostuskoira, jolla ulkomainen tulos.</p>
Kaihin leviämisen estäminen	<p>1) PEVISA, silmätutkimusvaatimus</p> <p>2) Urostiedusteluihin yhdistelmien kaihi- riskin tarkistus ja ohjaus välttämään yh- distelmiä, joissa kaihia molempien lähi- suvuissa. Kaihidiagnoosin saaneita ei ole suositeltu jalostukseen, ja lähisuvun ja- lostuskäytössä kehoitettu malttiin.</p> <p>3) Ulkomaisten urosten tutkiminen ei pa- kollista, mutta kannustettu pyytämään tutkimus, jos mahdollista.</p>	<p>1) Tutkittu osuus vakaa, noin 30 %. 2019–2023 suomalaisista vanhemmista syntyneillä kaihia alle 1 %:lla (2 koiraa), tuonneilla 8 % (3 koiraa). Tilanne on hy- vin hallinnassa kotimaisilla kasvattajilla.</p> <p>2) Yhtä diagnoosin ”epäilyttävä” saa- nutta koiraa käytetty jalostukseen. Sitä ei ole tutkittu uudelleen, eikä jälkeläisiä ole tutkittu.</p> <p>3) Joitakin ulkomaisia uroksia on tutkittu (lähinnä Ruotsissa)</p>
Epilepsiatapausten minimointi ja leviä- misen estäminen.	<p>1) Kannustettu avoimuuteen ja terveysil- moituksiin sairaista koirista.</p> <p>2) Urostiedusteluihin yhdistelmien epi- lepsiariskin tarkistus ja ohjaus välttä- mään yhdistelmiä, joissa epileptisiä koh- tauksia molempien lähisuvuissa. Lähisu- vun suhteen kehoitettu olemaan kriitti- nen ja maltillinen jalostuskäytössä.</p>	<p>1) Ilmoituksia sairastuneista koirista on 2021–2025 saatu 2 kpl. Määrä on pieni, mutta asiaan suhtaudutaan vakavasti.</p> <p>2) Epilepsia-tyylyisiä oireita tai sairastu- neiden koirien sisaruksia on satunnai- sesti käytetty.</p>
Koirien lisääntymis- käyttäytyminen on normaalia ja luon- nollista.	<p>1) Kerätään tietoa kasvattajien kanssa keskustelemalla ja pentuekyselyllä. Seu- rataan, onko samoilla koirilla toistuvasti ongelmia astutuksissa. Kasvattajia opas- tettu tarvittaessa astutusasioissa.</p> <p>2) Tiedotettu mm. roturyhmäkokouk- sessa pentuekyselyn tuloksista, ja astu- tusaikomusten onnistumisesta.</p>	<p>1) 2021–2024 saatu 26 vastausta, noin puolesta syntyneistä pentueista. Vas- tauksissa pääosin kaiken kerrotaan men- neen hyvin ja luonnollisesti.</p> <p>Astutuksista epäonnistuu jopa kolmas- osa tai useampi. Taustalla on sekä urok- sista, että nartuista lähtöisin olevia syitä. Kaikista koirista ei saada jälkeläisiä. Muutoin lisääntymisessä ei ole havaittu epänormaaleja piirteitä. Pentueista 14 % on syntynyt keisarileikkauksella.</p> <p>2) Herättänyt keskustelu.</p>

ULKOMUOTO

Yleiskatsaus ulkomuotoon:

- Ulkomuodossa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia, rotutyypissä on edelleen parantamisen varaa ja ylisuuria koiria on usein etenkin uroksissa. Käyttöominaisuuksien ja terveyden jalostus ovat usein yhdistelmissä tärkeämpiä painotettavia.
- Tyypikkäiden tuontikoirien osalta terveysongelmat rajaavat usein niiden jalostuskäyttöä.

Tavoite	Toimenpide	Tulos 2021–2025
Oikean rotutyypin osuus koirakannassa lisäänty	<p>1) Urostiedusteluihin tarkistettu jalostuskoirien ulkomuoto ja koko, ohjattu välttämään yhdistelmiä, joissa molempien rotutyypissä samoja virheitä</p> <p>2) Kannustettu Junkkariin, joka on rodun suurin jalostustarkastus, jotta saadaan sekä kerättyä, että jaettu tietoa.</p> <p>3) Pyritty tuomaan ulkomailta erinomaisia koiria parantamaan ulkomuotoa.</p>	<p>1) Kasvattajat vaativat uroksilta rotutyypillistä ulkomuotoa, mutta narttujen osalta ei olla yhtä kriittisiä.</p> <p>2) Junkkariin osallistunut 38 % ikäluokista, osuus on tasaisesti kasvanut. Erinomaisia 29 %, hylättyjä 21 % (valtaosa ylisuuria uroksia). Kaikki ikäluokat on valokuvattu.</p> <p>3) Saadaan tuotua rotutyypillisiä koiria, mutta terveysongelmat rajaavat turhan usein tuontien jalostuskäyttöä.</p>

Jalostuksen ulkopuolelle jääneiden koirien osuus

Tarkasteltaessa yli 2-vuotiaita koiria, jotka ovat syntyneet aikajaksolla 2014–2023 jalostukseen on käytetty keskimäärin 11 % uroksista ja 14 % nartuista (2010–2019 jalostukseen on käytetty keskimäärin 13 % uroksista ja 15 % nartuista, 2003–2012 jalostukseen on käytetty keskimäärin 9 % uroksista ja 15 % nartuista). Nuorimpien ikäluokkien osalta jalostuskäyttö on vasta alussa, joten luvut tulevat varmasti jonkin verran kasvamaan.

Lonkiltaan tutkittuja tarkastelujaksolla syntyneistä on hieman yli puolet, 57 % (52 %, 52 %). Tutkituista PEVISA-rajat täyttäviä eli vähintään tuloksen C saaneita koiria on 89 % (87 %, 88 %). Vähintään tuloksen B saaneita koiria on ollut 46 % (47 %, 50 %). Näin ollen noin 51 % koirakannasta on tutkitusti A-B-lonkkaisia ja PEVISA:n mukaan jalostuskelpoisia. Rotujärjestön oma suositus jalostuskoirilla on A-B-lonkat, tällaisia koirakannasta on noin neljäsosa. Hieman vajaa puolet koirista on jäänyt jalostuksen ulkopuolelle jo lonkkakuvaustuloksen puuttumisen takia.

Rotujärjestön suosituksen mukaan koirien tulisi myös olla koepalkittuja ja näyttelypalkittuja. PEVISA-vaatimuksen mukaan koiran toiseen pentueeseen sillä pitää olla koetulos. Tarkastelujaksolla 2014–2023 1006 (1025, 1003) syntyneestä koirasta KAER-kokeissa on käynyt 351 koiraa eli n. 35 % (322 koiraa eli noin 31 %, 250 koiraa eli noin 25 %). Palkituksi on tullut 153 koiraa eli n. 15 % (151 koiraa eli 15 %, 114 koiraa eli 11 %).

PEVISA-vaatimusten ajantasaisuus

Bretonin PEVISA-ohjelman lonkille asetetut rajoitukset ovat tämän hetkiseen tilanteeseen nähden järkevät. C-lonkkien jalostuskäytön kieltäminen kokonaan ei ole jalostuspohjan kokoon nähden realistinen, sillä se sulkisi liikaa koiria pois jalostuskäytöstä. Näin ollen seuraava mahdollinen kiristys olisi C+B-yhdistelmien kieltäminen tai indeksivaatimuksen asettaminen. Koepalkintovaatimuksen tuomien rajoitusten ja populaatioissa tapahtuneiden muutosten takia kiristyksiä ei ole katsottu ajankohtaisiksi. Toistaiseksi halutaan nostaa lonkkakuvattujen osuuta ja antaa kasvattajille vastuuta toimia lonkkatilanteen parantamiseksi, ilman lisärajoituksia.

Silmätutkimus on edelleen tarpeen erityisesti tuonneissa toistuvasti ilmenevien kaihitapausten vuoksi, mutta rajoituksille ei nähdä tarvetta.

PEVISA:ssa jälkeläismäärärajoitus on tällä hetkellä 36 pentua. Rajoitus sallii turhan paljon pentuja nykyisiin rekisteröintimääriin nähden, mutta siihen ei ole esitetty muutosta. Tilanteen kehittymistä seurataan. Toistaiseksi jälkeläisiä suositellaan vain koirille, joilla on alle 14 pentua. Sen ylityttyä koiran jalostuskäyttö on perusteltua vain poikkeustapauksissa, esimerkiksi jos edellisestä pentueesta on kulunut useita vuosia.

Rodussa on havaittu runsaasti LTV-muutoksia, ja tilanteen kartoittamiseksi ja selkäongelmien ehkäisemiseksi jalostuksen keinoin, esitetään rodulle PEVISA-ohjelmaan LTV- ja VA-tutkimusvaatimusta.

Samassa yhteydessä asetetaan kyynärtutkimusvaatimus.

Koepalkintovaatimus toiseen pentueeseen on tuottanut toivottuja tuloksia ja palkitsemattomien jalostuskoirien suhteellisen suuret pentumäärät ovat nykyään maltillisempia. Muutoksen vaikutuksia on käsitelty tarkemmin seuraavassa.

Koepalkintovaatimuksen vaikutukset

Vaatimuksella metsästyskoepalkinnosta koiran toiseen pentueeseen pyrittiin edistämään ja ylläpitämään metsästysominaisuuksia kaikissa bretonin jalostuslinjoissa, sekä turvaamaan rodun säilyminen Suomessa ensisijaisesti metsästyskoirana. Aiemmin syntyi runsaasti pentuja koirille, joiden metsästysominaisuuksia ei arvioitu kokeissa tai edes käytännön metsästyksessä, ja joiden jälkeläiset osallistuivat kokeisiin harvoin. Tässä nähtiin riski, että rodusta eriytyy näyttely- ja seurakoirapainotteinen populaatio.

Tässä tarkastelussa vaikutuksia arvioidaan pääosin vertaamalla koepalkintovaatimuksen jälkeistä ajanjaksoa 2019-2025 sitä edeltävään vastaavaan jaksoon 2012–2018, sekä peilaamalla tuloksia rodun harastajien tekemiin ennakoarvioihin vaatimuksen hyödyistä, riskeistä ja rajoitteista.

Rekisteröintimäärät supistuivat taulukon mukaisesti. Kotimaiset pennut vähenivät 31 %, tuonnit 27 % ja rekisteröidyt pentueet 23 %. Tilanteen tiedostettiin voivan luoda markkinaraon rekisteröimättömille pennuille, mutta tietävästi niitä ei ole ollut tarjolla.

Taulukko 40. Rekisteröintimäärät rekisteröintivuoden mukaan (Koiranet 20.1.2026).

	2012–2018	2019–2025	Muutos
Kotimaiset pennut	745	516	-31 %
Tuonnit	62	45	-27 %
Rekisteröidyt pennut ja tuonnit yht.	807	561	-30 %
Rekisteröidyt pentueet	119	92	-23 %

Koepalkinto ohjaa jalostusvalintoja aiempaa enemmän. Jalostukseen käytettyjä yksilöitä Taulukko 41 tarkastellessa on hieman aiempaa useampaa koepalkittua urosta käytetty jalostukseen, ja narttuja yhtä montaa kuin aiemmin. 2019–2025 jalostuskoirista oli koepalkittuja 38 urosta ja 40 narttua, kun edellisellä jaksolla luvut olivat 31 ja 40.

Kaikkiaan eri yksilöitä on jalostuksessa käytetty 16 % aiempaa vähemmän. Muutos on kohdistunut palkitsemattomiin yksilöihin, niitä on käytetty jalostukseen huomattavasti aiempaa harvemmin: uroksia 25 kpl (aiemmin 39 kpl), ja narttuja 26 kpl (aiemmin 44 kpl).

Taulukko 41. Jalostukseen käytetyt koirat pentueiden rekisteröintivuoden mukaan (Koiranet 20.1.2026).

	2012–2018	2019–2025	Muutos
Käytetyt eri urokset	70	63	-10 %
• koepalkittuja	31	38	+23 %
• koepalkitsemattomia	39	25	-36 %

Käytetyt eri nartut	84	66	-21 %
• koepalkittuja	40	40	0 %
• koepalkitseemattomia	44	26	-41 %
Yhteensä käytettyjä eri yksilöitä (u+n)	154	129	-16 %

Kun tarkastellaan 15 eniten käytettyä urosta ja narttua vuosina 2019–2025, ne ovat yhtä lukuun ottamatta olleet koepalkittuja, kun edellisjaksolla palkitseemattomia oli uroksissa 10 ja nartuissa 9 (Koiranet 20.1.2026). Yksittäisten palkitseemattomien koirien jälkeläismäärät ovat pienentyneet merkittävästi.

Eri jalostusyhdistelmiä tarkastellessa on ajanjaksolla 2020–2024 ollut molemmilla vanhemmilla koetulos 63 % pentueista, kun 2015–2019 osuus oli 39 % pentueista. Pentueita, joissa kummallakaan vanhemmalla ei ollut koetulosta, oli 2020–2024 19 %, kun vertailujaksolla niitä oli 35 %. Palkitseemattomista vanhemmista syntyneitä pentueita oli aiemmin kaksin- tai kolminkertainen määrä nykyiseen verrattuna.⁷⁰

Pentuemäärien pienentymisen arvioitiin olevan väistämätön, mutta väliaikainen seuraus. Se on toivottavasti kohdistunut palkitseemattomiin koiriin, ja samalla käyttöominaisuuksia arvostavan pennunhankkijan näkökulmasta tarjonnan laatu on parantunut. Samalla jalostukseen käytettyjen eri yksilöiden määrä on supistunut, millä on negatiivinen vaikutus jalostuspohjan laajuuteen. Jatkossa kasvun odotetaan tapahtuvan maltillisesti metsästyksellisistä lähtökohdista.

Nuorten koirien jalostuskäytön ei ole havaittu lisääntyneen. Keskimääräinen jalostusikä on säilynyt vakaana,⁷¹ ja 1.1.2019 jälkeen jalostukseen ei ole käytetty alle 2-vuotiaita koiria (Koiranet 20.1.2026).

Kaventuva jalostuspohja tuo haasteita. Pentuekoon pienentyminen on huolestuttava suuntaus. Samaan aikaan sukusiitosasteen lievä lasku viittaa siihen, että jalostusvalinnoissa on onnistuttu välttämään liian läheisiä yhdistelmiä. Tehollinen populaatiokoko on säilynyt ennallaan, mutta sen suhteellisen osuuden kasvu ilmaisee, että jalostuskoiria on käytetty tasaisemmin.⁷²

Taulukko 42. Jalostuspohjaan liittyviä tunnuslukuja (Koiranet 20.1.2026)

	2012–2018	2019–2025
Pentuekoko	6,2	5,7
Pentueiden sukusiitosaste, keskiarvo	1,06 %	0,82 %
Tehollinen populaatiokoko per sukupolvi	62 (48 %)	62 (52 %)

Kun ikäluokat pienenevät, geneettinen monimuotoisuus ja elinvoimaisuus ovat vaarassa heikentyä ja jalostuksesta tulee haasteellisempaa. Siksi koepalkintovaatimuksen ei haluttu sulkevan yhtään koiraa tai sukulinjaa kokonaan jalostuksen ulkopuolelle, vaan myös palkitseemattomilla koirilla voi tehdä yhden pentueen. Perustelluissa tapauksissa poikkeuslupamenettely mahdollistaa useamman pentueen. Yksittäisiä poikkeuslupia on anottu ja myönnetty, mutta ne eivät ole johtaneet pentueisiin. Kasvattajien kannattaa hyödyntää poikkeuslupaa aikaisempaa enemmän lupaavia jälkeläisnäyttöjä antaneille yksilöille.

Kotimaisen populaation supistuessa, ovat tuontikoirat ja ulkomaiset jalostusurokset entistä keskeisempiä jalostuspohjan monimuotoisuuden säilyttämisessä. Tämä vaatii tasapainottelua, sillä niiden käytön

⁷⁰ Osion alussa taulukko "Jalostusyhdistelmien taso" on käsitelty asiaa laajemmin.

⁷¹ Osiossa 4.1.1. on tarkasteltu koirien keskimääräistä jalostusikää.

⁷² Osiossa 4.1.1. ja 4.1.2. on käsitelty pentuekokoja, sukusiitosta ja tehollista populaatiokokoja.

lisääntyminen tuo riskin tuntemattomien taustojen muodossa, ja toisaalta väheneminen nostaisi nopeasti sukusiitosastetta. Koepalkintovaatimuksen arvioitiin rajaavan lähinnä ty pistettyjen tuontikoirien jalostuskäyttöä, sillä ne eivät voi osallistua kokeisiin Suomessa.

Taulukosta nähdään, että tuontikoiria, etenkin narttuja, on käytetty aiempaa vähemmän eri yksilöitä jalostukseen. Ulkomaisten uroksia käyttö on pysynyt määrällisesti ennallaan, ja niitä on käytetty pääosin koepalkituille nartuille. Osalla sekä ulkomaisista uroksista, että tuontikoirista, on useita pentueita.

Taulukko 43. Tuontien ja ulkomaisten urosten jalostuskäyttö (Koiranet 20.1.2026)

	2012–2018	2019–2025	Muutos
Rekisteröidyt pentueet yht.	119	92	-23 %
Pentueen isänä ulkomainen uros, eri yksilöt	11	11	0 %
Pentueen isänä tuontiurossa, eri yksilöt	17	12	-29 %
Pentueen emänä tuontinarttu, eri yksilöt	14	7	-50 %

Koekäyntien määrä ja palkittujen osuus ovat tarkastelujaksolla pysyneet pääosin vakaina. Kokeissa käyneiden eri yksilöiden määrä on koepalkintovaatimuksen myötä kasvanut noin 10 %. Suunta on toivotunlainen. Koestartit ovat lisääntyneet erityisesti nuorten luokassa (+7,4 %), kun taas avoimen ja voittajaluokkien starttimäärä on samalla vähentynyt (-6,8 %).

Nuorten luokan palkitsemisprosentti on noussut hieman, 39,5 prosentista 41,1 prosenttiin. Avoimessa ja voittajaluokassa se on käytännössä ennallaan (46,2 % → 46,3 %). Lukumääräisesti palkittuja yksilöitä on saatu koepalkintovaatimuksen jälkeisellä kaudella 454 ja sitä edeltävällä kaudella 458.

Taulukko 44. Bretonien osallistuminen ja tulokset KAER-kokeissa tapahtumavuoden mukaan (Koiranet 30.1.2026)

	2012–2018	2019–2025	Muutos
Kokeissa käyneitä eri yksilöitä	490	540	+10,2
Koestartit NUO	367	394	+7,4
Palkittuja NUO	145	162	+11,7
Palkitsemis% NUO	39,5 %	41,1 %	+1,6 %-yks.
Koestartit AVO/VOI	677	631	-6,8
Palkittuja AVO/VOI	313	292	-6,7
Palkitsemis% AVO/VOI	46,2 %	46,3 %	+0,1 %-yks.

KAER-kokeiden ominaisuuspisteiden kehitystä voidaan tarkastella taulukosta Taulukko 15. Jaksojen taitos ei osu koepalkintovaatimuksen voimaantulohetkeen, vaan vuosien 2019-2020 väliin, mutta antaa tietoa tilanteen kehittymisestä. Selkein positiivinen kehitys havaitaan etenemisessä. Myös hakuvauhti ja vainuamistapa ovat parantuneet hieman. Hakutekniikassa, käyttäytymisessä riistan karkottuessa sekä metsästysshalussa havaitaan lievää heikentymistä. Yhteistyössä numero 3 kuvaa ihannepiirrettä. Se on hieman etäännyttänyt ihanteesta kohti itsenäisempää koiraa. Myös seisontaherkkydessä numero 3 kuvaa ihannepiirrettä ja on bretonilla hyvin lähellä sitä. Se on aiemmin ollut yli kolmen kuvaten rodun olevan hieman liian herkästi seisova. Noutohalukkuus on bretonilla keskimäärin muita rotuja heikompi ja edelleen ominaisuudessa on nähtävissä laskusuuntaa.

Myös terveyttä ja muita rotuominaisuuksia on vaalittava. Jalostuspohjan pienentyessä on seurattava mm. lisääntymiseen ja immuunijärjestelmään liittyviä ongelmia, joita sukusiitos saattaa aiheuttaa.

Lonkaniveldysplasia on rodun merkittävin jalostuksessa huomioitava sairaus. Taulukko osoittaa lonkkakuvattujen osuuden selvän lisääntymiseen (65 %). Samalla AB-lonkkaisten osuus on aavistuksen aiempaa suurempi, ja niiden määrä on kasvanut viidellä koiralla. Rekisteröintimäärien pienentyessä olisi voinut

olettaa, että lonkkien puolesta potentiaalisia jalostuskoiria on käytettävissä aiempaa vähemmän, mutta kuvausmäärien kasvu on korjannut tilannetta. Lonkkaterveyden kehityksestä on liian aikaista tehdä johdopäätöksiä pienen otannan vuoksi. Nuorimmat ikäluokat 2023–2025 eivät ole vielä keskimääräisessä tutkimus- tai jalostusiässä ja ne on jätetty tässä tarkastelun ulkopuolelle.

Taulukko 45. Lonkkaterveyden kehitys rekisteröintivuoden mukaan. (Koiranet 20.1.2026)

	2015–2018	2019–2022
Tutkitut, kpl	237	231
Tutkitut, %-osuus rekisteröinneistä	54 %	65 %
AB-lonkat, kpl	100	105
AB-lonkat, %-osuus tutkituista	42 %	45 %

Jalostusyhdistelmien lonkkaterveyttä tarkastellessa kuitenkin havaitaan, että jalostukseen käytetään yhä vähemmän tervelonkkaisia (AB) koiria. Koetulosvaatimuksen jälkeen 2020–2024 oli 36 % pentueissa molemmat vanhemmat AB-lonkkaisia, kun edeltävänä jaksona 2015–2019 osuus oli korkeampi, 43 %.

Jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen lonkkaterveyden välillä on selvä ero, joka on kasvanut entisestään koepalkintovaatimuksen myötä. C-lonkkaisia uroksia on 2020–2024 käytetty vain kahdeksaa eri yksilöä (16 % jalostusuroksista), kun taas narttuja 23 eri yksilöä (44 % jalostusnartuista). C-lonkkainen narttu valikoituu selvästi useammin jalostuskäyttöön, kuin C-lonkkainen uros.⁷³

Ulkomuodon osalta vertailukelpoisin aineisto saadaan Junkkarin ulkomuodon jalostustarkastuksista. Niihin osallistuminen on lisääntynyt selvästi koepalkintovaatimuksen jälkeen, mutta tulostasossa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Myöskään käytösmerkintöjen määrässä ei ole havaittavissa olennaisia muutoksia jalostustarkastuksissa, eikä tavallisissa näyttelyissä.⁷⁴

Jalostusrekisteri

Saksanseisojakerho ry pitää yllä jalostusrekisteriä.⁷⁵ Jalostusrekisterivaatimukset⁷⁶ ovat kaikille Saksanseisojakerhon roduille yhteiset. Niiden täytyttyä täytetään samasta yhteydestä löytyvä jalostusrekisterianomus. Jalostusrekisterivaatimuksia on tarkennettu erityisesti terveyslauseuntulosten osalta 2025.

Bretonin jalostusrekisterissä on tällä hetkellä mukana 2 urosta ja 15 narttua. Kaikkiaan jalostusrekisteriin on merkitty yhteensä 50 koiraa, joista uroksia on ainoastaan 13 kpl (2015–2019 45 koiraa, 12 urosta; 2010–2014, 30 koiraa, 8 urosta). Jalostusrekisterin saavuttaneiden koirien määrä on lisääntynyt mukavasti, toki edelleen olisi toivottavaa, että urosten määrä kipuaisi lähemmäksi narttujen määrää.

Käyttövaliot

Vuosina 2020–2024 Suomen käyttövalion arvon saavutti:

- uros FI MVA FI KVA-KAER ALMKULLENS FRASSE FI32454/15

Aikaisemmin käyttövalion arvon ovat saavuttaneet:

- narttu C.I.B C.I.E POHJ MVA FI KVA FI MVA DK MVA SE MVA EE MVA LV MVA LT MVA BALT MVA TLNW-12 LTV-14 MAJANIEMEN LADY SPICE FI52526/10
- uros FI KVA FI MVA NUOLIKURUN EINOVIJAMI FI26061/14

⁷³ Osion alussa taulukossa "Jalostusyhdistelmien taso" ja osiossa 5.1. tarkastellaan jalostuskoirien lonkkatilannetta.

⁷⁴ Osiossa 4.4.2. on käsitelty jalostustarkastuksien ja näyttelyiden tuloksia.

⁷⁵ Saksanseisojakerho, Tietokanta: [Jalostusrekisteri](#).

⁷⁶ Saksanseisojakerho: [Jalostusrekisterianomus](#).

- narttu POHJ KVA FIN KVA SE KVA NO KVA TRÅSLETEN'S AABITTE (FIN39740/00)
- narttu FIN KVA FIN MVA KARHUTASSUN BELINDA (FIN18382/97)
- narttu POHJ KVA FI KVA SE KVA NO KVA VAN'T PASSANT AFRIKANTÄHTI (FIN26637/04)
- uros FI KVA FI MVA V-09 SUIIVAKON ÅULA FIN34938/08
- narttu FI KVA VAN'T PASSANT SAHARA FIN26638/04,
- narttu C.I.B C.I.E POHJ MVA FIN MVA FI KVA SE MVA NO MVA EE MVA V-07 PMV-09 EEV-10 V-12 HeW-13 HeVW-13 PMV-13 PMVV-13 V-13 VV-13 ROWANBERRIE'S LIKE LIFE FIN42752/05 ja
- uros C.I.B C.I.E FI KVA FIN MVA SE MVA EE MVA HeW-10 V-10 EEV-10 JARLEIN MILOU FIN34358/02.

Lisäksi

- Norjan käyttövalionarvon on saavuttanut narttu C.I.B C.I.E POHJ MVA FI MVA DK MVA SE MVA NO MVA NO KVA HeW-11 V-11 DKV-10 HeW-12 BONNEE DES PLAINES DAUXEENES FI53417/12
- Pohjoismaisen käyttövalionarvon on saavuttanut narttu POHJ KVA FI KVA SE KVA NO KVA VAN'T PASSANT AFRIKANTÄHTI FIN26637/04.

Mannermaisten kanakoirien valionarvovaatimukset ovat Saksanseisojakerhon verkkosivuilla.⁷⁷

Käyttöjalostuspalkinnot

Saksanseisojakerho ry ylläpitää listaa käyttöjalostuspalkinnon saaneista koirista.⁷⁸ Käyttöjalostuspalkinnon säännöt ovat kaikille Saksanseisojakerhon roduille yhteiset ⁷⁹ Käyttöjalostuspalkinnon tarkoitus on edistää hyvän ulkomuodon omaavien, metsästysominaisuuksiltaan korkealuokkaisten mannermaisten kanakoirien jalostustyötä. Palkinto annetaan sellaisille koirille, jotka ovat osoittaneet jättävänsä tällaisia jälkeläisiä käyttöjalostuspalkinnon pisteytyksen mukaisesti. Palkinto jaetaan Saksanseisojakerho ry:n vuosikokouksessa edellisenä vuonna palkintoon oikeuttavat pisteet saavuttaneille koirille.

Vuosina 2020–2024 käyttöjalostuspalkinnon ovat saavuttaneet seuraavat bretonit:

- Kultainen, narttu C.I.B. C.I.E. POHJ MVA FI MVA DK MVA SE MVA NO MVA NO KVA HeW-11 V-11 DKV-10 HeW-12 BONNEE DES PLAINES DAUXEENES FI53417/12
- Hopeinen ja pronssinen, narttu NUOLIKURUN ESMEKARAMAIN FI26063/14C
- Hopeinen ja pronssinen, uros FI MVA RIEKKOALBUKSEN FERNAND FI34800/15A
- Pronssinen, narttu TAIKAMÄEN FLOORA FI27714/17C
- Pronssinen, uros FI AVA FI AVA-H JMV-14 ILO D'ALPHA UMI ET SIGMA OCT FI25540/14B
- Pronssinen, narttu FI MVA V-15 MAJANIEMEN PERFECT DREAM FI28940/13B
- Pronssinen, uros VAN'T PASSANT HOPE FI42698/12C

⁷⁷ Saksanseisojakerho: [Valionarvosäännöt](#).

⁷⁸ Saksanseisojakerho, Tietokanta: [Käyttöjalostuspalkitut koirat](#). 30.1.2026

⁷⁹ Saksanseisojakerho [Käyttöjalostuspalkinnon säännöt](#). 30.1.2026

- Pronssinen, narttu FI MVA FI VMVA TAIKAMÄEN CIARA FI19506/12A
- Pronssinen, narttu FI MVA FI AVA KIEPPIKURUN BELLE DEBOUT FI25867/11A

Junkkari

Junkkari 2023 tittelin voitti narttu J-23 TAIKAMÄEN MILLA MAGIA FI23180/22.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

JALOSTUSPOHJA

Vakaan kotimaisen jalostuspohjan ylläpito vaatii rekisteröintimäärien maltillista kasvua, eri yksilöiden nykyistä tasaisempaa käyttöä, ulkomaisten urosten käyttöä sekä jalostukseen sopivia tuontikoiria.

Tavoite 2026–2030	Suunnitellut toimenpiteet
<p>Käytetään tasaisesti eri sukulinjoja ja yksilöitä, ja koirien jälkeläismäärät ovat kohtuulliset</p> <p>1) Yhdenkään koiran jälkeläismäärät eivät ylitä yli 3 % rodun liikakäytön ihannerajaa eli 14 jälkeläistä ja 28 toisen polven jälkeläistä. (Tavoite 1. polven jälk. 18 / 2. polven jälk. 36)</p> <p>2) Yhdistelmien kolmen polven sukutaulussa kukin koira esiintyy vain kerran (sukukatkeroin 1.0 eli kaikki eri koiria) ja yhdistelmän sukusiitosaste on enintään 2 % laskettuna 5-sukupolven perusteella. Ehdoton maksimi 6,25 %.</p>	<p>Jalostusneuvonta:</p> <ul style="list-style-type: none">- autetaan sopivan uroksen valinnassa- vältetään uusintayhdistelmiä- sisaruksille eri sukuiset kumppanit- suositellaan myös C-lonkkaisia, koepalkitsematomia tai muutoin ihanteesta poikkeavia koiria silloin, kun niiden käyttö on jalostuspohjan ja koiran ominaisuuksien puolesta perusteltuja- yksilön jälkeläiset jakautuvat tasaisesti koiran koko jalostusialle, erityisesti urosten osalta- kannustetaan omistajia teettämään vähintään yksi pentue jalostukseen sopivalla nartulla <p>Tiedotetaan mm. jalostuspohjan vaalimisen tärkeydestä, keinoista ja koirien jälkeläismääristä.</p> <p>Kannustetaan terveystutkimuksiin, näyttelyihin ja koekäynteihin, jotta jalostuskäyttöön päätyvien koirien määrä kasvaa ja jalostuskoiria saadaan käyttöön kaikista sukulinjoista.</p> <p>Uutta geenimateriaalia vierassukuisia koiria tuomalla ja ulkomaalaisia uroksia käyttämällä.</p>
<p>Töpöhännät rajaavat aiempaa vähemmän jalostuskäyttöä.</p> <p>1) Enintään 20 % kotimaisesta populaatiosta on luonnontöpöhäntäisiä (2016–2025 27 %).</p>	<p>Tiedotetaan töpöhäntien tuomista haasteista jalostusyhdistelmien suunnittelussa, ja kuinka se nykytilanteessa vaikuttaa myös tuonteihin pakottaen suosimaan pitkähäntäisiä. Seurataan töpöhäntäisten jalostuskoirien jälkeläismääriä.</p> <p>Suositellaan kasvattajaa valitsemaan itselleen pitkähäntäinen pentu.</p>

KÄYTTÖOMINAISUUDET

Tavoitteena on kehittää alkuperäisiä, rodunomaisia käyttöominaisuuksia kaikissa jalostuslinjoissa, ja säilyttää bretoni Suomessa ensisijaisesti metsästyskoirana. Rodun tulee olla monipuolinen, riistaintoinen lintukoira, joka on toiminnassaan yhteistyöhaluinen. Ominaisuuksiltaan siltä odotetaan varhaiskypsyyttä, erinomaista hajuaistia ja kestävää seisontaa. Haun tulee olla vauhdikasta, eloisaa, yläpäistä, maastonpeittävä, maastoon sopeutuvaa ja tuloksellista. Sen tulee olla halukas noutamaan kaikenlaista riistaa, myös vedestä.

Tavoite 2026–2030	Suunnitellut toimenpiteet
<p>Jalostukseen käytetään koiria, joiden metsästysominaisuuksista on saatavilla tietoa. Jalostukseen ei käytetä koiria, joilla on heikot metsästysominaisuudet tai joiden ominaisuuksista ei ole tietoa.</p> <p>1) Sellaisten pentueiden määrä vähenee, jossa kummallakaan vanhemmalla ei ole KAER-koepalkintoa (nyt 19 %) tai edes koekäyntiä.</p> <p>2) KAER-kokeissa käyvien koirien määrä kasvaa (nyt 386 koiraa/5 vuotta).</p> <p>3.) Junkkarin koeosuuteen osallistuu ikäluokasta mahdollisimman suuri osuus, vähintään 50 % (nyt 38 %).</p>	<p>1) PEVISA/koepalkintovaatimus 2. pentueeseen. Ennen toista pentuetta jokainen koira osoittaa metsästysominaisuutensa koepalkinnolla.</p> <p>Potentiaaliset jalostuskoirat (terveet lonkat, näyttelytulos) kannustetaan osallistumaan KAER-kokeeseen. Lisätään ymmärrystä siitä, että kokeista saatava tieto, etenkin sanallinen arvio on aina jalostuksellisesti arvokasta, vaikka koira ei saavuttaisi koepalkintoa.</p> <p>2 ja 3) Kannustetaan koiran kouluttamiseen ja kokeisiin, jotta kynnyksen osallistua laskisi ja koepalkinnon saavuttaminen olisi mahdollista. SSK on laatinut koulutusmateriaaleja, joita ohjataan hyödyntämään. Muiden keinojen pohtiminen koulutuksessa tukemiseen yhteistyössä Bretonikerhon kanssa.</p> <p>Kasvattajat myyvät rotua aktiivisiin, metsästäviin koteihin, jolloin omistajalla on kiinnostus metsästyskoulutukseen.</p>
<p>Ominaisuuspisteet kokeissa paranevat.</p> <p>1) Ominaisuuspisteiden keskiarvot ovat seuraavilla 5 ikäluokalla korkeammat kuin nyt.</p>	<p>1) Jalostetaan koiria, joilla on erinomaiset luontaiset ominaisuudet. Kiinnitetään huomiota siihen, että koirat ovat yhteistyöhaluisia ja helposti metsästyskäyttöön koulutettavia, koirilla tulisi olla luontainen halu noutaa ja mennä veteen.</p> <p>2) Koiralla ei teetetä enempää kuin kaksi pentuetta, ennen kuin sen jälkeläisillä on riittävästi näyttöä metsästysominaisuuksista.</p> <p>3) Ylempään kohtaan kirjatut keinot.</p>

KÄYTTÄYTYMINEN JA LUONNE

Bretonin tulee olla metsästykseseen soveltuva, helposti koulutettava ja arjessa yhteiskuntakelpoinen koira. Rodunomaisia ominaisuuksia ovat ystävällisyys ihmisiä ja muita koiria kohtaan, hyvä käsiteltävyys, sekä eloisuus, toimintakyky ja toiminnanhalu yhdistettynä riittävän tasapainoiseen hermorakenteeseen, joka mahdollistaa sopeutumisen vaihteleviin tilanteisiin ja ympäristöihin ilman suuria haasteita. Rodulla ei tule esiintyä jokapäiväistä elämää vaikeuttavia ja koiran hyvinvointia heikentäviä käytösominaisuuksia, kuten arkuutta, liiallista pehmeyttä, aggressiivisuutta tai kyvyttömyyttä rauhoittua.

Tavoite 2026–2030	Suunnitellut toimenpiteet
<p>Jalostuskoirien käytös on rodunomainen. Niistä on kirjattua, ulkopuolisen arvioimaa tietoa.</p> <p>1) Enintään 15 %:lla jalostuskoirista on lievä käytöspoikkeama tai koira ei ole osallistunut jalostustarkastukseen, näyttelyyn, kokeeseen tai</p>	<p>Terveys- ja käytösilmoitus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pyydetään uroksesta ja nartusta ennen astutusta, - ehtona ”jalostusvaatimukset täyttävä yhdistelmä”-merkintään pentulistalle. <p>Jalostusneuvonta:</p>

<p>luonnetestiin. (Nyt noin 20 %).</p> <p>2) Jalostukseen ei käytetä yhtään koiraa, jolla selkeä puute käytöksessä (arka/levoton/äänekäs /paukkuarka/minkäänlainen aggressiivisuus).</p> <p>3) Niiden pentueiden määrä ei kasva, joissa koetulosta ei ole kummallakaan vanhemmalla (nyt 19 %).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kannustetaan junkkariin, näyttelyihin ja kokeisiin, - autetaan sopivan uroksen valinnassa, - tarkastetaan yhdistelmien käytöshuomiot mm. SSK ja SKL tietokannasta sekä terveysilmoituksista, - suositellaan jättämään jalostuksesta pois, jos käytöksessä selkeitä puutteita. <p>PEVISA, koetulosvaatimus 2. pentueeseen varmistaa, että koira on koulutettavissa metsästykseen, eikä sinä havaita paukkuarkuutta.</p> <p>Tuomarikoulutus/rotumääritelmä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ulkomuototuomarit kiinnittävät nykyistä enemmän huomiota käytökseen, kaikista käytöksen virheistä lasketaan arvosanaa.
<p>Arkuuteen viittaavat piirteet eivät lisäänty.</p> <p>1) Junkkarissa ihannearvioiden "5 avoin luottavainen" osuus pysyy ennallaan. (Nyt 89 %).</p>	<p>Jalostusneuvonta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - suositellaan jalostukseen koiria, joiden käytös on rodunomainen - tuodaan esille käytöspoikkeamien määrä rodussa
<p>Käytöksestä ja käytöksen ongelmista on käytävissä runsaasti kirjattua tietoa.</p> <p>1) Junkkariin osallistuu ikäluokasta noin 50 % (nyt 38 %), ja näyttelyihin 50 % (nyt 40-50 %).</p> <p>2) Rotujärjestön terveys- ja käytösilmoitusten määrät nousevat (nyt 139 kpl / 5 vuotta).</p> <p>3) Vähintään 5–10 koiraa käy luonnetestissä.</p>	<p>Terveys- ja käytösilmoitus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tiedotetaan terveys- ja käytösilmoituksesta - pyydetään kohdennetusti koirista, joilla tiedetään ilmenneen käytöksen ongelmia, sairauksia tai vikoja. <p>Kannustetaan tuomaan koiria esille arvioitavaksi. Markkinoidaan Junkkari-tapahtumaa.</p>

TERVEYS

Bretonin tulee olla rakenteeltaan ja terveydeltään metsästyskäyttöön soveltuva, pitkäikäinen koira. Tavoitteena on ylläpitää rodun yleistä terveyttä sekä ehkäistä sellaisten perinnöllisten sairauksien ja vikojen yleistymistä, jotka heikentävät koiran hyvinvointia tai elämänlaatua tai haittaavat metsästyskäyttöä. Lisääntymiskäyttäytymisen tulee olla normaalia. Avoimuus on tärkeä osa terveyden edistämistä.

Tavoite 2026–2030	Suunnitellut toimenpiteet
<p>Jalostuskoirien lonkkaterveys kohenee:</p> <p>1) AB-lonkat on käytetyistä eri nartuista 60 %:lla. Urosten tilanne säilyy ennallaan. (2020–2024 urokset 83 %, 40/49 ja nartut 56 %, 29/52)</p> <p>2) B/C-yhdistelmien osuus enintään 20 %. (2020–2024 31 %, 21/67)</p>	<p>Jalostusneuvonta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - suositus ensisijaisesti A+B ja A+C-yhdistelmille - C-lonkkaista suositellaan jalostukseen, jos sillä on muuta erityistä jalostusarvoa. Sille suositellaan 3. pentuetta vain, kun jälkeläisistä on tutkittu 50 % ja niissä ei ole yhtään DE-lonkkaista. - tarkistetaan indeksi urostiedusteluihin, suositusindeksi yht. yli 100 (bretoneilla indeksi 100 on B-C-lonkan välillä, kuitenkin lähempänä C-lonkkaa). - kannustetaan pennuttamaan A-lonkkainen narttu, vaikka sillä ei olisi koetulosta, jos siinä ei ole muita merkittäviä puutteita.

<p>Enemmän tervelonkkaisia koiria, jotka on kasvatettu ja kuvattu Suomessa:</p> <p>1) A-B lonkkaisten osuus nousee 60 %:iin (nyt 46 %). D-E-lonkkien osuus ei kasva. (Nyt 10 %)</p> <p>2) 70 % koirista lonkkakuvataan. Jos terveiden osuus säilyy ennallaan, niiden lukumäärä kasvaa tutkimusmäärien kasvun myötä.</p>	<p>Jalostusneuvonta (yllä).</p> <p>PEVISA, raja-arvo C, C+C yhdistelmien kieltö.</p> <p>Tiedotetaan indeksin merkityksestä ja tavoitellaan lonkkakuvausmäärien kasvua. Kasvattajilla tärkeä asema kannustamisessa.</p> <p>Suosittelaa käytettävän vain A-lonkkaisia ulkomaisia uroksia.</p>
<p>Enemmän tervelonkkaisia tuontikoiria:</p> <p>1) Tuonneista 50 % A-B-lonkkaisia (2018–2022 rekisteröidyissä 35 %)</p>	<p>Kehotetaan tuomaan vain A+A tai A+B-yhdistelmistä koiria ja selvittämään myös vanhempien lähisuvun lonkkatilannetta, jos mahdollista.</p>
<p>Terveydestä on runsaasti kirjattua tietoa, ja kasvattajat ovat sairauksista tietoisia.</p> <p>1) Rotujärjestön terveys- ja käytösilmoitusten määrät nousevat (nyt 139 kpl / 5 vuotta), riskejä kartoitetaan myös muista kuin jalostuskoirista</p> <p>2) Koirat, joilla on enemmän kuin 1 pentue, ovat lonkka-, selkä-, kyynär- ja silmätutkittuja, sekä polvitutkittuja, jos suvussa on polviongelmia.</p>	<p>PEVISA/tutkimusvaatimukset</p> <p>Tiedotetaan terveys- ja käytösilmoituksen olemassaolosta, pyydetään ilmoituksia kaikista koirista. Kohdennetusti sellaisista, joilla tiedetään ilmenneen sairauksia. Kannustetaan avoimuuteen.</p> <p>Kannustaminen tutkimuksiin ja terveysasioista tiedotus vuosittain roturyhmässä ja SSK lehdessä, mm. terveystutkimuksen tulokset, havaintoja sairauksien yleistyisestä.</p> <p>Seurataan tietoa ulkomailta esiintyvistä terveysongelmista, mm. kaihidiagnoosit</p>
<p>Ei toteuteta sairauksien suhteen riskialttiita jalostusyhdistelmiä tai käytetä nuoria koiria.</p> <p>1) Jalostukseen ei käytetä yhtään koiraa, jolla on jalostuksesta pois sulkeva sairaus, eikä yhdistetä koiria, joilla on lähisuvussa samaa sairautta.</p> <p>3) Alle 2-vuotiaita koiria ei käytetä jalostukseen, ja alle 3-vuotiaiden koirien osuus pentueiden isänä/emänä ei kasva (nyt 16 %).</p>	<p>Jalostusneuvonta</p> <ul style="list-style-type: none"> - autetaan sopivan uroksen valinnassa ja tarkastetaan yhdistelmien terveyshuomiot mm. SSK ja SKL tietokannasta sekä terveysilmoituksista, - ohjeistetaan jättämään jalostuksesta pois koiria, jolla on jalostuksesta pois sulkevia sairauksia. - ei suositella alle 2 v koiran jalostuskäyttöä, ja alle 3 v koiralle enintään 1–2 pentuetta. Jos lähisuvussa on kaihia, epilepsiaa tai autoimmuunisairauksia, suositellaan odottamaan pidempään. <p>Pentulistan ”jalostusvaatimukset täyttävä yhdistelmä”-merkinnän ehtona urostiedustelu ja terveysilmoitus vanhemmista (pl. ulkomaiset urokset).</p>
<p>Koirien LTV-muutoksista on saatavilla tietoa, jotta ominaisuutta voidaan jalostaa.</p> <p>1) Kaikki jalostuskoirat tutkitaan, ja myös niiden jälkeläisiä. LTV0 tuloksen saaneiden koirien osuus kasvaa, ja oireilevien, LTV2-4-muutoksen omaavat koirat vähenevät.</p>	<p>PEVISA / selkätutkimusvaatimus.</p> <p>Kannustaminen myös ei-jalostuskoirien tutkimiseen.</p>
<p>Koirien kyynäristä on saatavilla tietoa, jotta sairaita koiria ei käytetä jalostukseen</p> <p>1) Kaikki jalostuskoirat tutkitaan, ja myös niiden jälkeläisiä. Jalostukseen ei käytetä kohtalaisia ja</p>	<p>PEVISA / kyynärtutkimusvaatimus.</p> <p>Kannustaminen myös ei-jalostuskoirien tutkimiseen.</p>

voimakkaita kyynärmuutoksia (2–3) omaavia koiria, eikä näiden muutosten osuus lisääny.	
Kaihin leviämisen estäminen: 1) Silmätutkimusmäärät pysyvät ennallaan. 2) Kotimaisissa koirissa kaihin esiintyvyys ei kasva (2019–2023 1 %).	PEVISA, silmätutkimusvaatimus Jalostusneuvonta: Tarkistetaan kaihiriski urostiedusteluihin ja ohjataan välttämään yhdistelmiä, joissa kaihia molempien lähisuvuissa. Kaihidiagnoosin saaneet kehoitetaan jättämään pois jalostuksesta. Riskisuvun omaaville on tehtävä tuore silmätarkistus ennen jalostuskäyttöä. Kannustetaan tutkimuksiin, kasvattajat tärkeässä asemassa tässä. Seurataan ja tiedotetaan mm. Ruotsin kaihitilanteesta.

LISÄÄNTYMINEN

Tavoitteena on koira, joka lisääntyy luonnollisesti.

Tavoite 2026–2030	Suunnitellut toimenpiteet
Koirien lisääntymiskäyttäytyminen on normaalia ja luonnollista: 1) Pentuekoko ei pienene, ja lisääntymiseen liittyvät ongelmat eivät yleisty nykyisestä.	Kerätään tietoa pentuekyselyllä ja keskustelemalla kasvattajien kanssa. Seurataan, onko samoilla koirilla toistuvasti ongelmia astutuksissa tai muussa lisääntymiskäytöksessä. Tiedotetaan vuosikokouksen roturyhmäpalaverissa pentuekyselyn tuloksista sekä astutusaikomusten toteutumisesta.
Pentutuloksen varmistaminen 1) Aiempaa harvempi astutus epäonnistuu uroksesta johtuvat syistä	Suosittelaa siemenlaadun testaamista ja tarpeen mukaan eturauhastulehdusta, jos - uros on yli 8-vuotias ja sillä ei ole 6 kk sisällä jälkeläisnäyttöä - uroksella on yksi näennäisesti onnistunut astutus, mutta narttu on jäänyt tyhjäksi

ULKOMUOTO

Bretonin ulkomuodon tulee tukea rodun käyttötarkoitusta metsästyskoirana, pyrkien rotumääritelmän mukaiseen rotutyyppiin. Jalostuksen tavoitteena on säilyttää bretonille ominainen tiivis, neliömäinen ja tasapainoinen rakenne sekä riittävä rungon ja raajaluuston vahvuus ilman liioittelua. Huomiota kiinnitetään myös terveeseen liikkeeseen, kokoon ja pään muotoon.

Tavoite 2026–2030	Suunnitellut toimenpiteet
Tietoisuus oikeasta rotutyypistä ja eri yksilöiden ulkomuodon tasosta lisääntyy: 1) Junkkariin osallistuu ikäluokasta noin 50 % (nyt 38 %), ja näyttelyihin 50 % (nyt 40–50 %).	Tarkistetaan urostiedusteluihin jalostuskoirien ulkomuoto ja koko. Ohjataan välttämään yhdistelmiä, joissa molemmilla samoja virheitä. Kannustetaan Junkkariin, jotta saadaan tietoa ulkomuodosta. Kuvataan kaikki ikäluokat.

	<p>Kannustetaan näyttelyyn tai aikuisten koirien jalostustarkastukseen yli 4 v koirien kanssa.</p> <p>Tuodaan ulkomailta ulkomuodoltaan erinomaisia koiria parantamaan ulkomuotoa.</p> <p>Ulkomuototuomareiden koulutus.</p>
--	--

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Suositukset jalostukseen käytettävien koirien ja yhdistelmien ominaisuuksista

JALOSTUSVAATIMUKSET TÄYTTÄVÄ YHDISTELMÄ

Pentulistan ”jalostusvaatimukset täyttävä yhdistelmä”-merkinnän ehtona

- kasvattaja on ollut yhteydessä jalostusneuvojaan ennen astutusta
- SSK terveysilmoitus molemmista vanhemmista (pois lukien ulkomaiset urokset), kun koira on täyttänyt vähintään 2 vuotta. Jalostukseen käytettävän koiran on oltava käytökseltään rodunomainen, minkäänlaista arkuutta tai aggressiivisuutta ei tule hyväksyä
- molemmilla väh. KAER NUO3-palkinto tai muu vastaava rodunomainen metsästyskoetus
- molemmilla näyttelystä AVO- tai KÄY-luokasta tai rotujärjestön jalostustarkastuksesta vähintään arvosana ”erittäin hyvä”
- yhdistelmä täyttää Kennelliiton rekisteröintiehdot ja PEVISA-vaatimukset

BRETONIN PEVISA-VAATIMUKSET

- Jalostuskoira
 - **Virallinen lonkka-, kyynär-, LTV- ja VA-lausunto**
 - Virallinen silmätutkimus, voimassa 24 kk yli yhden vuoden ikäisellä koiralla
 - Palkinto rodunomaisessa käyttökokeessa ennen toista pentuetta
 - Jälkeläismäärärajoitus 36 pentua, Viimeinen, rajan ylityksen aiheuttava pentue rekisteröidään kuitenkin kokonaisuudessaan.
 - Jalostuksesta pois sulkee lonkkaniveldysplasian aste E, kyynärniveldysplasian aste 3, kyynärnivelen inkongruenssin aste 3, polvilumpioluoksaatio aste 4, spondyloosin aste SP4 ja olkanivelen osteokondroosin aste sairas.
- Yhdistelmä
 - Lonkkaniveldysplasia asteen C saanut koira tulee yhdistää A- tai B-lonkkatuloksen saaneeseen koiraan
 - Kahta luonnontöpöhäntäistä koira ei saa yhdistää
- Muut rekisteröintiehdot tarkistettava Kennelliiton ohjeista.

JALOSTUKSESTA POIS SULKEVAT ONGELMAT JA PIIRTEET

Jalostukseen ei saa käyttää bretonia, jolla on jokin seuraavista ongelmista tai piirteistä:

- Ikää alle 2 vuotta
- Käyttöominaisuudet ja käytös
 - Koiran metsästysominaisuudet ovat täysin testaamatta edes käytännön metsästyksessä tai sen riistavietti tai rodunomaiset metsästysominaisuudet ovat hyvin heikot

- Selkeä puute käytöksessä: arka, hermostunut, häiritsevän äänekkäs, osoittaa minkäänlaista aggressiivisuutta tai jolla esiintyy joku muu jokapäiväistä elämää vaikeuttava ja koiran hyvinvointia heikentävä käytösominaisuus
- Paukuarkuus tai ääniherkkyys
- Terveys
 - Lonkaniveldysplasialausunto D- tai E.
 - Kynäniveldysplasialausunto 2 tai 3
 - Oireileva selkäsairaus tai spondyloosilausunto SP4
 - Patellaluksaatiolausunto tai -diagnoosi 2, 3 tai 4, tai polvilumpion sijoiltaanmenoon liittyvä oireilu
 - Operoitu ristisidevamma
 - Iho-ongelmat/atopia/allergiaoireet tai lääkitys niiden takia
 - Autoimmuunisairaus
 - Epilepsia ja epileptistyyppisiä kohtauksia
 - Osteokondroositus sairas tai tulkinvarainen tai osteokondroosin takia operoitu
 - Jalostuksesta pois sulkeva sydänsairaus, jalostuskäytössä noudatetaan Kennelliiton ohjeistusta
 - Suuri napatyry tai sellaisen vuoksi tehty kirurginen korjaus
 - Mikä tahansa vakava perinnöllinen tai perinnölliseksi epäilty sairaus tai vika
 - Minkään rakenteellisen vian tai heikkouden takia tehty kirurginen korjaus

JALOSTUSPÄÄTÖKSESSÄ HARKINTAA VAATIVAT ONGELMAT JA PIIRTEET

Jos koiralla on jokin seuraavista ongelmista tai vioista, on jalostuspäätöksessä ja yhdistelmän suunnittelussa on käytettävä huolellista harkintaa, etenkin jos harkitaan useampaa kuin yhtä pentuetta. On tehtävä kokonaisarvio koiran jalostusarvosta huomioiden mm. geneettistä monimuotoisuutta edistävä harvinainen sukulinja ja/tai erityisen hyvät metsästys-, käytös- ja ulkomuoto-ominaisuudet ja/tai keskimääräistä parempi ennuste lonkkaperimästä (oma lonkkaindeksi yli 100). Kaikkien sairauksien ja vikojen osalta yhdistäminen partneriin, joka on saman ongelman suhteen virallisesti tutkittu terveeksi/ongelmattomaksi (tai koira tiedetään terveeksi/ongelmattomaksi mikäli asiaan ei ole olemassa tutkimusta), ja jonka lähisuvussa ei ole todettu kyseistä ongelmaa. Lähisuvulla tarkoitetaan tässä vanhempia, sisaruksia ja jälkeläisiä.

- Jalostuspohja
 - Koiralla on jo 14 jälkeläistä (3 % sukupolvesta)
 - Koira on alle 3-vuotias ja sillä on jo 1 pentue.
- Käyttöominaisuudet ja käytös
 - Koiralla ei ole tulosta rodunomaisesta metsästyskokeesta, mutta se on osallistunut kokeeseen ja/tai on metsästyskäytössä. (Mahdollista teettää vain 1. pentue)
 - Koiralla on jo kaksi pentuetta ja jälkeläisissä ei ole näyttöä metsästysominaisuuksista koepalkintojen muodossa.
 - Koiralla on lievä puute käytöksessä / lievä käytöshuomautus jostain tapahtumasta. Yhdistäminen ongelmattoman käytöksen omaavaan, jonka lähisuvussa ei samaa ongelmaa.
- Terveys
 - Lonkkadysplasiatulos C. Yhdistäminen A- tai B-lonkkatuloksen saaneeseen koiraan.
 - Koiralla on jo kaksi pentuetta ja jälkeläisissä on D- tai E- lonkkia tai jälkeläisten lonkista on tutkittu alle 50 %

- Kyynärdysplasiatulos 1. Yhdistäminen 0/0-kyynärtuloksen saaneeseen koiraan, jonka lähisuvussa ei samaa ongelmaa. Syntyvät jälkeläiset tutkittava ongelman suhteen.
- Patellaluksaatio aste 1, oireeton. Yhdistäminen 0/0-polvituloksen saaneeseen koiraan, jonka lähisuvussa ei samaa ongelmaa. Syntyvät jälkeläiset tutkittava ongelman suhteen.
- Jalostukseen vaikuttava perinnöllinen silmäsairaus. Noudatetaan Kennelliiton ohjeistuksia. Yhdistäminen koiraan, jolla on tuore (max. 3kk) silmätutkimustulos, ja jolla tai jonka lähisuvussa ei ole ilmennyt samaa sairautta. Jälkeläisten silmät tulisi tutkia.
- Lähisuvussa diagnosoitu autoimmuunisairaus, epilepsia tai epileptistyyppisiä kohtauksia tai perinnöllinen kaihi. Jalostuskäytön aloittamista odotettava mahdollisimman pitkään. Yhdistäminen terveeseen, jonka lähisuvussa ei samaa ongelmaa.
- Ei-jalostuksesta poissulkeva sydänsairaus. Jalostuskäytössä noudatetaan Kennelliiton ohjeistusta.
- Lievä, oireeton tyrä. Yhdistäminen koiraan, jolla ei ole tyrää
- Kaikkiin arkea, koiran hyvinvointia ja metsästyskäyttöä häiritseviin terveys- ja käytösongelmiin on suhtauduttava vakavasti. Jos koiran vanhemmalla ilmenee jokin sairaus, koira on tutkittava sairauden suhteen ennen jalostuskäyttöä.

JALOSTUSNEUVONNASSA HUOMIOITAVAA

- Pyritään yhdistämään koiria, joiden käyttö-, käytös-, terveys- ja ulkomuoto-ominaisuudet täydentävät toisiaan; kahta saman puutteen omaavaa koira ei pitäisi yhdistää.
- Jalostuspohja
 - Urosten jalostuskäyttöä suositellaan jaettavan tasaisesti koko sen eliniälle.
 - Suositellaan käytettäväksi ulkomaisia uroksia sopiville nartuille
 - Suositaan pitkähäntäistä jalostuskoiraa tilanteessa, jossa vaihtoehtona on töpöhäntäinen.
 - Yhdistelmän sukusiitosaste alle 2 % laskettuna viidellä sukupolvella.
 - Yhdistelmän 3-polven sukutaulussa kukin koira esiintyy vain kerran (sukukatokerroin 1.0.)
 - Yhdistelmää ei tule uusia, paitsi yhden kerran, jos pentuja on syntynyt kolme tai vähemmän.
 - Ei tule käyttää samansukuisia kumppaneita kuin koiran sisaruksille on käytetty.
- Terveys
 - Lonkkaindeksin keskiarvo vähintään 100. Bretoneilla indeksin 100 lonkka on tällä hetkellä B-C-lonkan välillä, kallistuen C-lonkan suuntaan.
 - Tuloksen LTV1, LTV2, LTV3 tai LTV4 saanut, oireeton koira suositellaan yhdistettävän vain koiran kanssa, jolla ei ole LTV-muutoksia (LTV0). Tällaisten yhdistelmien jälkeläiset suositellaan kuvattavaksi, jotta LTV:n periytymisestä ja merkityksestä saadaan lisää tietoa.
 - VA- tai SP-muutoksia omaava, oireeton koira suositellaan yhdistettävän ominaisuuden suhteen puhtaaksi (VA0 tai SP0) todettuun selkään.
 - Kahta häntämutkan omaavaa koira ei tule yhdistää.
- Siemennesteen laadun testaus ja tarpeen mukaan eturauhastulehduksen poissulkeminen
 - Uros on yli 8-vuotias ja sillä ei ole 6kk sisällä jälkeläisnäyttöjä
 - Uroksella edellinen astutus on näennäisesti onnistunut, mutta narttu on jäänyt tyhjäksi
- Ulkomuoto
 - Kahta ulkomuodoltaan heikkoa rotutyyppejä tai samoja virheitä omaavaa tai kooltaan rotumääritelmästä poikkeavaa edustavaa koira ei yhdistetä.

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

Pyritään lisäämään yhteistyötä rotujärjestön sekä rodun kasvattajien ja harrastajien välillä. Jaetaan vuosittain tietoa rodun tilanteesta vuosikokouksen yhteydessä järjestettävässä roturyhmäpalaverissa.

Jalostuspohja

- Jalostusneuvonta, tiedotus, kannustaminen tuomaan koiria esille sekä jalostuspohjaan liittyvien tunnuslukujen seuranta
- PEVISA:an kirjatun jälkeläismäärärajoituksen kriittinen tarkastelu.
- Avustaminen erisukuisten tuontikoirien ja ulkomaisten urosten löytämisessä.
- Luonnontöpöhäntien kriittisempi jalostuskäyttö

Käyttöominaisuudet

- PEVISA-koetulosvaatimus 2. pentueeseen
- Jalostusneuvonta, tiedotus ja kannustaminen tuomaan koiria Junkkariin ja KAER-kokeisiin
- SSK:n koulutusmateriaalien hyödyntäminen
- Kasvattajien ohjaaminen myymään pentuja vain metsästäviin, aktiiviselle koiralle soveltuviin kohteihin.
- KAER-tuomareiden kouluttaminen.

Käytös

- Jalostusneuvonta, tiedotus, kannustaminen tuomaan koiria esille (erityisesti Junkkari) ja käytösmerkintöjen seuranta
- PEVISA-koetulosvaatimus 2. pentueeseen (mm. ääni- ja paukuarkuus)
- Käytöstietojen kerääminen terveys- ja käytösilmoituksen avulla
- Ulkomuototuomareita kehoitetaan kiinnittämään näyttelyissä nykyistä enemmän huomiota käytökseen ja suhtautumaan kriittisesti kaikkiin käytöksen virheisiin.

Terveys ja lisääntyminen

- PEVISA-ohjelman jatkaminen lonkkaterveyden edistämiseksi ja kaihitilanteen hallitsemiseksi. [Selkä- ja kyynärkuvausvaatimuksen lisääminen PEVISA-ohjelmaan.](#)
- Jalostusneuvonta, tiedotus, kannustaminen terveystutkimuksiin sekä terveystulosten ja niihin liittyvien tunnuslukujen seuranta
- Terveystietojen kerääminen terveys- ja käytösilmoituksen ja pentuekyselyn avulla.
- Ulkomaisten lonkkakuvaustulosten kriittinen tarkastelu

Ulkomuoto

- Jalostusneuvonta, tiedotus ja kannustaminen tuomaan koiria esille (erityisesti Junkkari)
- Ulkomuototuomareiden kouluttaminen.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Rodun jalostuksen uhkia ja ongelmia

- metsästysmahdollisuudet rajoittuvat
- kaventuva jalostuspohja ja jalostuskäyttöön sopivien urosten määrän supistuminen

- koepalkittujen vanhempien astutukset epäonnistuvat, eikä pentutarjonta riitä vastaamaan kysyntään
- lonkkaniveldysplasian lisääntyminen
- kaihin lisääntyminen uudestaan
- LTV-muutosten aiheuttaminen ongelmien lisääntyminen
- töpöhäntien lisääntyminen
- käytökseltään virheellisten koirien käyttö
- ulkomuodoltaan virheellisten koirien käyttö, jolloin rotu ei ole enää tunnistettavissa
- ulkomailla jalostuspohja kapenee ja laadukkaan, uuden geenimateriaalin saaminen hankaloituu
- pentujen myyminen kotikoiriksi ilman metsästyskäyttöä
- kasvattajien välisen yhteistyön ja tiedon jakamisen vähäisyys

Rodun jalostuksen mahdollisuudet

- aktiiviset, rotua edistävät kasvattajat
- käyttöominaisuuksien jalostukseen panostetaan entistä enemmän
- aiempaa laadukkaampi pentutarjonta metsästäjän näkökulmasta
- avoimuus terveysasioissa edistää rodun terveyttä
- suosion lisääntyminen metsästäjien keskuudessa
- oikean, helposti koulutettavan käytöksen myötä kokeissa enemmän palkittuja koiria
- koekäyntien lisääntyminen tuo enemmän metsästysominaisuuksiltaan tutkittuja koiria
- suosion myötä käytettävissä oleva laadukas koiramateriaali lisääntyy
- ulkomailla runsaasti oikeaa ulkomuotoa edustavia koiria saatavilla

Varautuminen ongelmiin

- bretonin markkinoiminen metsästyskoirana
- PEVISA-vaatimukset
- kannustetaan osallistumaan KAER-kokeisiin ja koulutustilaisuuksiin
- kasvattajat valistavat pennun ostajia
- kasvattajien ohjeistaminen ja valistaminen jalostuskoirien kriteereistä
- jalostuskoirien lonkkaindeksien hyödyntäminen
- kehoitetaan kasvattajia pyytämään, että kasvattien **lonkat, selät, kyynärät ja silmät tutkitaan**
- kehoitetaan kasvattajia myymään rotua vain metsästäviin koteihin
- lisätään kasvattajien ja ulkomuototuomareiden rotutuntemusta rakenteen ja käytöksen osalta
- tiedotetaan jalostuspohjan kaventumisen tuomista riskeistä
- kannustetaan tuomaan erisukuisia koiria ja käyttämään ulkomaisia uroksia
- lisätään kasvattajien välistä yhteydenpitoa
- kannustetaan kasvattajia ja omistajia täyttämään terveysilmoitus

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Vuosi	Tehtävä tai projekti
-------	----------------------

Vuosittain	<p>Kannustetaan terveys- ja käytösilmoituksen täyttämiseen, tilastoidaan ja analysoidaan kyselyn tuloksia.</p> <p>Seurataan 1. ja 2. polven jälkeläismäärien kehitystä, Suomessa syntyneiden koirien lonkkakuvaustuloksia, yhdistelmien lonkkaindeksien vaikutusta jälkeläisten kuvaustuloksiin ja sukusiitosprosentteja jalostustietojärjestelmän avulla.</p> <p>Seurataan PEVISA-muutosten vaikutuksia jalostusvalintoihin ja jalostustuloksiin.</p> <p>Seurataan koe- ja näyttelykäyntejä sekä käyttöominaisuuksia SSK ja SKL tietokantojen avulla.</p> <p>Keskustellaan ajankohtaisista rotuun liittyvistä asioista roturyhmän kokouksessa (rotujärjestön vuosikokouksen yhteydessä).</p> <p>Kannustetaan tuonteihin ja ulkomaisten urosten jalostuskäyttöön.</p> <p>Pyritään saamaan Junkkariin mahdollisimman suuri osa ikäluokasta.</p> <p>Annetaan neuvontaa ja tietoa jalostusyhdistelmien valintaan</p> <p>Järjestetään Suomen Bretonikerhon tapaamisissa metsästyskäyttöön liittyvää koulutusta ja käytännön harjoituksia.</p>
2028	Analysoidaan jalostusneuvojien toimesta ja roturyhmän kokouksessa PEVISAn ja jalostuksen tavoiteohjelman ajantasaisuus.
2029–2030	Seuraavan tavoiteohjelman laatiminen.

JTO:n ja PEVISAn vaikutuksen seuraaminen

Jalostuksen tavoiteohjelman toteutumista ja PEVISA-ohjelman vaikutuksia seurataan vuosittain Saksanseisojakerhon vuosikokouksen yhteydessä pidettävässä roturyhmässä. Tilaisuuden runkona toimii bretonien jalostusneuvojien laatima vuosikertomus. Lisäksi voidaan terveystilanteesta, koe-/näyttelytuloksista ja muista rodun kehittymiseen liittyvistä asioista tiedottaa Saksanseisoja-lehdessä, Saksanseisojakerhon kotisivuilla ja Bretonikerhon kotisivuilla ja jäsentiedotteissa.

Suomen Bretonikerho ry järjestää Bretonipäivät yleensä kerran vuodessa. Bretonipäivien järjestäminen on edelleen hyvä tilaisuus kokoontua yhteen keskustelemaan rodun tilanteesta, tavoitteista ja menetelmistä kuinka parhaaseen mahdolliseen lopputulokseen päästään.